

FOTO: no projekta arhīva

Pētnieki pauž bažas par jauniešu nevēlēšanos iesaistīties politiskajā dzīvē.

Lasiet 10.–11. lpp. ►

FOTO: no Ivetas Petersones-Lazdānes personiskā arhīva

Visiedarbīgākais integrācijas instruments ir dziesma, deja, teātris, sports.

Lasiet 12.–13. lpp. ►

Vislabvēlīgākā risinājuma meklējumos Madonā Mūsu un jūsu bērni jeb Kā uz kūstoša ledus gabala

FOTO: Agris Veckalniņš

Madonas 2. vidusskolas atbalstītāji piketā Saieta laukumā.

IK SANITA DĀBOLIŅA

1. jūnijā Madonu, tāpat kā daudzas citas pilsētas un pagastu centrus, pieskandināja bērnu čalas, bungu rīboņa, gājiena soļi. Tikai Madonā netika svinēta Starptautiskā bērnu aizsardzības diena – te norisinājās pret Madonas vidusskolu apvienošanu vērstis pikets, ko organizēja Madonas 2. vidusskolas padome un skolotāju arodorga-

nizācija. Vairāki simti piketētāju, galvenokārt 2. vidusskolas skolēni, pedagogi un vecāki, sadevās rokās ap savu skolu, noklausījās organizatoru uzrunas un organizētā gājienā devās uz Saieta laukumu, kur pauda savu viedokli – Madonas 2. vidusskolā ir stabils audzēkņu skaits, skola strādā kvalitatīvi, tāpēc apvienošana nav nepieciešama. Noslēdzoties pieteiktajai protesta akcijai, tās dalībnieki devās atpa-

kaļ uz skolu, kuras vestibulā vēlāk, kad dodos uz sarunu ar Madonas 2. vidusskolas direktoru, salikti stāvrūpīgi gatavotie plakāti, starp tiem arī šādi: „Nost ar 2. vidusskolas reiderismu!”, „Ceļapīter, neesi ceļarullis, nebrauc pār mūsu galvām!”, „Mēs paši gribam būt savā skolā!”.

Pēc piketa Madonas kultūras nama zālē ir pulcējies neliels cilvēku pulciņš – novada domes priekšsēdētājs, izglītības speciā-

listi un daži deputāti, kas gaida uz sarunu piketētājus. Sapulcējušies spriež par fizikas, ķīmijas vai dabaszinātņu eksāmenu pilotprojektu, par Madonas novada iespējām šajā jomā. Tendences mainoties – dabaszinātņu novirziena klasi ģimnāzijā šajā mācību gadā nokomplektēt esot bijis vieglāk nekā parasto. Taču piketētāji nēierodas, un pēc nepilnas stundas, kad esmu uzklusījusi pašvaldi-

bas speciālistu viedokļus par Madonas novada vidusskolas izveidi un citām izglītības aktualitātēm, lemj par nākamās pulcēšanās nepieciešamību – tikai visiem ieinteresētajiem tiekoties un runājot, esot iespējams atrast labākos risinājuma variantus, uzklusēt visas puses, izteikt argumentus un atbildēt uz jautājumiem. Bungu rīboņā tas neesot iespējams.

Lasiet viedokļus 4. un 5. lpp. ►

REDAKTORES SLEJA

Daiga Kļanska,
laikraksta
„Izglītība un Kultūra”
galvenā redaktore

FOTO: Andris Bērziņš

Šonedēļ valstī nozīmīgākais notikums ir Valsts prezidenta vēlēšanas. Tas, ka arī šogad Valsts prezidenta vēlēšanas mūsu valstī būs tradicionālas, bija skaidrs jau labu laiku iepriekš. Ko es domāju ar vārdu „tradicionālas”? Neko vairāk par to, ka atkal ir gaidāms politiskais tirgus. Saeimas priekšsēdētāja Ināra Mūrniece Valsts prezidenta vēlēšanu dienas ritā Latvijas radio teica, ka politiķiem vajadzētu atteikties no partejiskuma interesēm un rīkoties valsts interesēs, taču arī godīgi atzina, ka notiek aizkulišu spēles un ir gaidāma kāršu mišana zem galda – likmes attiecībā uz valsts virzību tālākā nākotnē ir visai augstas.

Saeimas deputātu, ministru, ierēdņu paustie viedokļi publiskajā telpā un rīcība aizvien biežāk liek aizdomāties, kas notiek ar mūsu valsti un mums pašiem. Divdesmit piecu gadu laikā valsts politikā ir pieļauts tik daudz kļūdu, ka cilvēki izceļo no valsts, savukārt tiem, kas vēl ir palikuši, ik dienu tiek radīti šķēršļi pilnvērtīgai dzīvei, attīstībai, bērnu skološanai. Pagājušajā nedēļā biju Piebalgā. Autoceļa Cēsis–Vecpiebalga–Madona posmā, kura sliktajam stāvoklim vecpiebaldzēni pievērsa valdības uzmanību akcijā „Vecpiebalgas ceļam būt”, šopavas beidzot ir sācies ceļu remonts. Taču daudzviet novadā ir tādi ceļu posmi, ka viss segums ir klāts vien ar dažāda dziļuma bedrēm. Nav tā, ka tur vairs nedzīvo un nebrauc neviens cilvēks – brauc gan vietējie cilvēki, gan tūristi, bet acīmredzot valsts plānos viņi vairs neeksistē.

Tā vietā, lai veicinātu attīstību, valsts amatpersonu prātus nodarbina tas, kā visu konsolidēt, lai gan premjere Laimdota Straujuma ir aizliegusi lietot vārdu „konsolidācija”, lai netracinātu tautu. Tā vietā, lai valstī piesaistītu izcilākos prātus, kā to jau dara Igaunijā, mēs runājam par nodarbinātību. Personīgas pārdomas seminārā rosināja Latvijas Pašvaldību savienības eksperta Māra Pūķa jautājums – kas tad ir nodarbinātība? Vai tikai ar parastiem, zemu apmaksātiem darbiem mums ir cerības kādreiz kļūt par bagātu labklājības valsti? Kā lai par tādu kļūstam? Visticamāk, skolēniem ir jāmacās tie mācību priekšmeti, kuros ir nopietni jāmacās, jāiegulda daudz enerģijas un darba, lai sasniegtu augstus rezultātus. Mēs to varam, un pozitīvie piemēri mums ir, taču nepietiekami, turklāt varas politiķu demonstrētais piemērs nerāda priekšzīmi. Politiķi baidās no erudītiem valstsvīriem, kuri – pasarg’, Dievs! – vēl bauda uzticību krietnā daļā tautas.

Līdz laikraksta nodošanai tipogrāfijā Saeimas deputāti bija nobalsojuši četrās kārtās, kurās izkrita Mārtiņš Bondars, Sergejs Dolgopolovs, Egils Levits. Diemžēl arī Raimonda Vējonim ceturtajā kārtā pietrūka piecu balsu, lai kļūtu par Latvijas Valsts prezidentu. Redzēsim, vai piektajā balsošanas kārtā deputāti paliks uzticīgi savai politiskajai pārliecībai un nāksies meklēt jaunus prezidenta amata kandidātus vai arī kāds ļausies tapt nopirkts un piekto Valsts prezidentu uzzināsim jau pirmajā vēlēšanu dienā.

Vakar Izglītības un zinātnes ministrija paziņoja, ka pedagogu darba samaksas jaunais modelis pēc tā pilnveidošanas tiks ieviests divos posmos 2016. gadā.

Bērnu grāmatu nedēļā veicina lasīšanu

FOTO: Andris Bērziņš

◀ Laikā no 1. līdz 7. jūnijam Latvijā pirmo reizi notiek bērnu grāmatu nedēļa. Pasākuma norise sākas 1. jūnijā Vērmānes dārzā Rīgā.

Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bērnu un literatūras centra un lasīšanas veicināšanas programmas „Bērnu un jauniešu žūrija” vadītāja Silvija Tretjakova stāsta, ka šogad bērnus iepriecina Pepija Garzeķe, bet nākamajos gados bērnu grāmatu nedēļai izvēlēsies latviešu autoru radītus tēlus.

Bērnu grāmatu nedēļas (pat mēneši!) ir plaši pazīstamas visā pasaulē. Daudzās Eiropas valstīs lasīšanas veicināšanai un bērnu grāmatām veltītas nedēļu ilgstošas kampaņas tiek rīkotas jau vairāk nekā 50 gadu.

„Ķīmiķo.lv” sekmēs bērnu un jauniešu interesi par ķīmiju

FOTO: www.kimiko.lv

◀ 4. jūnijā plkst. 12.00 Rīgas Tehniskās universitātes Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultātē Latvijas Ķīmijas un farmācijas uzņēmēju asociācija (LAKĪFA) prezentē platformu „Ķīmiķo.lv”, kuras mērķis ir sekmēt gan bērnu, gan jauniešu interesi par ķīmiju kā nākotnes profesiju, kā arī palīdzēt vecākiem un skolotājiem vienkāršā un interesantā veidā iepazīstināt bērnus ar ķīmiju un parādīt, cik aizraujoša tā var būt.

Latvijas ķīmijas un farmācijas nozare pašlaik ļoti strauji attīstās, bet daļa pašreizējo speciālistu ir pirmspensijas vecumā, tādēļ jau tuvākajos gados būs nepieciešami vismaz 1000 jauni darbinieki.

Pedagogu atalgojuma jauno modeli ieviesīs ar 2016. gadu

FOTO: LETA

◀ Izglītības un zinātnes ministrija, apkopojot visu partneru atzinumus par pedagogu atalgojuma jauno modeli un tā ieviešanas termiņu, turpina konsultācijas ar partneriem. Jūnija sākumā ir paredzēts Ministru kabinetā iesniegt apstiprināšanai normatīvo aktu paketi jaunā modeļa ieviešanai.

Projekts ir plānots jauno atalgojuma aprēķināšanas kārtību ieviest ar 2016. gada 1. janvāri valsts profesionālās izglītības iestādēs un ar 2016. gada 1. septembri – pašvaldību un privātajās vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs. Pedagogu atalgojuma jaunā modeļa ieviešanai valsts budžetā gadā papildus ir nepieciešami 31,43 miljoni eiro, 2016. gada četriem mēnešiem – 10,48 miljoni eiro, lai novērstu pašreizējo pedagogu atalgojuma nevienlīdzību un palielinātu nepieciešamo atbalstu skolēniem.

LAIKRAKSTA „IZGLĪTĪBA UN KULTŪRA”
29. MAIJA ELEKTRONISKAJĀ PIELIKUMĀ
„PIRMSSKOLAS IZGLĪTĪBA”

◀ **Pašgatavoti materiāli atbildīgai un jēgpilnai bērna pieredzei pirm skolā**

◀ **Matemātisko priekšstatu veidošana – priekšmetiskajā darbībā, rotaļu vidē, tuvākajā apkārtnē, ikdienā**

◀ **Pirmskolas sporta nodarbības ir vispāratīstošas sportiskas aktivitātes un vingrinājumi**

IZGLĪTĪBA KULTŪRA

Laikraksts „Skolotāju Avīze” iznāk kopš 1948. gada 1. janvāra, kopš 1990. gada 1. janvāra ar nosaukumu „Izglītība”, kopš 1994. gada 6. janvāra ar nosaukumu „Izglītība un Kultūra”.

Nedēļas laikraksts „Izglītība un Kultūra” izdevējs: SIA „AB konsultants” Vienotais reģistrācijas numurs: 40103361805 LR UR masu informācijas līdzekļa reģ. apl. Nr.000701313

Redakcijas adrese: Marijas iela 2 Rīgā, LV-1050 Tālr.: 67357585, fakss: 67357584 e-pasts: redakcija@izglitiba-kultura.lv www.izglitiba-kultura.lv Galvenā redaktore: Daiga Kļanska Tālr.: 29 808301

e-pasts: daiga.klanska@izglitiba-kultura.lv Reklāma un mārketingš: e-pasts: reklama@izglitiba-kultura.lv Tālr.: 67357585 Literārā redaktore: Zigrīda Purvīce e-pasts: redakcija@izglitiba-kultura.lv Maketētāja: Daiga Dzene e-pasts: redakcija@izglitiba-kultura.lv

Iespiests tipogrāfijā „Mūkusalā”. Tirāža: 2000. Abonēšanas indekss: 1092

Pārpublicēšanas vai citēšanas gadījumā atsauce uz „Izglītību un Kultūru” obligāta. Publikācijas paustais viedoklis ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli.

Būs izmaiņas profesionālās vidējās izglītības saturā

IK IK INFORMĀCIJA

Ceturtdien, 28. maijā, valsts sekretāru sanāksmē tika izskatīts jautājums par profesionālās izglītības satura izmaiņām, paredzot ieviest tehnisko virzienu vispārīzglītojošo mācību priekšmetu apguvē.

Noteikumu projektā „Grozījumi Ministru kabineta 2000. gada 27. jūnija noteikumos Nr. 211 „Noteikumi par valsts profesionālās

lās vidējās izglītības standartu un valsts arodizglītības standartu” ir paredzēts izglītības saturā iekļaut vispārīzglītojošos fizikas vai ķīmijas, vai dabaszinību mācību priekšmetus kā obligātus. Vispārīzglītojošo mācību priekšmetu teorētiskais sadalījums tiks papildināts ar tehnisko virzienu, mainot procentuālo sadalījumu, tā nodrošinot atbilstošu stundu skaitu un iespēju kārtot eksāmenus minētajos mācību priekšmetos.

Pašlaik šie mācību priekšmeti tiek piedāvāti tikai kā izvēles, nevis obligātie priekšmeti un tiem ir atvēlēts nepietiekams stundu skaits (aptuveni 105 stundas).

Plānotās izmaiņas ļaus uzlabot profesionālās un arodizglītības ieguvēju turpmākās izglītības un karjeras iespējas.

Ar 2015./2016. mācību gadu visās profesionālās izglītības programmās ir paredzēts noteikt veselības izglītību kā obli-

gātu, iekļaujot to Valsts izglītības satura centra izstrādātajā jaunajā vienotajā mācību kursā „Sabiedrības un cilvēka drošība”.

Profesionālās vidējās izglītības ieguvējiem ir plānots noteikt trīs centralizētos eksāmenus un vienu izvēles eksāmenu vispārīzglītojošajos mācību priekšmetos (līdzīgi kā vispārējās vidējās izglītības iestāžu skolēniem). Tas nodrošinātu vienotu pieeju pārbaudījumu kārtošanā pro-

fesionālās vidējās un vispārējās vidējās izglītības programmu beidzējiem.

Plānotās izmaiņas tiek īstenotas saskaņā ar 2014. gada 12. augustā valdībā pieņemto informatīvo ziņojumu „Par darba vidē balstītu mācību īstenošanas iespējām Latvijas profesionālās izglītības attīstības kontekstā”.

Lai noteikumu projekts stātos spēkā, par to vēl ir jālemj valdībā. ■

Šonedēļ publiskos datorikas programmas paraugus pamatskolai

IK IK INFORMĀCIJA

Šonedēļ, 5. jūnijā, Valsts izglītības satura centra (VISC) mājaslapā www.visc.gov.lv tiks publicēti datorikas programmu paraugi pamatskolai, kurus jau ar šā gada 1. septembri aprobēs 155 Latvijas skolās, kas pašas ir pieteikušās pilotprojektam.

Aprobācijai tiks piedāvātas piecas programmas, kas ir paredzētas dažādām klašu grupām ar atšķirīgu zināšanu un specializācijas līmeni.

Mācību programmas datorikas apguvei pamatskolā ir izstrādātas gan skolām, kas īsteno matemātikas, dabaszinību un tehnikas virziena programmu, piedāvājot tām datoriku kā atsevišķu mācību priekšmetu, gan integrētai datorikas jautājumu apguvei no 1. līdz 3. klasei, no 4. līdz 6. klasei un no 7. līdz 9. klasei, gan mācību programmas padziļinātai datorikas jautājumu apguvei no 7. līdz 9. klasei skolēniem, kuri ir izrādījuši padziļinātu interesi par programmēšanu un algoritmiem.

„Digitālo kompetenci Latvija ir izvirzījusi par vienu no savām prioritātēm prezidentūrai Eiropas Savienības (ES) Padomē, uzsverot, ka tā ir arī viena no mūsu izglītības sistēmas prioritātēm. Tās ietvaros esam organizējuši vairākus pasākumus, tostarp visu ES valstu seminārā informējuši par mūsu inovatīvajām iestrādēm. Uzmanot pašvaldības, esam aicinājuši tās veidot modernu infrastruktūru skolās. Šis pilotprojekts ir būtisks priekšnoteikums arī jaunā kompetencēs balstītā izglītības standarta ieviešanai, ko ir plānots izveidot līdz 2018. gadam,” preses konferencē žurnālistus informēja Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) valsts sekretāres pienākumu izpildītāja Izglītības departamenta direktore Evija Papule.

„Esmu gandarīta, ka IZM un Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācijas (LIKTA) aizsāktā iniciatīva ir devusi rezultātu un patlaban skolām

aprobācijai ir nodoti piecu datorikas mācību programmu pilotprojekti. Īpaši priecē lielā skolu atsaucība – sākt pilotprojektus ar šā gada 1. septembri ir pieteikušās 155 vispārīzglītojošās skolas. Ir svarīgi apzināties, ka IT nav tikai datorspēles vai darbošanās sociālajos tīklos. E-prasmes attīsta algoritmisko domāšanu un digitālajā laikmetā palīdz apgūt arī citus mācību priekšmetus,” stāsta LIKTA prezidente Signe Bāliņa.

Lai aprobāciju varētu sekmīgi uzsākt, kvalifikācijas paaugstināšanas iespēja tiks piedāvāta arī skolotājiem. Liepājas Universitātē pilotskolu skolotāji varēs apgūt studiju programmu pamatzglītības datorikas skolotāja kvalifikācijas ieguvei, savukārt izglītības uzņēmums „Lielvārds” 240 skolotājiem piedāvās dažādu mācību priekšmetu pedagogu profesionālās kompetences pilnveidi digitālajā pratībā. Abas programmas tiek finansētas no valsts budžeta. Pedagogu mācībām 2015. gadā ir atvēlēti 220 000 eiro.

LIKTA prezidente S. Bāliņa informēja, ka LIKTA augustā pedagogiem piedāvās ekskursijas uz IT uzņēmumiem, lai pedagogiem būtu reāls priekšstats par nozari.

VISC vadītājs Guntars Catlaks stāstīja, ka jau tuvākajā laikā tiks attīstīta VISC mājaslapa, kurā tiks uzkrāti pedagogu izstrādātie digitālie mācību līdzekļi, ko varēs izmantot kolēģi.

Izstrādāto datorikas programmu paraugus vērtēja četri pieaicinātie eksperti: Latvijas Universitātes profesore *Dr. paed.* Zanda Rubene, LIKTA prezidente *Dr. oec.* S. Bāliņa, Rīgas Angļu ģimnāzijas direktore Maija Kokare un Ventspils izglītības pārvaldes vadītāja vietniece Zane Matesoviča.

Eksperta komentārs

Rīgas Angļu ģimnāzijas direktore, mācību priekšmeta „Datorika” programmu vērtēšanas ekspertē **Maija Kokare:** „Programmas ir apjomīgas un mūsdienu izglītības vajadzībām atbilstīgas, tajās ir pilnveidojami aspekti, bet kopumā

FOTO: Andris Bērziņš

IZM valsts sekretāres pienākumu izpildītāja Izglītības departamenta direktore Evija Papule, LIKTA prezidente Signe Bāliņa un VISC vadītājs Guntars Catlaks preses konferencē informē par datorikas pilotprojekta uzsākšanas priekšdarbiem.

“Daļa programmu satura ir samērā nesaderīga ar citiem mācību priekšmetiem un arī vidējā skolēna domāšanas funkcionalitāti.

tās ir labs pieteikums skolēnu digitālās prasmes nodrošināšanai.

Uzskatu, ka vismaz daļa no programmu satura ir integrējama citu mācību priekšmetu saturā (vai otrādi – daļa citu priekšmetu satura integrējama datorikā), jo, pirmkārt, atsevišķi mācītājam tam zudīs jēga (jēga šim prasmēm ir tikai lietojumā), otrkārt, ir jāapzinās,

ka skolēnu slodzes palielinājums nav plānots; tāpat visas teksta apstrādes daļas būtu jāietver valodu saturā, datu apstrāde un diagrammas – matemātikā, informācijas meklēšana un kritiska izvērtēšana – sociālajā jomā (vēsturē, ģeogrāfijā, sociālajās zinībās) utt., tas, kas attiecas uz ergonomiku – veselības mācībā; it īpaši tas attiecas uz sākumskolu. Savukārt algoritmizācija, kodēšana un programmēšana, manuprāt, būtu jomas, kas varētu veidot programmas daļu, kura, iespējams, ir apgūstama kā atsevišķs mācību priekšmets.

Es saredzu, ka daļa programmu satura ir samērā nesaderīga ar citiem mācību priekšmetiem un arī vidējā skolēna domāšanas funkcionalitāti – formālā domāšana, kas ir saistīta ar algoritmisko domāšanu, pārsvarā 5. klases skolēniem nav attīstījusies tā, lai visi to varētu lietot (nedomāju, ka šādu mācību ieviešana to fundamentāli

varētu mainīt). Cilvēku intelekts ir daudzveidīgs, un skolas izglītībai ir jānodrošina iespējas attīstīt dažādas intelekta puses, ne tikai algoritmizāciju. Tomēr piekrītu, ka ir daudz skolēnu, kas ir gatavi algoritmiskai domāšanai, un viņiem tādu iespēju vajadzētu dot.

Tāpat šādā formā programmas varētu būt pamatā integratīvi īstenojamas sākumskolas pirmajā posmā, bet 4.–6. un 7.–9. klasēs programmu īstenošana varētu būt diferencējama saskaņā ar pamatzglītības programmu virzieniem, iespējamo integrācijas pakāpi citos priekšmetos un vēl citiem apsvērumiem.

Visbeidzot, lai šīs ieceres īstenotu sistēmiski, ir nepieciešams nodrošināt tehnoloģiju un metodiku pieejamību skolās, kā arī pedagogu sagatavošanu. Manuprāt, tas ir pats grūtākais, jo tam ir nepieciešami ne tikai lieli līdzekļi, bet arī valstiski vienota rīcība. ■

Vislabvēlīgākā risinājuma meklējumos Madonā Mūsu un jūsu bērni jeb Kā uz kūstoša ledus gabala

►Turpinājums no 1. lpp.

Valentīns Rakstiņš, Madonas 2. vidusskolas direktors:

Kā ir izveidojusies situācija, ka ir jāiet uz ielas ar plakātiem?

Situācijas sākums ir 2000. gads. Re, te ir sākums! (V. Rakstiņš rāda Madonas pilsētas domes izsniegtu plaksnīti „Par sakoptāko ēku Madonas pilsētā”, kura atrodas uz direktora darba galda – S. D.)

Tik ilgi briedusi?

Jā. Ar 2005. gadu tā kļuva nopietnāka. Jau 2003. gadā bija sākusi darbu ģimnāzija, 1. vidusskola būtībā sadalījās, un tad radās ideja, ka ģimnāzija varētu atrasties šajā ēkā. Vairāk argumentācijas – ne ekonomiskās, ne demogrāfiskās, ne citas – nebija, izņemot – teikšu primitīvi – „ēka ir vajadzīga mūsu bērniem”. Tas no malas šķiet nereāli, bet tieši tā ir. Kamēr bija pilsētas dome, šāds risinājums nebija iespējams, jo lielākā daļa zināja, kādā stāvoklī šī skola tika atstāta 1969. gadā, kad 1. vidusskola pārgāja uz jauno ēku. Tā divus gadus nedarbojās, jo nebija jumta, es pat nerunāju par piebūvi, kas tika būvēta jau mūsu laikā; tā noteikti bija nolaistākā ēka pilsētā. Lielākā daļa veco pilsētnieku to zina.

Kad trīsdesmit gados bijām to sakopuši, tad parādījās argumentācija, ka vispār jau šī ēka ir tikusi būvēta ģimnāzijas vajadzībām u. tml., bet pēdējā domes sēdē šis jautājums tika risināts pavisam primitīvi: vienkārši balsojam, un viss. Nekādu argumentu! Savulaik domāja, ka, izveidojoties ģimnāzijai, visi bēgs uz to, bet – nemūk. Man šķiet, ka pašlaik tur mācās pieci mūsu bērni. Es pat precīzi nezinu, jo tā ir viņu pašu un vecāku izvēle. Rindā kā uz Rīgas Valsts 1. ģimnāziju neviens nestāv. Ar savām metodēm viņi audzēkņus piesaista, bet ne visi atbilst ģimnāzijas statusam. Pašreizējais novada domes sastāvs visu iepriekšējo vēsturi ignorē, ir vienkārši: „mūsu bērniem vajag”. Bet kur lai paliek mūsu bērni? Vai tie, kuri bija pike-tā, ir otršķirīgi? Mēs varēsim iet uz ģimnāzijas telpām; kāpēc mums ir jāiet uz ģimnāzijas telpām – lai viņu bērniem būtu labāki apstākļi?

Kā tāds dalījums – mūsu bērni un jūsu bērni – vispār ir izveidojies?

Grūti pateikt. Primitīvi – tur ir konkrēto cilvēku (deputātu) bērni un mazbērni. Viņi virza sev izdevīgu risinājumu.

Nedzīvojam izolēti, ar Moderniecs kundzi esam kolēģi. Ir skaidrs, ka ģimnāzijai ir vajadzīga neliela piebūve. Tika nopirkta zeme, izstrādāts piebūves projekts, bet nebija naudas.

Pēkšņi, kad projektā ir iespējams saņemt naudu ģimnāziju attīstībai, – nē, nebūvēsim. Kopā ar pašvaldības daļu būtu pietiekams finansējums ģimnāzijas piebūves celtniecībai, un tad jau 2030. gadā varētu skatīties, ko darīt tālāk. Kā viņi var zināt, ka 2030. gadā nebūs bērnu? Mūsu valstī pat pāris gadu uz priekšu neko nevar zināt! Tie bērni, kas mācīsies 2030. gadā, taču vēl nav pat dzimuši!

Es pats esmu deputāts un skaidri redzu, ka šis lēmums neiet kopsakarā ar visu iepriekšlemtu. Nupat, aprīļa sākumā, Madonā viesojās vairāku sporta veidu – slēpošanas, biatlona, orientēšanās – federāciju vadītāji un plānoja, kā attīstīt sporta internātu Madonā. Jā, ir bāze, varbūt jāpaplašina internāts, nāktu kādi 10–15 skolēni klāt katru gadu. Lielāks skaits mums pat nav nepieciešams.

Viens no argumentiem ir tas, ka jūsu skolas skolēnu skaits patiešām nav liels.

Mēs krīzes punktu esam pārvarējuši – mazākais bija 313 bērnu. Vēsturiski skolēnu skaits vienmēr ir bijis viļņveidīgs: ir bijis gan 600, gan 320 skolēnu, arī pirms 2000. gada. Mūsu telpām pašreizējais skolēnu skaits ir optimāls. Mēs varam attīstīties; mums nav dilemmas, ko darīt, ja skolēnu būs nedaudz mazāk. 1. vidusskola savulaik tika būvēta 700 skolēniem – un pašlaik gandrīz tik arī ir.

Tā ka abām skolām skolēnu skaits ir optimāls. Vajadzības ir tikai ģimnāzijai.

Kā uz iespējamajām pārmaiņām reaģē skolas kolektīvs? Šodien norisinājās pikets, bet kas ir jūtams ikdienā un turpmāko mācību plānošanā?

Jauniešu domas ir jājaudā viņiem, jo nekādu aptauju datu man nav. Nav gan jūtams, ka kāds iespējamo pārmaiņu dēļ vēlētos pamest skolu. Ja jau ģimnāzijas arguments savulaik neaizvilka prom... Man šis jautājums ir būtisks jau 15 gadu, bet kolēģiem tas ir saasinājies tieši pašlaik. Pedagogi, kas ir centušies strādāt iespējami labāk, ir nepatīkami pārsteigti – izrādās, kvalitātei nav lielas nozīmes. Kad notika visu skolu pedagogu un domes tikšanās, visi bija pret šīm pārmaiņām; visatturīgākā bija ģimnāzijas nostāja.

Varbūt argumentācija slēpjas finansējumā?

Finansējums mums ir pietiekams. Ir pieklājīgas algas. Protams, tās nav ne Siguldas, ne Rīgas algas, bet pieklājīgas. Ir vēl otra finansējuma daļa – pašvaldības finansējums, ko rēķina pēc čet-

FOTO: Agris Veckalniņš

Pikets tika organizēts, lai saglabātu Madonas 2. vidusskolu. Viens no tās simboliem – skaistā un sakoptā skolas ēka.

riem kritērijiem; no šīs naudas mēs paņemam tikai pusi. Ar šo neiztērēto naudu mēs, trīs pilsētas skolas, nosedzam visu – sporta skolu, mūzikas skolu, mākslas skolu, interešu izglītību – un vēl paliek pāri. Madonas novadam izglītība ir izdevīgs bizness, jo mēs neiztērējam visu naudu, kas no budžeta pienākas.

Ja min par argumentu savstarpējos norēķinus – mēs taču zaudējam! Cesvaine, kaimiņu novada vidusskola, paņem daudz vairāk. Tā ka arī šis nav arguments.

Tas ir sāpīgākais: nav problēmu – vienkārši grib atņemt; argumentu nav – ir vienkārši jābalso. Nebiju saskāries ar tāda veida demokrātiju...

Saprotu, ka pašlaik šis lēmums ir tikai iecere.

Jautājums ir tik piņķerīgi iekļauts – tika balsots par piedalīšanos projektā... Jā, ir pielikums: ģimnāzijai jaunu ēku vai abu vidusskolu apvienošana. Kad lēmums tika nodots presei – tur diplomātiski, viltīgi vai kā citādi tiek pasniegts, ka viss ir izlemts, skolas apvienos. Iespējams, kaut ko var darīt Izglītības un zinātnes ministrija (IZM), sakot: ja paši Madonā nespēj vienoties, šādu projektu neatbalstīsim. Citādi IZM palīdzēs vēl vairāk šķēlt sabiedrību.

Es jau runāju tikai no pieaugušā pozīcijām, bet vide ir sabojāta ļoti spēcīgi, un jauniešiem tas nav nekas vēlamā. Neprātīgs lēmums, kas mazo pilsētīņu sašķēl divās trīs daļās.

Vai jūs, skolas vadītājs, skatāt kādus turpmākās rīcības virzienus?

Tagad iesaistās jau ceturtā

vara; paldies jums, ka atbraucāt un interesējaties par notiekošo – „Izglītība un Kultūra” ir pirmais medijs, kurš uzklausā manu viedokli. Cerams, būs kādi sekotāji.

Un tad mums paliek tiesu vara. Man kā puspensionāram pietiktu plēsties – es savu darbu esmu izdarījis, bet man nav tiesību nodot ne savus kolēģus, ne bērnus. Es varētu stundām ilgi stāstīt, kā mēs būvējam sporta zāli 1990. gados, kad celtnieki bija aizbēguši, dokumentācijas nebija un televīzijā stāstīja, ka tikai muļķis neprot nopelnīt un kļūt par miljonāru. Bet mēs tolaik būvējam sev skolu!

Mūsu skolai nekad nauda nav piešķirta, cik vien vēlamies, to ties mēs esam izveidojuši vidi, kurā desmit gadu laikā nav salauzts neviens galds un krēsls. Bērni jūt, ka viss ir skaisti, viss ir viņiem. Tas ir audzināšanas darbs, ko vārdos nevar izteikt, – dienu dienā, stundu stundā, gadiem... Šobrīd skola ir viena no skaistākajām skolām valstī, un ar to mēs varam lepoties. Zināšanu ziņā ir spēcīgākas un vājākas klases, taču skolēnu izaugsmē ir nenoliedzama.

Ko Madona pazaudēs, ja skolas tomēr apvienos?

Katrai skolai ir savas tradīcijas, vecāku dinastijas, kas skolā sūta bērnus. Vispirms apvienošana izjutīs saskarsmē, jo ir atšķirība starp 300, 700 un 1000 skolēnu skolu, turklāt telpas tik lielam daudzumam bērnu nav piemērotas. Skola būs pārpildīta, tā eksistēs – lielās skolas eksistē, tās nav iespējams vadīt. Tur nepazīs katru bērnu,

mocīsies, cietīs kvalitāte. Mums ir arī psihologa atzinums, ka būs lielas problēmas gan vidē, gan kvalitātē. Varbūt ģimnāzijā dzīvos laimīgāk, tomēr nedomāju, ka atņemtās telpās viņi jutīsies labi, bet tas ir viņu jautājums. Žēl, ka viņi pārsvarā klusē un savu viedokli neizsaka.

Daži domes deputāti, izglītības nodaļas speciālisti kultūras nama zālē gaidīja piketētājus uz tikšanos, bet neviens neieradās...

Neko jaunu viņi nevar pateikt. Viņi ir projekta autori, par to visu jau laikrakstos ir rakstīts – mēs zinām, ko viņi teiks. 2. vidusskola ir dažu minūšu gājienā no kultūras nama. Ja viņi piedāvātu pēc piketa atnākt uz skolu, es domāju, ka neviens projām nemuktu un uzklausītu, bet izjaukt piketu, lai ietu uz kultūras namu, – manuprāt, tas bija provokatīvs piedāvājums. Mēs pabeidzam ieplānoto. Turklāt domes priekšsēdētājs te nav bijis vismaz piecus gadus. Nāciet, runāsim!

Arguments par to, ka ir jāapvieno pilsētas vidusskolas, lai nebūtu jāslēdz lauku skolas? Tad jau jāievieš dzimtbūšana: esi piedzimis pagastā, pagastā arī jāpaliek. Ne jau tāpēc bērnus sūta uz Madonu, ka te ir lielas skolas. Vai nu vecākiem darba vieta ir blakus, vai nu apmierina kvalitāte vai vide. Katrai ģimenei ir savs pamatojums. Ja plānotā novada vidusskola visus nespēs uzņemt, brauks citur – uz Cesvaini, Vecpiebalgu, Rīgu utt. Necīgs un nepamatots arguments – ka bērni paliks laukos, ja apvienos abas vidusskolas.

Paliek vēl šis sporta jautājums. Daži sportisti jau mums mācās, bet ne visi iztur slodzi, turklāt sportistiem ir jānodrošina citāds mācību ritms. Ja tam pievērstos kompleksi, ar nopietnu treneru un sporta funkcionāru atbalstu, tad būtu gan interese, gan audzēkņi, gan rezultāti. Mums darbojas sporta virziena vidusskolas programma, Smeceres bāzē ir ieguldīts tik daudz līdzekļu, ko bērni varētu izmantot.

Un mūsu audzēkņi ir 2. vidusskolas patrioti.

Pēc piketa plakātiem spriežot – jā.

Jā, skolēni paši visu organizēja kopā ar skolas padomi. Es, protams, viņu rīcību atbalstu, tāpēc gāju līdzi. Es viņiem esmu kā skolas simbols. 2. vidusskola un Rakstiņš viņu uztverē ir viens vesels – esmu direktors te jau 28 gadus. Man arī mana skola, skolēni un pedagogi nozīmē daudz.

Paldies par jūsu viedokli!

Esmu priecīgs, ka uzklausi-jāt, jo parasti jau būtība nevienam neinteresē, bet piecās publikācijas rindīnās neko pateikt nevar.

Vanda Maderniece, Madonas Valsts ģimnāzijas direktore:

Man personīgi ir duāla attieksme pret šo jautājumu, turklāt esmu arī Madonas novada deputāte, tāpēc izprotu visu pušu uzskatus. Šodien ģimnāzijā pulcējās novada jaunieši uz centralizēto fizikas eksāmenu, tāpēc pat nebija laika iziet pie pike-tētājiem.

No vienas puses, Madonas Valsts ģimnāzijai trūkst telpu. Ģimnāzijas 7.–12. klasē mācās 265 skolēni, mācības notiek 6–7 ēkās, četras klašu telpas atrodas irētā ēkā, mūzikas stundas norisinās mūzikas skolā, sports – Madonas sporta centrā, semināri, lielākas tikšanās – domes vai kinoteātra zālē (lielākā mūsu pamatēkas telpa ir mācību klase ar 32 vietām), pasākumi – pilsētas kultūras namā, bet skolēnu ēdināšana notiek 1. vidusskolā. Bērni vienmēr ir ceļā... Pedagogiem šis ritms ir apgrūtināošs un ilgstoši pat nomācošs, tāpēc viņi gaida jebkādu risinājumu.

No otras puses, man ir grūti pieņemt pašreizējo risinājumu, jo arī pārējās pilsētas skolās strādā mūsu kolēģi pedagogi, kuriem, iespējams, skolu apvienošanas gadījumā varētu nepietikt darba vietu. Mums nav vēlmes nevienam neko atņemt, un psiholoģiski būtu grūti ieiet nelabprāt atdotās telpās. Līdz šim tika izskatīti dažādi risinājumi, piemēram, par ģimnāzijas piebūvi, par sākumskolas vai pamatskolas izveidi uz 2. vidusskolas bāzes, ja tas būtu nepieciešams. Šābrīža situācija rada zināmu saspīlējumu pilsētā, negribas to komentēt.

Solvita Seržāne, Madonas novada pašvaldības izglītības nodaļas vadītāja:

Madonas novada pašvaldība ir nolēmusi apvienot pilsētas

vidusskolas ar 2017. gada septembri, un tikko ir noticis pret apvienošanu vērstis pikets. Kāpēc ir šāda pretestība – vai vidusskolas ir pārāk dažādas, lai tās apvienotu?

Pašlaik šis lēmums ir iecere, jo būtu iespēja sakārtot pilsētas skolu tiklu visa Madonas novada kontekstā, piesaistot Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējumu. Pretestību rada pilsētas un novada interešu respektēšana. Abas vidusskolas ir lielākās pilsētas un arī novada skolas.

Tās lielā mērā ir emocijas, ko var saprast, jo, lai kādas būtu pārmaiņas, sabiedrība tās uztver kā zināmu apdraudējumu. Arī 2003. gadā, kad dibinājām ģimnāziju, bija pretestība, ne vienam vien šķita, ka tas ir kas lieks, netika saskatītas attīstības iespējas. Jau sešus gadus dzīvojam novadā, tāpēc sistēma ir jāskata kā vienots veselums – mēs nedrīkstam skatīt pilsētu atrauti no novada. Pieļauju domu, ka, ja mēs būtu tikai pilsēta kā administratīva teritorija, varbūt apvienošana jau būtu notikusi. Bērnu skaits ir samazinājies, pašlaik Madonas pilsētas skolas trešdaļu bērnu ir piesaistījušas no novada pagastiem. Mums ir jāskata kontekstā, citādi dzīvojam kā uz kūstoša ledus gabala – kur bērnu skaits sarūk, tur mēs esam spiesti veikt izmaiņas. Ar šā gada 31. jūliju slēdzam skolu Sarkanos, un jautājums ir – cik pagastos vēl mēs skolas slēgsim, cik ilgi tā turpināsim? Ir jādomā, ir jāveic arī strukturālas reformas pašā pilsētā, lai notiekošais atstāj sinerģiju uz novadu.

Ja domājam par reformu dziļumā, tad ir jāsaprot, ka kādā brīdī laiks mūs var apsteigt: neizbēgami būs jāapvieno skolas vai jāslēdz tās utt. Kā novada administrācija, speciālisti mēs nedrīkstam to neredzēt, jo pēc tam mums jautās: kāpēc jūs, zinādami situāciju, neko nedarījāt? Tāpēc ir jārikojas tagad.

Problēmas kontekstu veido ne tikai bērnu skaita samazinājums, bet arī telpu noslodze – tai ir jābūt vienmērīgai. Valsts ģimnāzija organizē darbu vairākās ēkās, to starp irētās telpās, vidusskolām gan pašlaik viss ir kārtībā, taču infrastruktūra ir jāatjauno. Mūsu mērķis nav pārbīvēt klases, bet optimāli izmantot līdzekļus. 2008./2009. mācību gadā 1. vidusskolā mācījās 930 skolēnu, 2014. gada 1. septembrī – 674; 2. vidusskolā – 317 skolēnu. Nepilnu sešu gadu laikā pilsētā, ieskaitot Vakara un neklātienes vidusskolu un ģimnāziju, skolēnu skaits ir sarucis gandrīz par 500, bet telpu ir tikpat.

Vidusskolu apvienošanas ideja nav jauna, bet pašlaik ir aktualizēta, jo ir radušies apstākļi, kas ļautu šīs strukturālas reformas īstenot. Ir pārmetums – ko dzirdējām arī piketā –, ka pašvaldībai rūp tikai nauda. Ir jāsaprot, ka mēs nereformējam, jo būtu iespēja saņemt naudu, bet nauda palīdzētu šo reformu daudz sekmīgāk

īstenot. Tas būtu arī pozitīvs signāls sabiedrībai, jo, skatoties valstiski, jebkura reforma piedzīvo neveiksmi, ja nav finansējuma; tā ir labi zināma pārmaiņu vadības tēze.

Novada teritorija ir trešā lielākā valstī un pati lielākā Vidzemē – mēs esam liels novads, kurā ir daudz izglītības iestāžu. Tas reizē ir gan mūsu lepnums, gan izaicinājums to visu noturēt un sakārtot. Līdz šim bija izdevies saglabāt katrā pagastā skolu. Ar nākamo mācību gadu skolas vairs nebūs piepilsētā, Sarkanu pagastā. Finansējuma princips „nauda seko skolēnam” nav attaisnojies; bērnu skaitam sarūkot, kopš 2012. gada no pašvaldības budžeta piefinansējam pedagogu darba samaksu nelielajās lauku skolās. Līdz tam pārdalījām mērķdotāciju, veicot t. s. šķērsfinansēšanu, respektīvi – no lielākajām skolām devām mazākajām, bet pēdējos gados vairs nav, ko pārdalīt. Šobrīd finansējuma donori vairs ir tikai 1. vidusskola un vakarskola, kurā mācās 82 izglītojamie. Finansējuma apmērs, ko pašvaldība iegulda papildus, ir krietni pieaudzis: 2014. gadā tie bija 80 000 eiro, šā gada astoņos mēnešos vien – jau vairāk nekā 80 000 eiro. Ir vajadzīgs optimāls skolu tīkls, jo pieaugums citādi kļūst arvien lielāks. Novada izveide pilsētas skolām ir ļāvusi justies stabilām: 2. vidusskola piesaista nepilnu pusi skolēnu no pagastiem, 1. vidusskola – apmēram trešdaļu. Varam jau gaidīt, kad pārmaiņas pienāks – tas, iespējams, būs mazašāpīgāk, taču stabilitu situāciju mēs varam nodrošināt, tikai paši vadot pārmaiņas. Kad viss brūk, ir sen par vēlu.

Vai ir zināms, kur turpmāk mācīsies Sarkanu pamatskolas bērni?

Domāju, ka galvenokārt tās būs Madonas pilsētas skolas. Protams, nav izslēgta Cesvaines vidusskolas izvēle, jo Sarkanu pagasts robežojas ar Cesvaines novadu – un sava ietekme ir arī vēsturiskajām tradīcijām.

Vai papildus emocionālajiem argumentiem ir kas tāds, ko skolas zaudēs, tās apvienojot?

Ļoti lielais jautājums būs par administrāciju: šobrīd tās ir divas; protams, ka divas nevajadzēs, tā būs liela izšķiršanās. Jautājums ir arī par tehniskajiem darbiniekiem – cik amatu vienību būs nepieciešams. Pedagogiem darba iespējas lielā mērā būs nodrošinātas. Jau šobrīd abās vidusskolās ir astoņi pensijas vecuma pedagogi, reformas brīdī vēl deviņiem skolotājiem būs 60 gadu un vairāk. Gandrīz puse dabaszinātņu cikla pedagogu jau būs pensijas vecumā, tāpēc parādās lielais jautājums – kas mācīs? Protams, pieaug vidējais pedagogu vecums. Iespēja ienākt skolās jaunajiem speciālistiem ir niecīga, jo mums nav, ko piedāvāt – slodžu lielums (daudziem pedagogiem ir vairāk nekā 1,5 slodzes, bieži vien

nepietiekamā atalgojuma dēļ) to nepieļauj.

Bet saturiski – kas īpašs ir katrai skolai, vai tās ir kā zīmoli?

Jūs domājat tradīcijas? Visumā tās abās skolās ir līdzīgas. 2. vidusskolai svarīga ir ēka – tas ir viens no viņu argumentiem. Bet tādu ļoti lielu argumentu nav. Kad mēs esam emocionāli, par argumentu kalpo jebkas. Nav nekā nepārvarama, kādēļ reforma nevarētu notikt. Vērtības jau nemainās – kvalitatīva izglītība būs nepieciešama vienmēr.

Jā, ir vēl saglabājies priekšstats, ka 2. vidusskola saistās ar kādreizējo krievu valodas apmācību, 1. vidusskola – vairāk nacionāla, taču mēs tikāmies ar abu skolu vecāku padomēm un noskaidrojām, ka pašlaik jau ir citas aktualitātes: no ārzemēm atgriežas mūsu bērni ar citu (piemēram, angļu) valodu, veiksmīgi adaptējies, un mēs to neizjūtam kā problēmu.

Madonas 1. vidusskolā ir ļoti attīstīta IKT joma, un Madonas novada pašvaldībai ir tālejoši nodomi šajā virzienā. Vai, apvienojot skolas, pietiks aprikojuma, pietiks pedagogu attīstības turpināšanai?

Nav problēmu izvietot skolā vienu vai divus papildu datorkabinetus vai nopirkt papildu datorus. Arī paredzamais finansējums ir skolu telpu un aprikojuma sakārtošanai – lai to mērķtiecīgi ieguldītu materiāltehniskajā bāzē, nevis ēku būvniecībā. Jā, ēka ir svarīga, bet kailas sienas mums šobrīd neko nedos, mums tā ēka ir jāapdzīvo, jānodrošina ar visu nepieciešamo.

Tātad IKT attīstība neko nezaudēs?

Nē. Arī kopumā skolas neko nezaudēs: tiks veikta, ja tā drīkst teikt, abu skolu vērtību un tradīciju inventarizācija, skolas vadība izvēlēsies, ko turpināt un attīstīt. Paskatoties vēsturiski – pārmaiņas skolās ir bijušas visos laikos: gan pirmās brīvvalsts laikā, gan padomju gados, gan tagad. Manuprāt, izglītības procesam ir jāatbilst sabiedrības un cilvēku tābrīža vajadzībām. Nedrīkst būt otrādi – tad tā piramīda stāv ar smaili uz leju. Mēs jūtam sabiedrības uzstādījumus, tendences, tāpēc realizācija iet līdzi izaugsmei. Ja neveicam strukturālas pārmaiņas, mēs varam tikai eksistēt. Vai tas ir mūsu mērķis? Un uzstādījumi 21. gadsimtā gan skolēniem, gan vecākiem, gan kolēģiem ir gana lieli – visam tam ir nepieciešams arī finansējums.

Vai Madonas Vakara un neklātienes vidusskola saglabāsies kā atsevišķa mācību iestāde?

Nenoliedzami, šāda programma ir svarīga, ar laiku tā varētu tikt integrēta vidusskolā. Šī skola ir sociālekonomiskās situācijas atspoguļotāja – par to liecina arī skolēnu skaita pārmaiņas pat viena mācību gada robežās, piemēram,

pavasārī audzēkņu kļūst vairāk, jo tiem, kas dzīvo ārzemēs, ir vēlēšanās kārtot eksāmenus. Vakarskolas jautājums šobrīd nav mūsu lielākais izaicinājums. Tā nav atsevišķa ēka, tā darbojas 1. vidusskolā un izmanto tās tehnisko aprikojumu. Tā ka saplūšana laika gaitā varētu būt organiska.

Vai saglabāsiet Lazdonas pamatskolu? Šķiet, tā vienmēr ir aplūkota tādā kā tandēmā ar Sarkanu pamatskolu.

Šī skola ir sasparojusies, kolektīvs – psiholoģiski sapurinājies, noskaņots darbam. Paturam šo jautājumu redzeslokā, taču pagaidām – nē, ciet nevērsim, un noteikt citu termiņu pašlaik arī neuzņemšos. Šobrīd maza (48 skolēni), bet stabila skola.

Vēl jau ir pāris skolu, kur ir grūtības, bet pārmaiņu laikā ir jāizdara labākais, ko varam.

Andrejs Čelapīters, Madonas novada domes priekšsēdētājs:

Kāpēc skolu apvienošana būtu nepieciešama, un kas ir izraisījis pretestību, šo piketu?

Viss novads ir jāskata kopumā – plašāk, nedrīkst koncentrēties tikai uz pilsētu. Pamats visam ir demogrāfija. 1.–6., 1.–9. klases bērnu skaits ir nostabilizējies, bet vidusskolēnu skaits turpina kristies. Iepazīstot statistiku, nākotnē visu lielo Madonas novadu un tās četras vidusskolas (plus vakarskola, bet tas ir cits jautājums) sagaida tikai piecas 10. klases. Ko darīt? Vienlaikus mums ir labi uzturētas skolas, bet līdz perfekti ideālam stāvoklim vēl ir jākvalificējas. Ir jāstrādā, rēķinoties ar IZM rekomendācijām par skolēnu piepildījumu klasēs, par divu programmu (viena no tām – dabaszinību) nodrošināšanu.

Tātad Madonas 2. vidusskolā tas nebūtu iespējams – šķiet, ar 317 skolēniem paralēlklāšu ir maz?

Jā, nav, ir tikai 15 klašu komplekti. Telpu apjoms, šodienas skolēnu skaitam pārkārtojoties, ir pietiekams. Mēs varētu vairāk investīciju ieguldīt, lai novērstu defektus, lai nevajadzētu būvēt neko jaunu: var risināt 1. vidusskolas aktu zāles jautājumu, ir nepieciešams paplašināt internātu (pašlaik tajā dzīvo 35 skolēni), bet jaunbūve nebūtu optimāls risinājums. Viena ēka, kas paliktu pāri (pašlaik 2. vidusskolas mazā ēka), varētu tikt pārprofilēta ārpuskolas izglītībai, interešu izglītībai. Izglītība koncentrējas un koncentrēsies, protams, pilsētās. Jau pašlaik pilsētā mācās 38 % bērnu no apkārtnējiem pagastiem, 51 – no kaimiņu pašvaldībām.

Pārmaiņu mērķis ir sasniegt augstākus rezultātus – neba aiz gara laika to darām. Emocijas es saprotu, vienīgi žēl, ka cilvēki neatnāca un neizmantoja iespēju aprunāties. Mana pārliecība – ir runa par plašāku piedāvājumu un augstāku kvalitāti. ■

Par vasaras baudām, izvēlēm un plānu B: skolai un dzīvei

FOTO: Andris Bērziņš

Aija Tūna aicina, arī baudot vasaru, padomāt par darbu un dzīvi. Kāda tā ir, un kādu to (nevis vēlamies, bet) paši veidosim.

IK AIJA TŪNA

Speciāli „Izglītībai un Kultūrai”

Un atkal ir sākusies vasara – ar tukšākām pilsētu ielām rīta stundās, ar pirmo dienu prieku par iespēju skolniecīnam ilgāk pagulēt, ar vecāku raizēm par to, ko bērns sadara *viens pats mājās* versijā, ar nometņu vai darba iespēju meklēšanas drudzi, ar *asfalta slimību* un saldējuma kokteiļu sezonu, ar ravējamām vagām un laistāmām dobēm, lasāmām ogām un grāmatām, veldzējošām peldēm un visu pārējo.

Tieši tas, ka ne katra stunda būs saplānota, ne katrā brīdī *kāds* būs pateicis (ieteicis, noteicis), kas ir Jādara vai nav jādara, padara vasaru (un jebkuras brīvdienas) skaistāku un nervozāku. Un es nerunāju tikai par bērniem. Tas pats attiecas arī uz mums, pieaugušajiem: vai paši zinām, ko mums nozīmē *brīvais laiks*, un esam atklāti ar sevi par to? Cik fiziski un garīgi aktīvi tajā esam? Vai un kā paplašinām

“Prātā un sirdī domas par skolu kā kopienas sirdi būs līdzī un tiks ievītas lielajā mērķu un darbu redzējumā, arī sevi saredzot kā attīstības resursu.

savas pieredzes robežas? Vai brīvā nedēļa – viena, otra un nākamā – neizbirst kā smiltis caur pirkstiem gribot un plānojot, un gatavojoties – un beigās ir jāsaka: gribēju tik daudz padarīt, bet nekā... Un vasaras kontekstā *padarīt* vajadzētu nozīmēt *saskatīt, saklausīt, izdomāt, izzināt, izjust un piedzīvot*.

Brīvdienas ir laiks, kad atklājas, kurš ir mūsu dzīves saimnieks. Vai paši esam pie stūres un nosakām virzienu, ātrumu un izvēlēto ceļu? Vai izbaudām (vai pārciešam?) šo braucienu? Vai šis brauciens ir no punkta

līdz punktam, kuros mums *liek* nokļūt, vai virzīšanās pa pašu noteiktu maršrutu? Vai apzināmies, kad kurā – pasažiera vai vadītāja – krēslā esam? Vai esam ar to apmierināti? Jā – un kur braucam tad, kad *nekas nededz* un no rīta līdz vakaram *nav jāstāv klases priekšā*? Par ko runājam plānotos un *nejauši iznākušos* draugu, ģimenes vai kaimiņu saietos? Otrie nereti izvērsas interesantāki, un vasaras vakari tiem ir kā radīti. Ja tikai ļaujoties.

Brīvdienas ir laiks, kad lasīt to, kas pacietīgi ir gaidījis savu kārtu, un to, kas *nejauši* gadās par rokai – plauktā vai internetā. Ja esam gana vērīgi, tas var izrādīties par jauna dzīves pavērsiena, jaunas domu gaitas, jauna darbības virziena sākumu. Tāpat kā kartupeļu un puķu audzēšanai vajadzētu būt skaistā līdzsvarā, arī *obligātā literatūra*, kaut gan pašu šajā kategorijā ielikta, ir jālīdzsvaro ar *nieku, prieku* un *sirds literatūru*. Var izrādīties, ka otrajā grupā vērtīgu domu graudu ir bijis vairāk.

Cita starpā brīvdienās domāsim arī par to, kā nevis bremzēt, bet spēcīnāt vēju, ūdeņu, skolēnu un savu enerģiju. Kā likt lietā vēlmi izzināt un darīt, kura viņiem nenoliedzami piemīt. Kā pašiem sevi atmodināt šo interesi, azartu, spontanitāti un apvēršņa plašumu, kas, ikdienas takas mierīgi staigājot vai kārtējos steidzamos darbus glābjot, ir vai nu nedaudz aprūsējusi, vai apzināti nolikta malā – tikai ne vēl kādus pārstieģumus!

Tā ejam savos vasaras darbos un kļūstam viedāki, redzīgāki, jutīgāki kā cilvēki un kā pilsoņi. Paši pēc savas iniciatīvas piedaloties ciemata sakopšanas talkā, diskusijā vai tālmācības kursā. Un iespēju arī šovasar būs daudz, tikai tās visu laiku ir jāsašķir ar pašu vērtībām un prioritātēm, neaizmirstot, ka, darot lietas tā, kā līdz šim, jaunus rezultātus sagaidīt ir pavisam neprātīgi. Un te nu ir vajadzīgs plāns B, un par plānu B runā gan tuvu, gan tālu.

Šajā nedēļā tepat, Līgatnē, notiek 2. Latvijas Lauku kopienu parlaments – pasākums, uz kuru no malu malām sabrauc aktīvi cilvēki, kuri tic Latvijas līdzsvarotai, sabalansētai izaugsmes iespējām un saredz ceļus, kā līdz tai nonākt. Viņu vidū ir pa kādam skolotājam un skolu vadītājam, bet šajā reizē viņi nereti ir iekāpuši biedrību aktivistu kurpēs. Cerams, prātā un sirdī domas par skolu kā kopienas sirdi būs līdzī un tiks ievītas lielajā mērķu un darbu

redzējumā, arī sevi saredzot kā attīstības resursu.

Zanda Kalniņa-Lukaševica, Ārlietu ministrijas parlamentārā sekretāre, saka – pašiniciatīva, aktīva dalība un līderība ir izšķiroši svarīgas, veidojot un attīstot Latviju. Un tomēr – kā tad īsti ir? Vai ir svarīgi veidot un atbalstīt iedzīvotāju un kopienu rīcībspēju, un vai tas ir mūsu valsts redzējums? Vai visa tā ņemšanās Latvijas laukos un mazpilsētās ir viņu pašu darīšana un cenšanās izdzīvot vai kaut kas nepieciešams mūsu visu labai dzīvošanai, sabalansētai un ilgtspējīgai valsts attīstībai, rēķinoties ar 21. gadsimta izaicinājumiem un iespējām? Kādi ir pieejamie atbalsta mehānismi pilsoniskās līdzdalības sekmēšanā, un kas notiek, labās iniciatīvas saliekot kopā ar sistēmisko?

Citiem vārdiem sakot – vai ir jēga taisīt savā kopienā *parciņus* un *solīņus*, un *sporta laukumus*, un *puķu dobes*, ja visi tiek mudināti doties uz *attīstības centriem*? Taču vai attīstības centrs ir vieta, kuru kāds tā ir nosaucis, vai vieta, kuru tur dzīvojošie cilvēki tādu paši vēlas veidot? Atis Egliņš-Eglītis, jauns, aktīvs, radošs un darbīgs cilvēks no Liepājas puses, saka: „Pilsēta pārcelsies uz laukiem. Nevis mežs ienāks pilsētā, bet otrādi. Ir piemēri, kas šo tendenci jau apliecina. Pilsētnieki meklēs mieru, tīru gaisu, ekoloģisku pārtiku, iespējas samazināt dzīvošanas izmaksas.” Un meklēs labas skolas, kurās strādā gudri un sirsnīgi skolotāji – un tās mums kā acuraugs jāsarģā.

Lai tas notiktu, ir jāķeras pie plāna B, un tas ir stāsts par otru šīs nedēļas notikumu. Parīzē notiks OECD forums, kura uzmanības centrā – tēma „Investējot nākotnē: cilvēki, planēta, labklājība”. Ričards Brensons (*Richard Branson*), kurš kopā ar domubiedriem ir izveidojis „B komandu” (<http://bteam.org/>) un uzru-

“Iespēju arī šovasar būs daudz, tikai tās visu laiku ir jāsašķir ar pašu vērtībām un prioritātēm, neaizmirstot, ka, darot lietas tā, kā līdz šim, jaunus rezultātus sagaidīt ir pavisam neprātīgi.

“Vai ir svarīgi veidot un atbalstīt iedzīvotāju un kopienu rīcībspēju, un vai tas ir mūsu valsts redzējums? Vai visa tā ņemšanās Latvijas laukos un mazpilsētās ir viņu pašu darīšana un cenšanās izdzīvot vai kaut kas nepieciešams mūsu visu labai dzīvošanai, sabalansētai un ilgtspējīgai valsts attīstībai, rēķinoties ar 21. gadsimta izaicinājumiem un iespējām?

nā foruma dalībniekus, akcentē nepieciešamību izveidot saskaņotu pozitīvu rīcības plānu, kas nodrošinās, ka business kļūst par sociālu, vides un ekonomiskā labuma virzošo spēku. Pamanījāt? Sociālais – pirmajā vietā, un tas ir par plašu mazināšanu.

Forumā spriedīs par to, kas ir jādara skolai un visai sabiedrībai, lai jaunie cilvēki būtu elastīgāki, atspērijāki, dzīvespriecīgāki un uzņēmīgāki. Kā man patīk tas atspērijums! Jā, jo ne tik tālā nākotnē cilvēks darba dzīves laikā iesaistīsies caurmērā 24 dažādos darbos vai projektos atšķirībā no līdzšinējiem septiņiem astoņiem. Un liks galvas kopā, lai saprastu, kā veicināt zināšanu plūsmu starp cilvēkiem, institūcijām un uzņēmumiem, lai sekmetu inovācijas un iekļaujošāku izaugsmes modeli.

Ja vēl atceramies, ka tie ir tie paši cilvēki, kuri lielā mērā ietekmē to, kas tiek vērtēts un kas – par labu atzīts, tad šī ziņa ir jāuztver kā mudinājums ķerties pie mūsu pašu plāna B izstrādes. Pārvērtējot mūsu stratēģijas un mūsu ikdienas plānus un darbus, atceroties par daudzveidību, atveroties sadarbībai, interesējoties par to, ko vēl nezinām, padodot roku un iekļaujot pulkā. Tas nozīmē arī, baudot vasaru, padomāt par darbu un dzīvi. Kāda tā ir, un kādu to (nevis vēlamies, bet) paši veidosim. ■

Informācijas pieejamība mācību procesā

FOTO: Andris Bērziņš

Izglītības un zinātnes ministres padomniece sabiedrības integrācijas jautājumos Liesma Ose uzsvēra – izglītībai un informācijai ir jābūt pieejamai ikvienam bez izņēmuma, šajā jautājumā nedrīkst pastāvēt diskriminācija.

IK ILZE BRINKMANE

„Kad runājam par vadlīnijām IT izmantošanai mācību procesā, manuprāt, lielākais izaicinājums – izglītībai un informācijai ir jābūt pieejamai ikvienam bez izņēmuma. Iekļaujoša izglītība ir solis uz iekļaujošu sabiedrību, īpaši svarīgi tas ir mūsdienu informācijas sabiedrībā,” uzsvēra izglītības un zinātnes ministres padomniece sabiedrības integrācijas jautājumos **Liesma Ose** starptautiskajā IKT informācijas pieejamības mācību procesā konferencē (*ICT4IAL*), kas norisinājās 27.–28. maijā Rīgā. Vadlīniju mērķis – padarīt informāciju pieejamāku, tostarp cilvēkiem ar īpašām vajadzībām. Konferencē skatītā tēma – digitāla Eiropa – sasauca ar vienu no Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē prioritātēm.

Šīs vadlīnijas ir izstrādātas kā viegli lietojams rīks praktiķiem un organizācijām, kuri sagatavo informāciju mācību procesam. Tajās ietverta virkne norādījumu, kā veidot ikvienam pieejamus materiālus tekstā, video un audio formātā.

Kā izmantot vadlīnijas

Konferencē, kuru ar Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) un Valsts izglītības satura centra (VISC) atbalstu rīkoja ESIIA, uzstājās ESIIA dalībvalstu izglītības jomas eksperti, nevalstisko organizāciju pārstāvji un speciālisti, kas ir izstrādājuši attiecīgos materiālus.

dājuši attiecīgos materiālus.

Rodžers Bleimairs (*Roger Blamire, EUN*) informēja, kā izmantot vadlīnijas.

1. solis informācijas pieejamībā ir gan teksti, gan attēli, gan video un audio materiāli, sākotnēji iegūstot pamatzināšanas, tad – padziļinātas zināšanas, un nākamais ir profesionālais līmenis, kad zina, kā izmantot visdažādākās programmas.

2. solis – e-dokumenti, interneta avoti vai drukātie materiāli, kurus izmanto no dažādiem medijiem.

R. Bleimairs norādīja, ka interesentiem pastāv iespēja kursos apgūt tehnoloģiju daudzveidīgās iespējas.

L. Ose informēja, ka Latvijā izglītības uzņēmums „Lielvārds” un mācību apgāds „Zvaigzne ABC” izstrādā digitālos mācību līdzekļus un e-grāmatas, kuras patlaban var izmantot mācību procesā.

Konferences dalībnieki atzina, ka izglītībai un informācijai ir liela vara un, tā kā informācijas ieguves kanāli aptver vairākas maņas (redze, dzirde, tauste), tad multimediji var palīdzēt, īpaši cilvēkiem ar redzes vai dzirdes traucējumiem, lai viņiem nav jāizjūt sevi kā atšķirīgus. Tādēļ ir būtiski, lai visa veida informācija būtu salasāma, uztverama un saprotama ikvienam.

Klātesošie izvirzīja tālākos darbības virzienus informācijas pieejamības sekmēšanā,

dalījās savu valstu pieredzē un apzināja svarīgākos ieteikumus turpmākajai attīstībai. Tā kā aptuveni viens miljards jeb 15 % pasaules iedzīvotāju ir ar speciālām vajadzībām (Eiropā cilvēki ar invaliditāti vai hronisku saslimšanu ir astotā daļa sabiedrības), dalībnieki vienojās, ka ir būtiski vērst uzmanību uz digitālu informācijas apriti. Diskusiju laikā tomēr tika secināts, ka konferencē pārstāvētās organizācijas vēl nepārzina daudzus svarīgus informācijas pieejamības nodrošināšanas rīkus, savukārt tos, kuri ir to pārzina, nelieto vai lieto neefektīvi.

Skolotājus mudina aktīvāk izmantot IKT

VISC Speciālās izglītības nodaļas vadītāja **Mudīte Reigase** konferencē stāstīja par izglītības attīstības pamatnostādņēm – tajās pirmo reizi ir formulēts, kas ir iekļaujoša izglītība, par starptautiskajiem dokumentiem, uz kuru pamata ir izstrādāta stratēģija par izglītību un apmācību līdz 2020. gadam.

„Latvijā 2013./2014. mācību gadā gandrīz puse no visiem bērniem ar īpašām vajadzībām ir iekļauti vispārīgizglītojošajās skolās. Skolotājiem ir jāmacās strādāt ar šiem bērniem, mācību procesā ir jāiekļauj IKT, lai informācija būtu pieejama arī viņiem. To arī akcentēju starptautiskajā konferencē,” laikrakstam stāsta M. Reigase.

„Mūsu valstī skolotājam nav aizliegts mācību procesā izmantot jebkuras metodes, kuras bērnam var palīdzēt un viņu atbalstīt mācīšanās procesā. Skolotāji var izmantot jebkuras IKT, tas nozīmē arī datorus un datorprogrammas.”

Atbildē uz lūgumu skaidrot Latvijas Disleksijas biedrības valdes priekšsēdētājas Evas Birznieces apgalvojumu konferencē par disleksijas izglītības kvalitāti, ka M. Reigase neatbalsta iespēju skolēniem ar disleksiju izmantot teksta labošanas rīkus, VISC Speciālās izglītības nodaļas vadītāja teikto noliedz. „Teksta labošanas rīkus jebkurā mācību priekšmetā drīkst izmantot, izņemot situācijas, kad uzdevumā, arī latviešu un angļu valodas centralizēto eksāmenu uzdevumos, tiek vērtēta pareizrakstība. To E. Birznieces kundzei skaidroja arī VISC,” stāsta M. Reigase.

Kā skolās jau patlaban izmanto IKT, lai nodrošinātu informācijas pieejamību ikvienam? R. Reigase atgādina: Izglītības likumā ir norādīts, kas ir mācību līdzekļi, tostarp datori, interaktīvās tāfeles u. tml., kā arī likumā ir paredzēts, ka ar visiem mācību līdzekļiem nodrošina pašvaldība, tātad izvēle, ko iegādāties, ir pašvaldības speciālistu kompetencē.

Uz jautājumu, kuras izglītības institūcijas funkcija ir ieteikt un rekomendēt aktualitātes IKT jomā, M. Reigase atbild: „Mēs, VISC Speciālās izglītības nodaļas speciālisti, semināros vienmēr esam uzsvēruši, ka bērniem mācīšanās procesā ir jāļauj izmantot IKT – datorus, planšetes, kā arī viedtālruņus, jo tas, kas ir interesants un aizraujošs ārpus skolas, ir jāievieš arī skolas vidē. Pedagoģiski medicīniskās komisijas atzinumos daudziem bērniem ar īpašām vajadzībām pat ir ierakstīts, ka mācīšanās procesā ir jāizmanto dators vai jānodrošina datora pieejamība.”

Vai skolotājiem tiek rīkoti kursi, kā izmantot, piemēram, viedtālruņus un to dažādās funkcijas izglītības procesā? M. Reigase atzīst, ka tamlīdzīgu kursu patlaban nav, bet iesaka skolotājiem vērsties izglītības uzņēmumā „Lielvārds”, jo viņu pārstāvji ir ļoti zinoši IKT un to izmantošanā mācību procesā.

Daudz ir atkarīgs no skolotāja attieksmes, ieinteresētības, bet kam būtu jānodrošina, jāiedrošina aktīvāk stundās izmantot IKT, lai skolēniem palīdzētu atrast un atšķirt būtisko no mazāk svarīgās informācijas? M. Reigase uzskata, ka šajā jautājumā var palīdzēt, piemēram, Latvijas televīzija, veidojot speciālus raidījumus skolotājiem, kuros atklātu IKT, tostarp viedtālruņus,

UZZINĀI

Projekts „IKT loma informācijas pieejamībai mācību procesā” ir daudznozaru tīkls, ko izveidoja Eiropas Speciālās un iekļaujošās izglītības aģentūra (ESIIA) sadarbībā ar Eiropas Skolu tīklu (*EUN*), Starptautisko universitāšu asociāciju (*IUA*), *UNESCO*, *DAISY* konsorciju un iekļaujošu IKT globālo iniciatīvu (*G3ICT*). Projekta aktivitātes sākās 2013. gadā, un vadlīnijas tika izstrādātas, sadarbojoties partneriem un iesaistot ekspertus no ESIIA, kā arī partneru dalībvalstīm.

ESIIA ir neatkarīga organizācija – sadarbības platforma 29 dalībvalstīm: Austrijai, Beļģijai, Čehijai, Dānijai, Francijai, Grieķijai, Horvātijai, Igaunijai, Īrijai, Islandei, Itālijai, Kiprai, Latvijai, Lielbritānijai, Lietuvai, Luksemburgai, Maltai, Nīderlandei, Norvēģijai, Polijai, Portugālei, Slovākijai, Slovēnijai, Somijai, Spānijai, Šveicei, Ungārijai, Vācijai un Zviedrijai.

Vairāk par projektu un izstrādātajām vadlīnijām informācijas pieejamības nodrošināšanai var uzzināt mājaslapā <http://www.ict4ial.eu/>.

FOTO: Andris Bērziņš

ESIIA vadītājs Pērs Kristians Gunvalls (*Per Christian Gunnvall*), atklājot konferenci, aicināja dalīties pieredzē par IKT izmantošanu informācijas pieejamībai mācību procesā.

izmantošanas iespējas dažādās mācību stundās. Uz iebildi, ka ar šādu ierosinājumu un pasūtījumu Latvijas televīzijā būtu jāvēršas IZM, VISC Speciālās izglītības nodaļas vadītāja atzīst, ka līdzīgi ieteikumi IZM diemžēl ne vienmēr sasniedz dzirdīgas ausis.

„Patlaban ir daudzi būtiski jautājumi, piemēram, datordrošība. Tā kā ar nākamo mācību gadu jau ar mazajām klasēm apgūs datoriku, ceram, ka ieceres pavisamies uz priekšu ātrāk un daudzveidīgi informācijas ieguves kanāli skolās kļūs daudz pieejamāki,” secina M. Reigase. ■

Svētkos satiksim 11 diasporas kolektīvu deļotājus un dziedātājus

IK DAIGA KĻANSKA

Pēdējos gados pasaulē ir devušies vairāki simti tūkstošu Latvijas iedzīvotāju, galvenokārt jaunākā paaudze. Viņi ir izceļojuši brīvprātīgi, jo ir zaudējuši cerības, ka ar savu darbu Latvijā kādreiz spēs nodrošināt cilvēka cienīgus dzīves apstākļus. Lai arī kur latvieši nonāktu un lai cik sarežģīti būtu viņu dzīves apstākļi, viņi allaž godā ir turējuši un kopuši savu tautas dziesmu, deju, teātri. Šo tradīciju kopšana ir svarīga arī jaunajai emigrantu paaudzei. Šogad Vācijā, Īrijā, Nīderlandē, Beļģijā, Norvēģijā, Austrālijā, Luksemburgā desmitiem lielāku un mazāku bērnu, viņu pedagogu un vecāku ir dziedājuši un deļojuši, izzinājuši tradīcijas, šuvuši tautastērpus, lai jūlija sākumā pirmo reizi piepulcētos lielajam Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētku dalībnieku pulkam Rīgā.

Virsdireģents Romāns Vanags palīdzēja apgūt svētku repertuāru latviešu apvienotā bērnu kora Īrijā dziedātājiem. Viņš uzteic gan pedagogo Ingūnas Grietiņas prasmi iedvesmot bērnus, gan bērnu apzinīgumu un viņu vecāku neatlaidīgo vēlmi saglabāt latvietību arī ārpus Latvijas. „Man pat šķita, ka šiem bērniem ir lielāka vēlme un motivācija apgūt repertuāru nekā dažam labam Latvijā dzīvojošajam. Mani ļoti priecē, ka latvietības saglabāšana ārvalstīs dzīvojošajiem latviešiem ir svarīga un viņi gādā par savu bērnu audzināšanu latviskā garā,” sacīja R. Vanags.

Deju lieluzveduma „Līdz varavīksnei tikt” vadītāja Inga Pulmane ar saviem padomiem palīdzēja Minsteres „Dancīša” vadītājam un bērniem noslīpēt deju soļus. „Man ir ļoti liels prieks par to, cik rūpīgi un nopietni bērni ir apguvuši svētku repertuāru. Visas dejas viņi ir precīzi iestudējuši un godam nopelnījuši iespēju deļot Daugavas stadionā,” stāsta I. Pulmane. „Pārsteidza sirsnīgā un ģimeniskā atmosfēra mēģinājumos, jo, kamēr bērni deļoja, mammas gatavoja ēdienu. Šī gaisotne ļoti iedvesmo kolektīvu sasniegt savus mērķus.”

Uz svētkiem Latvijā ieradīsies 11 diasporas kolektīvu, tādēļ aicinājam šo kolektīvu vadītājus pastāstīt par gatavošanos svētkiem.

Latviešu biedrības Īrijā (LBĪ) izglītības nodaļas vadītāja vietniece **Ilze Barkus** stāsta, ka LBĪ mūzikas studijas un skolas „Mazais letiņš” un latviešu apvienotā bērnu kora Īrijā „LABKĪ” dibinātāja un mākslinieciskā vadītāja ir I. Grietiņa. Viņa ir aicinājusi kopā Dublīnā un tās apkārtnes dziedošos un muzicējošos bērnus no 3 līdz 18 gadu vecumam, astoņus gadus ar lieliem panākumiem va-

dijusi un attīstījusi grupu „Mazais letiņš”, izveidojusi to par mūzikas studiju un skolu ar vairākām klāsēm, pērn sadarbibā ar latviešu skolām Īrijā izveidojusi latviešu apvienoto bērnu kori Īrijā. Abās kopās strādā septiņi pedagogi: Rasa Stonkus, Zane Lamberte, Vineta un Evita Makšus, Signis Jaunzems, Laura Didze un Zane Kažotniece.

„Ir milzīgs prieks, ka, pateicoties mūsu mīļās vadītājas I. Grietiņas idejai un darbaspējam, sadarbibā ar Latvijas instancēm ne tikai Īrijas bērniem, bet arī visas pasaules latviešu diasporas bērniem un jauniešiem pirmo reizi ir iespēja piedalīties Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētkos Rīgā,” ir gandarīta I. Barkus.

Par darba procesu **Ingūna Grietiņa** stāsta: „Esam ieguldījuši lielu darbu, lai apgūtu Mežaparka noslēguma koncerta repertuāra noslēguma daļas dziesmas, jo ārpus Latvijas dzīvojošajiem bērniem tas sagādā lielas grūtības – jo vairāk tāpēc, ka ir jāsaprot dziesmas teksts un vēstījums, ko, veiksmīgi mācot pasakas veidā, ar vizualizācijām atspoguļo skolotājas. Tad, pieaicinot latviešu valodas skolotāju, ir jāapgūst pareizā vārdu izruna, jāiemācās tos izrunāt dziesmas ritmā, un tikai tad varam likt klāt mūziku – vispirms bez teksta, apgūstot balsis atsevišķi, un tad kopā. Kad dziesmas nošu un vārdu teksts ir apgūts, nāk bērnu un jauniešu gaidītākais mirklis – dziedāšana kopā ar Latvijas skolu bērnu koriem audioierakstā. Tas visiem sagādā smaidu un brīnišķīgas emocijas. Ikdienā skolā netiekamies, un arī tas sarežģī darba procesu, mēģinājumi notiek reizi nedēļā trīs stundas. Taču, par spīti grūtībām, mums ir izdevies sasniegt vēlamo rezultātu.

Lielu paldies par atbalstu un padomu gribam teikt virsdireģentiem R. Vanagam un Eduardam Grāvitim, kas pie mums bija atbraukuši februārī, lai precizētu repertuāru un novērtētu mūsu gatavību Mežaparka noslēguma koncertam. Dzirdējām ļoti atzinīgus vārdus gan no diriģentiem, gan arī Valsts izglītības satura centra (VISC) koru nozares vadītājas Ritas Platperes, par ko esam gandarīti un pateicīgi. Mūsu lielais darbs, centība un sagatavotības līmenis tika atzinīgi novērtēti.

Arī vecākiem liels paldies par atbalstu, jo, pateicoties viņiem, abām mūsu kopām ir savi latviešu tautastērpi un arī biļetes uz Rīgu un atpakaļ. Tikai kopā mēs varam sasniegt šķietami nesasniedzamo.

Mums būs liels gandarījums 28 dziedātāju sastāvā piedalīties dziesmu svētkos un pirmo reizi dziedāt Mežaparka Lielajā estrādē, kā arī ar savu koncertprogram-

mu uzstāties Vērmanes dārzā un kultūras pils „Ziemeļblāzma” koncertos. Tikai trīs jaunieši no mūsu vidusskolas grupas – Kristiāns Bogdanovs, Evita Makšus un Kristens Gailāns – agrāk ir piedalījušies dziesmu un deju svētkos Rīgā. Ļoti centīgi gatavojamies un ar nepacietību un savīļpojamu gaidām mirkli, kad varēsim sadziedāties ar vēl 10 000 latviešu bērnu un jauniešu no Latvijas un pasaules.”

Bērnu deju kolektīva „Taurenītis” (Līmerīka Īrijā) vadītājas **Anita un Agnija Šuplīnskas**: „„Taurenītis” ir izveidots 2011. gada 1. septembrī. Uz pirmo mēģinājumu atnāca 10 bērnu vecumā no 2,5 līdz 10 gadiem. Mēs nepadevāmies un strādājām ar viņiem. Četros gados mūsu deju kopai pievienojās jauni deļotāji – pašlaik ir 48 deļotāji trīs vecuma grupās (2,5–16 gadi). Mūsu mērķis bija piedalīties XI Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētkos, ko arī esam sasnieguši, skatē iegūstot 43,7 punktus un I pakāpes diplomu. Pašlaik nevaram vien sagaidīt brīdi, kad varēsim doties uz Latviju, lai izbaudītu visu dziesmu svētku gaisotni.

Ceļš ir bijis grūts, jo bērni nekad iepriekš nebija deļojuši. Kad sākām, bijām pirmais bērnu deju kolektīvs Īrijā, nebija iespēju redzēt, kā deļo citi bērni, izmantojām vienīgi videoierakstus vietnē „YouTube”, lai bērniem vispār būtu kāda saprašana, kas ir deļja. Pārsvārā visi bērni ir dzimuši Īrijā, daudziem latviešu valoda paliek kā otrā valoda: nākas skaidrot vārdus, gadās, ka tulkojam arī angļu valodā.

Viens no deļotājiem ir latviešu izcelsmes, jo viņa vecmāmiņa bija viena no pirmajām latvietēm, kas emigrēja uz Īriju. Visi viņas bērni un mazbērni ir dzimuši Īrijā un, protams, latviešu valodā vairs sen nerunā, bet zēna mamma atrada mūs, jo vēlas, lai viņas dēls izkopj latviskumu vecmāmiņas piemiņai. Tā nu iru zēns ar latviešu asiņu mazumiņu nāk un danco, kaut gan nevienu vārdu latviski nesaprot...

Mēģinājumi notiek divas reizes nedēļā. Bērni brauc no dažādām vietām, tālākajam deļotājam ceļā ir jāpavada vairākas stundas. Esam ļoti pateicīgas pedagogēm Aldai Skrstiņai un Gunai Trukšānei, ar kurām mums ir izveidojusies ļoti jauka sadarbība. Kolēģes atrada laiku, lai divreiz atbrauktu un palīdzētu iestudēt un precizēt deļas. Pašas regulāri papildinām zināšanas deju skolotāju semināros unursos. Paldies Ilzei Mažānei par sniegto informāciju!

Tautastērpus mēs pasūtījām no Latvijas. Bērnu vecāki sedza visus izdevumus, jo esam bezpeļņas or-

ganizācija. Bērni ir ļoti leņpi, ka katram ir savs tautastērps, tas tiek turēts cieņā, jo ir grūti nācis. Par mūsu tautastērpiem īri ir sajūsmā, sevišķi par pastaliņām, jo tādas nekad nebija redzējuši. Tautastērpu velkam arī īru nacionālajos svētkos – piedalāmies parādēs, dažādos kultūras pasākumos, festivālos, koncertos.

Latvijā „Taurenīša” vecākā grupa piedalīsies deju lielkoncertā Daugavas stadionā, savukārt vidējās un jaunākās grupas deļotāji uzstāsies Vērmanes dārzā un atpūtas kompleksā „Lido”.

Nīderlandes latviešu bērnu folkloras kopas „Stārķīši” vadītāja **Anna Fogelmane**: „Nīderlandes latviešu bērnu folkloras kopa „Stārķīši” pastāv gadu, taču dažu bērnu kopmuzicēšana aizsākās jau pirms pieciem gadiem bērnu ansambli „NeMo” latviešu skoliņā Hāgā, kad jaunākajam dalībniekam bija tikai trīs gadi. „NeMo” regulāri uzstājās dažādos latviešu pasākumos, pielāgojot repertuāru svinamajiem svētkiem. Pašlaik ansamblis ir pārtapis folkloras kopā, kurā bērni vecumā no 4 līdz 21 gadam dzied, deļo un spēlē latviešu tautas instrumentus. Ik nedēļā es pulcēju draiskus, dzīvespriecīgos un – galvenais – latviešu tautas kultūru mīlošos un izzināt, iepazīt gribošos bērnus, lai svinētu latviešu gadskārtas un koptu tām atbilstošas ieražas un tradīcijas (rotaļas, dziesmas, miklas, ticējumi, pasakas, anekdotes, ēdieni). Apgūstam arī dažādu seno latviešu instrumentu – kokļu, stabuļu, bungu – spēli. Dažreiz „Stārķīši” tos mēģina darināt paši, piemēram, āža kāju.

Šie bērni nav uzauguši ar latviešu dziesmu un deju šūpulī. Viņi dzīvo vidē, kur visapkārt runā svešā mēlē, kur nav sniega, lai Meteņos viņus varētu iegāzt kupenā, nav īsti vietas, kur iekārt šūpoles Lieldienās, nav lauku, kuros parādīt, kā stāda un novāc ražu, nav plāvu, kurās saplūkt jāņuzāles un iekurt ugunskuru, un brīvdabas muzejs ir 2000 kilometru attālumā. Tāpēc motivācija to apgūt nāk vienīgi no vecākiem, kuriem rūp, lai latviešu tradīcijas un kultūra nepazustu, arī esot tālu prom no dzimtenes. Ataktīvās un muzikāli daudzveidīgās nodarbībās skolotājas vadībā bērni tomēr piedzīvo, kā svin Meteņus, kā iet budēļos, kā dod ķīlas, kā dara alu, kas ir mice un skāde un kas ir latviešu Dievs un Māra.

Kāpēc dziesmu svētki, un kāpēc „Stārķīši”? Kopa darbojas Nīderlandes pilsētā Hāgā, kuras simbols ir stārķis – laimes nesējs. Tieši Hāgas centrs, kur ir stārķu ligzdiņa, jau kopš 16. gadsimta ir pazīstams kā iecienīta stārķu apmešanās vieta. Tāpēc bērni sevi sauc par mazajiem Hāgas stārķi-

šiem, kas ik nedēļā lidinās gan pa Hāgas centru un tās parkiem, gan gar Ziemeļjūras krastiem. Ir arī lielie stārķi – „Stārķīšu” vecāki, kuri veido sava veida kapelu, spēļojot rotaļu muzikālos pavadījumus.

Par to, ka bērniem ir jāpiedalās dziesmu svētkos, nevarēja būt šaubu, jo bērnu vecāki dzied Nīderlandes latviešu jauktajā kori „Ziemeļjūra”, kas 2013. gadā piedalījās dziesmu svētkos un šogad piedalīsies arī Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē Briselē rīkotajos Eiropas latviešu kultūras svētkos. „Stārķēni” bieži dodas līdzī vecākiem uz svētkiem, ejot gājienos un kuplinot skatītāju rindas. Turklāt bērni jau ir sākuši uzstāties kopā ar kori, pārstāvēt un reprezentējot latviešu kultūru Nīderlandē. Tāpēc tika darīts viss, lai bērni varētu pierādīt, ka arī viņi ir spējīgi būt daļa no latviešu kultūras un izpildīt svētku programmu, kuru Latvijā bērni apgūst daudz intensīvāk un dabīgāk. Iesūtījām video ar „Stārķīšu” uzstāšanos 18. novembra svinībās Amsterdamā, un, kad no Rīgas tika saņemts apstiprinājums, ka „Stārķīši” ir tiesīgi būt un laipni lūgti par dziesmu svētku dalībniekiem, bērniem bija milzīgs prieks un pagodinājums.

Vislabāk bērniem patika rakstu rotaļa „Zābaku žīga” – tik ļoti, ka „šitā, šitā, ņer, ņer, ņer” ir kļuvis par viņu satikšanās saukli. Entuziasms gatavoties svētkiem, doties un piedalīties ir tik liels, ka pat it kā grūtības tiek pārvarētas nemānot, kaut gan kolektīvā nav bērnu, kuri būtu muzicējuši kādā kolektīvā Latvijā.

Bērniem tautastērpus vecāki vai vecvecāki pērk vai darina paši. Tos uzvilkt ir svētki, un tas noteikti rada bērnos piederības latviešu kopienai izjūtu.

„Stārķīši” piedalīsies pasākumā „Rotaļu raksti” pie Brīvības pieminekļa, uzstāsies arī individuālo programmu Vērmanēdārzā un ielu koncertā Kalnciema kvartālā.”

Minsteres bērnu deju kopas „Dancītis” (Vācija, <https://minsterdancitis.wordpress.com/>) vadītāja **Inga Pētersone**: „Minsteres „Dancītis” uz pirmo nodarbību sanāca 2014. gada 13. janvārī. Gada laikā sastāvs ir nedaudz mainījies, taču pašlaik deļo un uz regulārajām nodarbībām sanāk 22 bērni vecumā no 6 līdz 11 gadiem. Gadās, ka kādā deļā pievienojas arī vecākie brāļi un māsas, par ko man un mazajiem deļotājiem ir īpašs prieks.

Darbojamies mēs Latviešu centra Minsterē paspārnē: tā telpās notiek nodarbības, un centrs mūs atbalsta arī ceļā uz XI Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētkiem. Pati kādreiz bērniībā

FOTO: no personiskā arhīva

Bērnu deju kolektīva „Taurenītis” dejotāji iru nacionālo svētku gājienā.

FOTO: Elina Dimante

LBI mūzikas studijas un skolas „Mazais letiņš” un latviešu apvienotā bērnu kora Īrijā „LABKĪ” dibinātāja un mākslinieciskā vadītāja Inguna Grietiņa (no kreisās) kopā ar saviem dziedātājiem.

FOTO: no personiskā arhīva

Briseles latviešu dejotāju skolotāja Dagnija Martinsone stāsta, ka viņiem mīļākās un visvairāk dejotās ir horeogrāfes Artas Melnalksnes dejas.

dejoju Latvijā (Raganā), pēdējos gados kādu brīdi – pieaugušo deju kolektīvā Minsterē. Šogad mūsu grupai ir pievienojusies koncertmeistare Larisa Marcinkus, kura ik otrdienu mūsu soļus pavada ar klavierspēli un bez kuras mēs vairs nespējam iedomāties nevienu nodarbību.

2013. gada nogalē, dažu mammu mudināta, nolēmu pamēģināt sapulcināt nelielu deju kopu, bet domu par deju svētkiem man noteikti nebija. Taču brīdī, kad uz pirmajām nodarbībām sanāca teju astoņi pāri, radās arī doma par dalību deju svētkos. Tas arī bija pēdējais brīdis sākt gatavot repertuāru, lai spētu piedalīties

deju skatēs. Sekoja pārrunas ar vecākiem un bērniem, jo mērķis bija liels, darba – daudz; būtiski, lai jau pašā sākumā ikviens saprastu, ka tikai kopā varam to sasniegt. Milzum lielu enerģiju ir ielikuši ne tikai bērni, bet arī vecāki, kuri regulāri daudzus kilometrus ved bērnus uz nodarbībām un aktīvi piedalās organizatorisko jautājumu risināšanā. Pašlaik, plānojot braucienu uz svētkiem Rīgā, teju katrs no vecākiem ir uzņēmies savu pienākumu, lai mūsu kopīgais piedzīvojums godam izdotos un nestu prieku ikvienam.

Soļu un deju apguvei paligos aicinājam deju skolotāju Līgu Ozolu no Latvijas; pēc tam, kad mērķis

likās tuvu, ar Latvijas Nacionālā kultūras centra un VISC atbalstu – arī deju svētku virsvadītājas un horeogrāfes I. Pulmani un Indru Ozoliņu, tādā veidā mācoties ne tikai bērniem, bet galvenokārt arī man pašai, vadītājai. Ar vecāku atbalstu apmeklēju repertuāra precizēšanas semināru Rīgā.

Mēs pārstāvam 1.–4. C grupu, dejojot trīs burvīgas (visas horeogrāfes Artas Melnalksnes) dejas. Bērni ar lielu sajūsmu uzņem un mācās jebkuru jaunu deju. Tieši tā arī piedzīvoju deju svētku repertuāra deju iestudēšanu. Prieks gan dažkārt mēdz pārvērsties arī nogurumā, kad soļus un gājienus nākas desmitkārt atkārtot, līdz tie izdodas

FOTO: no personiskā arhīva

Viens no „Bergauša” mēģinājumiem, kurā skolotāji stāv pat uz palodzēm, lai bērni pareizi apgūtu deju soļus.

FOTO: no personiskā arhīva

Londonas Latviešu skolas bērnu tautas deju kopas bērniem vislabāk patīk dejot „Juku, juku siki putni”.

FOTO: no personiskā arhīva

Minsteres „Danciša” dejotāji ar savu vadītāju Ingu Pētersoni. Paši savām rokām viņi patlaban meistaro kolektīva karogu, kuru būs iespējams redzēt svētku gājienā Rīgā.

FOTO: no personiskā arhīva

Īrijas bērnu tautisko deju kolektīva „Sienāzītis” bērniem prieku sagādāja mācību programma, kurā deju soļi tika ielikti daudzās rotaļās, spēlēs, atrakcijās.

visiem. Pirms deju skates filmēšanas deju nodarbībās sanācām arī sestdienās. Dažam likās negodīgi, ka tiek atņemta brīvdiena, taču arī to esam godam pārvērējuši.

Mūsu kolektīva bērni lielākoties ir dzimuši, vecākiem jau dziļojot ārpus Latvijas. Pāris vecāko bērnu, kuri uz Vāciju ir pārcēlušies

vēlāk, ir paspējuši dejot arī Latvijā, piemēram, Rembatē un Ulbrokā. Bet notiek arī otrādi. Gadās, ka kāda ģimene pārceļas atpakaļ uz Latviju, un ir liels prieks, ka mazie turpina dejot Latvijā, piemēram, mūsu Elisa pašlaik dejo Aizputes bērnu deju kolektīvā.

Turpinājums 17. lpp. ►

Vēsture, jaunatne, politika

ANITA STAŠULĀNE,
IRĒNA SALENIECE,
GATIS OZOLIŅŠ

No 2011. gada jūnija līdz 2015. gada maijam Daugavpils Universitāte piedalījās Eiropas Savienības (ES) 7. ietvarprogrammas projektā „Vēsturiskā atmiņa, jaunatne, politiskais mantojums un pilsoniskā aktivitāte” jeb MYPLACE, kuru koordinēja Vorvikas Universitātes un vēlāk Mančestras Universitātes profesore Hilarija Pilkingtone (*Hilary Pilkington*; Lielbritānija) un kurā sadarbojās 14 Eiropas valstu pētnieki.

Ko pētījām projektā?

Mūsdienu jaunieši ir uzauguši Eiropā, kas lielākoties ir brīva no labējo vai kreiso autoritāro režīmu ietekmes. Viņiem nav tiešas aukstā kara pieredzes un ar to saistīto bailu un aizspriedumu, kas sašķēla Eiropu naidīgās no-metnēs. Jaunieši nepazīst dzīvi komunistiskā, autoritārā vai nacistiskā režīma apstākļos, toties ir pieredzējuši pirmo globālo 21. gadsimta ekonomisko krīzi, kas radīja labvēlīgu augsni radikālo ideju popularitātei. Mūsdienu jauniešiem trūkst savas pieredzes saskarsmē ar ekstrēmismu un populistu politiku, tāpēc viņi kļūst par radikālo spēku politisko spēļu upuriem. Tieši to arī pētījām projektā: kā jauniešu sociālo aktivitāti ietekmē totalitārisma un populisma paliekas Eiropā?

Kādā veidā veicām pētījumu?

Projektā darbojās pētnieki, kas ir specializējušies dažādās zinātnes jomās: socioloģijā, politoloģijā, antropoloģijā, kultūras un reliģijas studijās. Tas sniedza iespēju izveidot plašu pārskatu par jauniešu politisko un pilsonisko iesaistīšanos 14 Eiropas valstīs, kurās tika veikti kvalitatīvie un kvantitatīvie dati, kā arī veikti 44 etnogrāfiski pētījumi par jauniešu sociālo aktivitāti.

Kā Latvijas vēsturi interpretē dažādas paaudzes?

Latvijā četras paaudzes ir guvušas atšķirīgu vēsturisko pieredzi. Vecākās jeb pirmās paaudzes pārstāvji (līdz 1935. gadam dzimušie) pazina Latvijas Republikas parlamentāro periodu, Ulmaņa laikus, padomju un vācu okupāciju. Otrās paaudzes (1935.–1960. gadā dzimušie, kas izglītību guva padomju okupācijas periodā) atmiņas ir saistītas ar Otro pasaules karu, staļinisma periodu un destalinizācijas mēģinājumu. Trešā paaudze (1960.–1986. gadā dzimušie) agrīno savas dzīves posmu pavadīja

„attīstīta sociālisma un komunisma celtniecības apstākļos”, kā apgalvoja padomju propaganda, bet faktiski – stagnācijas periodā. Ceturtās paaudzes pārstāvji (1987.–1996. gadā dzimušie) nav pieredzējuši radikālu varas maiņu, izglītību ieguvuši jau pēc neatkarības atjaunošanas, dzīvo demokrātiskā Latvijas valstī, kura ir integrējies ES.

Vecākā paaudze sirdī palika uzticīga starpkaru Latvijas sabiedrības vērtībām arī okupāciju laikā. Savukārt lielu daļu 2. un 3. paaudzes, kas tika audzināta komunistiskās ideoloģijas un cenzūras apstākļos, lielākā vai mazākā mērā ietekmēja padomju ideoloģija, tāpēc 1950.–1980. gados Latvijas sabiedrības apziņā vienlaikus pastāvēja dažādi vēstures faktu traktējumi (sk. tabulu).

Dažādi vēstures faktu traktējumi padomju periodā

Vēstures fakts	Oficiālais traktējums	Neoficiālā izpratne
1940. gada 17. jūnijs	Sociālistiskā revolūcija	Padomju okupācija
Nacionālie partizāni	Bandīti	Cīnītāji pret boļševismu, brīvības cīnītāji u. tml.
Kolektivizācija	Brīvprātīga apvienošanās	Aplaupīšana, sadzišana kolhozos
Padomju migranti	Pieredzējuši speciālisti no brālīgajām republikām	Okupanti un kolonizatori

1980. gadu beigās padomju perioda neoficiālā izpratne ieņāca publiskajā telpā un reizē ar Latvijas neatkarības atjaunošanu kļuva par oficiālo vēstures versiju, ko nostiprināja valsts svētku un atceres dienu kalendārs. Taču līdz tam pastāvošā padomju vēstures versija nav zudusi, tā turpina eksistēt ne tikai padomju migrantu un viņu pēcnācēju apziņā, bet arī daudzu okupācijas laikā izglītību ieguvušo pilsoņu apziņā. Tāpēc īpašu interesi izraisa pēc neatkarības atgūšanas izglītību ieguvušās paaudzes zināšanas par 20. gadsimta Latvijas vēsturi un tās attieksme pret dažādiem vēstures notikumiem.

Kāds ir jauniešu skatījums uz 20. gadsimta Latvijas vēsturi?

Labs indikators ir jautājums par Latvijas okupāciju 1940. gada 17. jūnijā. Tas ir cieši saistīts ne tikai ar vēsturi, bet arī ar mūsdienu politisko retoriku un – tieši vai netieši – ar gandrīz ikvienas Latvijas ģimenes vēsturi. Krieviski un latviski runājošo jauniešu atbildes (Latvija tika okupēta; Latvija netika okupēta; nezinu) liecina, ka šis nav tikai politikas jautājums vien, tas atspoguļo arī sabiedrības segmentēšanos divos atšķirīgu vērtību un vēstures interpretācijas virzienos ar pietiekami lielu neitralu sabiedrības daļu. Latviski runājošie jaunieši neiedziļinājās sava viedokļa analizē, vienkārši

Latgales jaunieši piketā Rīgā 2012. gada 9. februārī.

FOTO: no projekta arhīva

atbildot, ka okupācija bija. Savukārt vairākiem krieviski runājošajiem respondentiem, tiecoties noliegt Latvijas okupācijas faktu 1940. gadā, bija raksturīga mērķtiecīga un analītiska pieeja savu uzskatu pamatošanā. Pārdomas par okupāciju ir sāpīgas, pat kaitinošas, bet jaunieši meklē atbildi, kas iekļautos viņu vērtību sistēmā.

Deportāciju izpratnes piemērs

Pārlicinājāmies, ka dziļu iespaidu uz jauniešiem ir atstājuši deportēto stāsti. Lai gan ne vienmēr jaunieši precīzi zināja

faktus, nevar noliegt empātijas klātbūtni, kad viņi runāja par deportācijām: „[Vagonos] vispār ēst nedeva. Ko paši paņēma līdz, to arī ēda. Kādi tur apstākļi bija – mežs, slimības visādas... Meta ārā [no vagoniem], nu, piemēram, kad tur nomira kāda vecmāmiņa, viņu vienkārši izmeta ārā. Tā vienkārši.” Spriežot pēc intervijām ar ģimeņu dažādu paaudžu pārstāvjiem, visumā valda līdzjūtīga attieksme pret izvestajiem.

Tomēr vienā gadījumā cieņnījama vecuma respondente atbalstīja padomju historiogrāfijas izvirzīto tēzi par komunistu taisnīgo cīņu ar šķiras ienaidniekiem: „Tante bija Vācijā, bet, kad atgriezās no Vācijas, bija slima ar nerviem... nu izdzīvoja, tāpat kā ļaudis Sibīrijā, arī te visiem nācās piedzīvot to pašu, kas bija Vācijā. Kad izveda uz Sibīriju, tad mēs gan zinājām, par ko viņus izveda [autoru izcēlums], bet, kad uz Vāciju, tad ne par ko aizveda, aizveda, lai strādātu, bet tā arī nesamaksāja.” Lai gan respondente jūt līdzīgu deportētajiem, viņa tos diferencē: padomju vara Latvijas iedzīvotājus uz Sibīriju tika deportējusi pamatoti, bet nacionālsociālisti uz Vāciju – netaisnīgi. „Mēs zinājām, par ko [izveda uz Sibīriju]” – tā, protams, ir vēlāk izveidojusies pozīcija, jo viņas tuviniekus izvešana nebija skārusi, bet publiskajā telpā informācija par deportācijām tika noklusēta līdz pat atklātības politikas sākumam. Zināt viņa neko nevarēja, bet ir nekritiski pārņēmusi padomju perioda traktējumu. Sieviete nav izpratusi staļinisko represiju necilvēcību varai, joprojām saglabā uzticību varai, kuras Latvijā vairs nav, ideoloģijai, kuru atbalsta cita valsts – mūsdienu Krievija.

Kā tiek pārmantota vēsturiskā atmiņa?

Jaunieši gūst informāciju par Latvijas vēsturi no dažādiem avotiem, taču individuālā attieksme pret pagātnes faktiem veidojas galvenokārt ģimenē un (vai) skolā. Vairumā gadījumu ģimenes un skolas interpretācija sakrīt, tomēr ne visās Latvijas ģimenēs notiek vēsturiskās atmiņas pār-mantošana. Jauniešu atbildes atklāja, ka ģimenē vēstītās atmiņas ir fragmentāras, informācija par pagātni ir nepilnīga. Jaunieši runāja par atmiņu konfliktu starp vēstures interpretāciju ģimenē un skolā.

Mūsdienu jauniešiem ir vājš priekšstats par 20. gadsimta vēsturi, galvenajām personām, neatkarības pretiniekiem. Lielākā daļa nespēja izvērsti pastāstīt par neatkarības atjaunošanu 90. gadu sākumā, parasti aprobežojās ar atsevišķiem vispārīgiem apgalvojumiem, kas ir palikuši atmiņā no mācību grāmatām vai dzirdēti no vecākiem, redzēti televīzijas raidījumos vai lasīti interneta rakstu nosaukumos.

Cik aktīvi jaunieši iesaistās ar vēsturi saistītās aktivitātēs?

Kvantitatīvā aptaujā piedalījās apmēram 17 tūkstošu jauniešu (16–25 gadi) 30 ģeogrāfiskajās vietās 14 Eiropas valstīs. Latvijā aptaujājām jauniešus divās kontrastējošās apkaimēs: Āgenskalnā (Rīgā) un Forštātē un Jaunbūvē (Daugavpilī), kur veicām 1200 interviju.

Dati liecina, ka visbiežāk jaunieši saskaras ar vēsturi, skatoties vēsturiska satura filmas. Papildu zināšanas par vēsturi sniedz diskusijas ar ģimenes locekļiem. Lielākā daļa jauniešu – 82 % Āgenskalnā un 65 % Forštātē, Jaunbūvē – ir runājuši par

“ Latvijas sabiedrībai, arī jauniešiem, ir raksturīgi ar politiku saistīt jebkādas būtiskas izmaiņas ekonomikā, izglītībā, zinātnē, kultūrā, pat sportā, jo tiek uzskatīts, ka visu sociālās dzīves sfēru attīstību ietekmē konkrēti politiski un viņu lēmumi.

FOTO: no projekta arhīva

Jaunieši svin 9. maiju Daugavpilī 2013. gada 9. maijā.

“Kā pētnieki varam paust bažas par jauniešu nevēlēšanos iesaistīties politiskajā dzīvē un par viņu neiesaistīšanās graujošo ietekmi uz Eiropas demokrātiju nākotnē.

vēsturi ar saviem vecākiem. 64 % jauniešu Āgenskalnā un 38 % Forstatē, Jaunbūvē ir pētījuši savas ģimenes vēsturi, respektīvi, Āgenskalna jaunieši par vēsturi uzzina galvenokārt no savas ģimenes. Būtisks informācijas avots ir arī muzeji: 67 % jauniešu Āgenskalnā un 39 % Forstatē, Jaunbūvē ir apmeklējuši kādu vēstures muzeju. Aptuveni puse jauniešu ir lasījuši publikācijas par neseno vēsturi, bet nedaudz mazāk – lasījuši daiļdarbu, kura sižets norisinās vēsturiskos apstākļos, spēlējusi videospēli, kas

ataino 20. gadsimta notikumus, vai apmeklējuši vēsturei veltītu interneta vietni.

Ari skolām ir būtiska loma: aptuveni puse jauniešu ir piedalījušies diskusijā par vēsturi skolā vai augstskolā, turklāt 8–9 % dara to regulāri.

Kā tiek pārmantoti politiskie uzskati?

Kvalitatīvie dati, kas tika iegūti 840 padziļinātajās intervijās 14 Eiropas valstīs, ietver 60 Latvijā veiktās intervijas. Latvijā jaunieši nespēj norādīt savu politisko uzskatu avotus, jo viņi neapzinās savas politiskās attieksmes veidotājfaktorus. Vairāki uzsvēra, ka nekādas ietekmes nav bijis un viņu personība ir veidojusies pilnīgi patstāvīgi. Tikai daži minēja aktīvu politisko jaūtājumu apspriešanu ar draugiem un vienaudžiem, iesaistīšanos politiskās diskusijās. Izrādījās, ka jauniešus maz interesē politikas aktualitātes. Daži jaunieši norādīja, ka vecāki un draugi neinteresējas par politiku, bet viņi paši seko politiķu darbībai, viņu viedokļiem, tos labprāt analizē (vairumā gadījumu – kritizē). Citi atzīmēja, ka vecāki ir daudz stāstījuši par savu bērnību un jaunību, par skolas gadiem, piemēram, par obligātajām skolas formām un sarkanajiem pionieru kaklautiem. Jauniešiem tas ir šķitis interesanti, un tā viņiem ir bijusi nozīmīga politisko uzskatu pārmantošanas pieredze.

Samērā bieži politisko jautājumu apspriešana noris pēc darba, brīvdienās, kopīgi ar vecākiem skatoties ziņu raidījumus. Politisko uzskatu pārmantošana notiek spontāni, reaģējot uz kādu aktuālu jautājumu politikā, ekonomikā, izglītībā, tiesu sistēmā utt. Latvijas sabiedrībai, arī jauniešiem, ir raksturīgi ar politiku saistīt jebkādas būtiskas izmaiņas ekonomikā, izglītībā, zi-

nātnē, kultūrā, pat sportā, jo tiek uzskatīts, ka visu sociālās dzīves sfēru attīstību ietekmē konkrēti politiķi un viņu lēmumi. Šādās spontānās diskusijās bieži vien iesaistās vecāki, bērni un vecvecāki. Jauniešiem tā ir nozīmīga pieredze, daudzi šādi izkristalizē savu attieksmi pret vēsturiskajiem notikumiem, politiskajām aktualitātēm, politiķiem un politiskajām partijām.

Kāda ir vēsturiskās atmiņas sociāli politiskā funkcija?

Kvantitatīvie dati rāda, ka jauniešu politiskā iesaiste atkarīga no vairākiem faktoriem: tautība, reģions, ienākumi, izglītība u. c. Aktivitāte ir augstāka izglītotāko un no pārtikušām ģimenēm nākušo jauniešu vidū. Latviešu jaunieši biežāk izvēlas individuālu rīcību, piemēram, parakstu vākšanu, petīciju parakstīšanu, sarunu ar politiķiem, preču boikotu, turpretī krievu jauniešiem raksturīgāka ir iesaiste ekspressīvās aktivitātēs, piemēram, sanāksmēs, demonstrācijās.

MYPLACE etnogrāfiskie pētījumi sniedz unikālu datubāzi par 44 grupām, kurās jaunieši aktīvi iesaistās sociālo kustību un politisko organizāciju ietvaros. Latvijā veiktais lauka pētījums grupā „Latvija Tibetai” uzskatāmi ilustrē, kā aktualizējas vēsturiskā atmiņa: jaunieši, kuri nav pieredzējuši totalitāro režīmu, uzver, ka, darbojoties grupā „Latvija Tibetai”, viņi aizstāv vērtības, kas bija svarīgas Latvijai, atgūstot neatkarību.

Ir jāpiebilst, ka projekta dati Latvijā izgaismoja tendenci salīdzināt mūsdienas ar padomju periodu – par labu pēdējam. Tā kā padomju sistēmas priekšrocības nav objektīvi apstiprināmas, tās ir kļuvušas par sava veida nostalgisku mītu ne tikai Latvijas iedzīvotāju vidējās paaudzes atmiņās, bet arī jaunās paaudzes iztēlē. Atmiņas par jauko padomju dzīvi viegli iekļaujas pret Latvijas valsti vērstajā propagandā. Lai demitoloģizētu sabiedrības apziņu, ir nepieciešamas ne tikai pozitīvas pārmaiņas sociālajā jomā, bet arī pārdomāts valsts atbalsts turpmākai izglītošanai vēsturē, vēstures pētniecībā un tās popularizēšanā.

Kas jāzina politiķiem?

Kā pētnieki varam paust bažas par jauniešu nevēlēšanos iesaistīties politiskajā dzīvē un par viņu neiesaistīšanās graujošo ietekmi uz Eiropas demokrātiju nākotnē. Dati rāda, ka vairumam jauniešu (58 %) nav intereses par politiku. Turklāt pastāv lokālās atšķirības: politikā vairāk ieinteresēti ir jaunieši Vācijas austrumdaļā, Grieķijā un Spānijā, turpretī īpaši maza interese par to ir Horvātijā, Latvijā, Somijā un Igaunijā. Jau-

“Latviešu jaunieši biežāk izvēlas individuālu rīcību, piemēram, parakstu vākšanu, petīciju parakstīšanu, sarunu ar politiķiem, preču boikotu, turpretī krievu jauniešiem raksturīgāka ir iesaiste ekspressīvās aktivitātēs, piemēram, sanāksmēs, demonstrācijās.

niešiem bija interese par jautājumiem, kas skar viņu dzīvi tieši: vislielākā interese bija par nodarbinātību, dzīvokļu pieejamību un apkārtējo vidi, vismazākā – par ES, imigrāciju, seksuālo minoritāšu tiesībām.

No pētījuma izriet secinājumi rīcībpolitikas jomā, kas ir saistīti ar 2010.–2018. gada ES jaunatnes stratēģijas principu „ieguldīt jauniešos”. Pašlaik tās prioritāte ir atbalstīt dominējošo neoliberālo tirgus piedāvājuma veicināšanas stratēģiju, nevis palielināt jauniešu kolektīvās sociālās tiesības un stiprināt Eiropas sociālo modeli. Varam teikt, ka jauniešiem nākas saskarties ar problēmām, bet problēma nav jauniešos. ES jaunatnes stratēģijā 2010.–2018. gadam ir norādīts: „Jaunieši ir nevis apgrūtināta atbildība, bet gan būtiski svarīgs sabiedrības resurss.”

Projekta dati atklāj jauniešu vēlmi pēc labākas sabiedrības arī tajos gadījumos, kad viņi nepārstāv skaidru politiskās ideoloģijas līniju un nepieprasa radikālas izmaiņas mūsdienu sabiedrībā. Jaunieši grib redzēt politiķus, „kas patiešām runā ar cilvēkiem, nevis viens ar otru, izliekoties, ka sarunājas ar cilvēkiem”.

Kur pieejami projekta rezultāti?

Projekta MYPLACE datu analīzē ir salīdzināta 14 Eiropas valstu jauniešu politiskā aktivitāte un iesaistīšanās veidi, izpratne par politikas retoriku, vēstures notikumiem un politiskajiem procesiem. Šajā rakstā sniedzām vien nelielu ieskatu pētījumā, ieskicējot Latvijas problemātiku. Pilnībā pētījuma rezultāti ir pieejami projekta MYPLACE mājaslapā: <http://www.fp7-myplace.eu>.

Kopējais projekta budžets – 9 miljoni eiro, t. sk. Latvijas Izglītības un zinātnes ministrijas līdzfinansējums – 57 tūkstoši eiro. ■

FOTO: no projekta arhīva

Biedrība „Latvija Tibetai” piketā pie Ķīnas vēstniecības Rīgā 2013. gada 11. martā.

MYPLACE

Mūzikas un mākslas valoda ļauj apjaust vienotības spēku

FOTO: Andris Bērziņš

Rīgas domes IKSD sporta un jaunatnes pārvaldes priekšniece Dina Viksna.

IK ILZE BRINKMANE

„Ļoti ātri ir paskrējuši četri gadi, un atkal klāt ir Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētki. Laiks ir aizritējis nemanot, īpaši organizatoriem, kas ir saistīti ar saimniecisko nodrošinājumu, bet kolektīvu vadītājiem šis cikls ir nepārtraukts un svētki ir tikai atskaites periods, kurā parāda, kas ir darīts un kādi ir rezultāti,” saka Rīgas domes izglītības, kultūras un sporta departamenta (IKSD) sporta un jaunatnes pārvaldes priekšniece un svētku darba grupas vadītāja **Dina Viksna** un teic lielu paldies kolēģiem un Rīgas kolektīvu vadītājiem, jo svētkos piedalīsies ne mazāk kā 302 kolektīvi ar 9423 dalībniekiem.

D. Viksna min patīkamu faktu – starp kolektīvu vadītājiem daudz ir tādu, kas paši, esot vēl bērni, ir dejujuši, dziedājuši, zīmējuši tieši tajā pašā deju kopā, kori, mākslas studijā. „Ja runājam par dziesmu un deju svētku pievienoto vērtību, tad tas ir cilvēcisks un tradīciju pēctecīgums,” uzsver svētku darba grupas vadītāja.

Sarunā ar laikrakstu par un ap svētkiem aicinājam gan organizatorus, gan dažas kolektīvu vadītājas.

Komandas darbs

Lai nodrošinātu lielu dalībnieku skaitu, kā arī lai Rīgā uzņemtu svēku dalībniekus no visas Latvijas, ir izveidota Rīgas domes rīcības komiteja, kuru vada domes vicemērs Andris Ameriks un kurā darbojas tādu atbildīgo struktūru kā policijas, satiksmes departamenta, ēdināšanas pakalpojumu sniedzēju, SIA „Rīgas meži” utt. pārstāvji.

Svētku Rīgas darba grupā ir iesaistīti rajonu (priekšpilsētu) koordinatori un citi, kuri ir atbildīgi par dalībnieku ēdināšanu, transportu, atribūtiķu, kā arī veic saziņu ar kolektīvu vadītājiem un iestāžu direktoriem. „Tas, ka šogad ir tik liels dalīb-

nieku skaits, ir ne tikai kolektīvu vadītāju, bet, manuprāt, saskaņotā komandas darba nopelns,” uzskata D. Viksna.

„Dalībnieku kuplais skaits pierāda, ka šogad ir bijuši ļoti labi rezultāti skatēs. Īpaši pārsteidza tautas deju kolektīvu augstie sasniegumi – 47 laureātu kolektīvi. Uz lielo finālu 8. jūlijā dosies 21 koris. Tas ir arī Rīgas interešu izglītības metodiskā centra darbinieku nopelns, jo viņi pievērsa lielu uzmanību pedagogu izglītošanai, organizēja dažādus pedagogu kvalifikācijas celšanas kursus un pieredzes apmaiņas seminārus darbam ar bērniem,” stāsta IKSD sporta un interešu izglītības iestāžu nodaļas vadītāja **Māra Vilciņa**. „Starp visiem Latvijas tautas deju kolektīviem

FOTO: Andris Bērziņš

Rīgas domes IKSD sporta un jaunatnes pārvaldes sporta un interešu izglītības iestāžu nodaļas vadītāja Māra Vilciņa.

skatē maksimālo punktu skaitu – 50 punktu – vienīgais ieguva Rīgas Franču liceja tautas deju kolektīvs „Auseklītis”. Tā vadītāja Iveta Pētersone-Lazdāne ir spējusi panākt dažāda vecuma deju kolektīvu izcilu sniegumu.”

Rīdzinieki ir plaši pārstāvēti visās jomās: kori (83 kolektīvi – 3698 dalībnieki), tautas deju kolektīvi (121 kolektīvs – 3783 dalībnieki), astoņi pūtēju un astoņi simfoniskie un kamerorķestri (720 dalībnieki), septiņas folkloras kopas (120 dalībnieki), 12 mūsdienu deju kolektīvi (208 dalībnieki), sešas teātra studijas un kolektīvi (159 dalībnieki), septiņi mazie mūzikas kolektīvi un 17 koklētāju ansambļi (166 dalībnieki), piecas vizuālās mākslas studijas (25 dalībnieki). Svētkos risināsies arī projekts „Mēs rakstām sevi Dziesmu svētkos” speciālo izglītības iestāžu audzēkņiem, kurā piedalīsies deviņu speciālo izglītības iestāžu 107 skolēni, un projekts profesionālo izglītības iestāžu audzēkņiem – Rīgu pārstāvēs 12 kolektīvi (133 dalībnieki).

Izdariju visu, ko varēju

Tā kā Rīgas Franču liceja dejojotāji izcēlās ar nozīmīgiem pa-

nākumiem, deju kolektīva mākslinieciskajai vadītājai jautāju, vai licejā ir sapulcējušies īpaši talantīgi dejojāji. **Iveta Pētersone-Lazdāne** tam nepiekrīt un uzskata, ka bērni visur – gan Rīgā, gan Ludzā, gan Daugavpilī, gan Skrundā – ir vienādi. „Visa panākums, manuprāt, ir kopīgs darbs. Pirmo reizi „Auseklīša” 43 gadu pastāvēšanas laikā visas sešas vecuma grupas ir laureāti. Šogad ir veicies ar rezultātiem, taču tas nav bijis pašmērķis. Centāties nodejot, lai pašiem būtu prieks un gandarījums, lai pēc katra koncerta varētu pateikt – es izdarīju visu, ko varēju,” stāsta deju kolektīva „Auseklītis” vadītāja, piebilstot – pēc skates bijis patīkami dzirdēt dejojāju atzinumu, ka šī ir bijusi labākā reize no visām. Kad ar asistenti jautājušas, kā tas ir – no visām reizēm, tad dejojāji neviltoti atbildējuši: no visām mēģinājumu reizēm.

I. Pētersone-Lazdāne uzskata, ka liela nozīme ir arī faktam, ka Rīgas Franču licejā interešu izglītība, dziesmu un deju svētku tradīcijas ir gadiem ilgi koptas. Vienmēr ir skolas vadības atbalsts, ir atsaucīgi kolēģi, jauki un pozitīvi audzēkņi.

Atbildot uz jautājumu, vai mēģinājumi notiek bieži, kolektīva vadītāja atklāj – katrai grupai divas reizes nedēļā. Ir nācies strādāt rudens un pavasara brīvlaikā, jo I. Pētersone-Lazdāne ir arī Rīgas kultūras un tautas mākslas centra „Mazā gilde” deju ansambļa „Daiļrade” mākslinieciskā vadītāja un pārstāvējusi Latviju nozīmīgos pasākumos Ķīnā un Vācijā, tādēļ mēģinājumi kādu laiku nenotikuši.

Kad jautāju, ar ko un vai tomēr atšķiras dejojāji, kas skatē no

“ Izglītības reformu kontekstā ir aktualizējies jautājums par interešu izglītības nozīmi – tai būt vai nebūt skolā? Tiem, kuri šaubās, ir jāapzinās interešu izglītības ietekme uz bērna attīstību – gan radošo spēju attīstībā, gan arī dzīves pamatvērtību un piederības apziņas veidošanā – savai klasei, skolai, pilsētai un valstij.

žūrijas saņēma maksimālo punktu skaitu, I. Pētersone-Lazdāne atbild, ka savā 21 gada pedagoga darbā ir sastapusi vien divas tādas grupas. „Viņi mācās 7.–9. klasē, it kā nemierīgais pusaudžu vecums, bet nāk uz deju nodarbībām ar prieku, jo tas viņiem ir ļoti svarīgi. Nekad viens uz otru neesam pacēluši balsi, mēģinājumi norit saskanīgi un mierīgi. Šīs grupas dejojāji ikdienā strādā ļoti mērķtiecīgi, tā ka pat neaicināju mēģināt skolas brīvdienās. Viņi tiešām ir gaiši un īpaši bērni,” secina I. Pētersone-Lazdāne.

FOTO: Andris Bērziņš

Rīgas Skolēnu pils folkloras kopas „Kokle” vadītāja Dina Liepa.

Folkloristiem darba svētki

„Iepriekšējos gados folkloristi vairāk skatījās un baudīja, kā citi strādā, bet šogad ir īsti darba svētki. Piemēram, 8. jūlijā Brīvdabas muzejā sapulcēsies visi – ap 1000 – folkloras kopu dalībnieki un viesi, dienas garumā rādīs novadu programmas, darbosies sētas. Vokālās tradīcijas tiks demonstrētas noslēguma koncertā Mežaparkā, kur uzstāsies I pakāpes diplomu ieguvēji,” stāsta Rīgas pilsētas bērnu un jauniešu folkloras kopu un pulciņu metodiķe, bērnu un jauniešu centra „Rīgas skolēnu pils” folkloras kopas „Kokle” vadītāja **Dina Liepa**. Viņa atklāj, ka 9. jūlijā notiks koklētāju laureātu konkurss, notiek sacensības arī dejošanā, dziedāšanā, stāstīšanā – un rezultātā Latvijas vislabākie uzstāsies šajā konkursa noslēguma koncertā.

D. Liepa īpaši aicina visus interesentus skatīties rotaļu programmu „Rīti raiti rotaļā” 10. jūlijā pie Brīvības pieminekļa un līdzdarboties. „Latvijas folkloras kopu dalībnieki trīs gadu laikā ir apguvuši 21 rotaļu, ko izspēlēs, izdancos, izdziedās. Rīdzinieku ir 120 no 1000 dalībniekiem, tātad viena desmitā daļa,” saka D. Liepa un secina, ka ir pieaugusi arī tēpu kvalitāte – tas uzlabo vizuālo koptēlu.

Arī M. Vilciņa uzsver – arī dziedātāju un dejojāju tēpi arvien vairāk ir šūdināti atbilstoši 19. gadsimta tradīcijām.

FOTO: Andris Bērziņš

Rīgas 74. vidusskolas deju kolektīva vadītāja Larisa Koļesņika.

Svētkus gaida ar ilgošanos

Laureātu vidū ir iekļuvuši kolektīvi no mazākumtautību skolām – Rīgas 74. vidusskolas deju kolektīvs un Rīnūžu vidusskolas koris.

Rīgas 74. vidusskolas deju kolektīva vadītāja **Larisa Koļesņika** atklāj, ka skolēnu dziesmu un deju svētkos ir piedalījušies arī 2010. gadā un dalībnieki, kuri tolaik mācījās 4. klasē, tagad ir jau 9. un 10. klases skolēni. Tieši viņi ar savu darbu un lielo interesi ir starp labākajiem.

„Dejojām dažādu tautu dejas, bet bērni un jaunieši man īpaši lūdz mācīt tieši latviešu tautas dejas. Man veicas, jo viņi ir ļoti centīgi, bija gatavi strādāt trīs stundas katru dienu, lai tikai nokļūtu starp svētku dalībniekiem. Un tas mums izdevās,” gandarījumu neslēpj L. Koļesņika.

„Mēs piedalāmies jau ceturtajos svētkos, bet atliek vienreiz tur būt, lai rastos vēlēšanās un motivācija piedalīties atkal. Tādu kopības izjūtu un emociju daudzveidību nekur citur nav iespējams iegūt. Dziesmu svētkus gaidu ar ilgošanos, tāpat kā bērni,” atklāj Rīnūžu vidusskolas kora vadītāja **Natalja Jekimova**, kura kolektīvu vada jau 20 gadu. Viņasprāt, mūzika, dziesma un deja uzrunā ikvienu, un visu tautību skolēniem viena no ie-

FOTO: Andris Bērziņš

Rīnūžu vidusskolas kora vadītāja Natalja Jekimova.

FOTO: no Ivetas Pētersones-Lazdānes personiskā arhīva

Rīgas Franču liceja deju kolektīva „Auseklītis” dejojotāji kopā ar savu pedagoģi Ivetu Pētersoni-Lazdāni atelpas brīdī X Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētkos.

FOTO: Andris Bērziņš

Rīgas Valsts 3. ģimnāzijas jauktais koris diriģenta Jurģa Cābuļa vadībā ir 3. kārtas fināla konkursa dalībnieks.

mīlotākajām ir Mārtiņa Brauna komponētā dziesma „Saule. Pēr-kons. Daugava” (Raina dzeja), kas izraisa patiesas emocijas lieliem un maziem. „Mūzikas valoda dzēš visas robežas un ļauj apjaust vienotības spēku, ko rada dziesmu svētki,” uzskata N. Jekimova. Viņa uzsver arī skolas vadības, visas komandas nozīmi. Ir svarīgi arī, lai bērni notic sev, tad viņi ir gatavi pārvarēt jebkuras grūtības un šķēršļus.

Abas vadītājas apliecina, ka bērnus nekad nav kaut kā piespiedušas apmeklēt mēģinājumus, viņi to dara labprāt un aizrautīgi, jo apzinās mērķi.

N. Jekimova atklāj, ka šogad skola ir zaudējusi direktori – aizsaulē devusies Viktorija Verhovska, bet, pateicoties tieši viņai, Rīnūžu vidusskolā darbojas koris, tiek cienītas latviskās tradīcijas. „Biju viņas skolniece, esmu mūziķe, un direktore mani lūdza izveidot kori, stāstīja, cik neparastas izjūtas ir iespējams piedzīvot dziesmu svētkos. Kopā ar bērniem nospriedām, ka šāgada uzvara skatē noteikti iepriecina arī mūsu direktori...”

emocijas neslēpj kora vadītāja.

Viņa stāsta, ka kultūras apmaiņas braucienā bijuši Pleskavas apgabala Nikolaja Rimskā-Korsakova Mākslu koledža. „Krievijā daudzi taujā par dziesmu svētkiem, jo ir dzirdējuši par tiem kā par kaut ko neparastu un vienreizīgu. Skaidroju, ka tautasdziesmas prasmīgi savieno ar estrādes žanru un bērni dievina tādas dziesmas kā „Stāvēju, dziedāju”, „Kas kaitēja nedzīvot”, „Tūdaliņ, tāgadiņ”, atklāj N. Jekimova un piebilst, ka svētku programma, viņasprāt, ir izdevusies, jo ir saturiski daudzveidīga. Apgūstot folkloru, bērni uzzina par pagātnes tradīcijām – kas un kā ticis dziedāts, kādi instrumenti spēlēti; apzina klasiskās tautasdziesmas vērtības; dziedot mūsdienu dziesmas, sadziedas ar vienaudžiem no dažādām valstīm pasaulē. „Apgūstot repertuāru, neesmu izjutusi nekādas grūtības, vien gandarījumu un prieku,” atzīst N. Jekimova.

Arī L. Koļesņika piekrīt, ka pati un bērni svētkiem gatavojas ar prieku, un stāsta piedzīvoto Lietuvā un Krievijā, kur zina ganu polku un citas dejas un ir

“ Visiedarbīgākais integrācijas instruments ir dziesma, deja, teātris, sports, par to mēs katru dienu varam pārliecināties interešu izglītības nodarbībās, koncertos, skatēs un sacensībās, to apliecināja arī mazākumtautību skolu radošo kolektīvu vadītāju teiktais.

ieicienījuši latviešu tautas dejas. „Tās ir interesantas un skaistas. Daudz esam panākuši ar darbu, pie tā bērni ir jārādina, un lieli palīgi ir bērnu vecāki,” atklāj kolektīva vadītāja. „Viņi palīdz gan šūt tērpus, gan darināt apavus,

“ Esam maza valsts, bet ir radīti tik smagnēji regulējumi visās jomās. Manuprāt, likumdevējiem ir jāmeklē risinājums, lai atvieglotu šādu svētku organizēšanu, lai pašvaldībām nav jābalansē uz likumības robežas.

piemēram, zābakus. Kopīgi esam apguvuši tērpu kultūru, dejojāji zina, cik saktu un kādas spraut, kā pareizi sasiet pastalas, piedomā par katru lentīti.”

Viņasprāt, svarīgi ir zināt rotaļdeju nozīmi, pavadošo dziesmu tekstus un jēgu, lai deju varētu izdzīvot ar patiesām emocijām, ielikt savu dvēseli.

Labākais sabiedrības integrācijas veids

„Izglītības reformu kontekstā ir aktualizējies jautājums par interešu izglītības nozīmi – tai būt vai nebūt skolā? Tiem, kuri šaubās, ir jāapzinās interešu izglītības ietekme uz bērna attīstību – gan radošo spēju attīstībā, gan arī dzīves pamatvērtību un piederības apziņas veidošanā – savai klasei, skolai, pilsētai un valstij. Manuprāt, visiedarbīgākais integrācijas instruments ir dziesma, deja, teātris, sports, par to mēs katru dienu varam pārliecināties interešu izglītības nodarbībās, koncertos, skatēs un sacensībās, to apliecināja arī mazākumtautību skolu radošo kolektīvu vadītāju teiktais. Politikiem un ierēdņiem nav jāizstrādā speciālas integrācijas programmas bērniem un jauniešiem – nodrošiniet bērniem kopš mazotnes iespēju kopīgi darboties pulciņu darbā, tādējādi programmām paredzētos līdzekļus lietderīgāk ir novirzīt interešu izglītības attīstībā un pilnveidē,” uzsver D. Viksna.

„Arī folklorā integrācijas ziņā ir aktuāla un progresīva. Rīgā notiek divas skates – latviešu un mazākumtautību dalībniekiem, bet noteikumi ir vienādi: ja gribi startēt uz dziesmu svētkiem, tad rotaļu programma ir jāapgūst. Man ir patīss prieks, kā, piemēram, Rīgas 54. vidusskolas skolēni izspēlē latviešu un lībiešu rotaļas, Anniņmuižas vidusskolas folkloras kopa iekļaujas visās norisēs, interesējas par pasākumiem, aktīvi piedalās,” stāsta D. Liepa un piekrīt, ka tā ir vislabākā integrācija.

„Bērni apgūst arī uzvedības kultūru, var parādīt sevi un daudz mācās viens no otra, tādēļ 12. klases absolventi zina, kas ir valsts kultūra, mūsu skolas bērni jau ar 1. klasi ar lepnumu dzied Latvijas himnu, lūgsmu Dievam. Tādā veidā audzinām arī vecākus, kuri ir izauguši ar citām vērtībām un prioritātēm. Esmu gandarīta, ka

ir tādi svētki, kas ļauj izteikt visas emocijas un pārdzīvojumus,” atklāj Rīnūžu vidusskolas kora vadītāja. Arī Rīgas 74. vidusskolas deju kolektīva vadītāja ir pārliecināta, ka dalība svētkos skolēniem ir liels gods un viņi ar to patiesi lepojas, ir patiesi patrioti un izjūt piederību savai pilsētai un valstij. „Ar to, ka viņi dejo, īpaši lepojas tieši zēni, kuri to dara jau deviņus gadus. Viņi man ir atklājuši, ka nespēj iedomāties situāciju, ja netiktu uz dziesmu un deju svētkiem. Gan pirmklasnieki, gan vecāko klašu skolēni reizēm pat nespēj aptvert, ka kaut kas tāds notiek tikai Latvijā – kad tūkstoši uz laukuma dejo vienu deju, visi kopā veido neparasti skaistus deju rakstus,” emocionāli stāsta L. Koļesņika, kura pati savulaik Maskavā apguvusi klasisko baletu.

Par darvu medus mucā

Rīgas domes IKSD sporta un jaunatnes pārvaldes priekšniece D. Viksna vēlreiz uzsver, cik svarīgi ir tas, kā realizēsies izglītības reforma un kādu apstiprinās pedagogu atalgojuma modeli: „Dienā daļai lēmumu pieņemēju interešu izglītība šķiet kas otršķirīgs, jo primāra liekas tikai matemātika, fizika un ķīmija. Interese izglītības pulciņos notiek ārkārtīgi liels audzinātais darbs, un tas arī nebūt nav mazsvarīgi. Pulciņu pedagogi ir nepārvērtējami palīgi mātēm un tēviem, jo dažkārt zina pat vairāk par bērnu sekmēm un pārdzīvojumiem.”

Viņa atgādina, ka starp svētkiem visu laiku notiek pasākumi, koncerti, piemēram, Rīgas bērnu un jauniešu mūzikas svētki „Mēs – pilsētai ceļā”, kad piedalās visi Rīgas kori, un Rīgas deju svētki – deju kolektīviem.

D. Viksna ar sarūgtinājumu norāda, ka organizēt dziesmu un deju svētkus ar katru gadu kļūst arvien grūtāk, jo ir pieaugusi birokrātija, īpaši veicot iepirkumus, lai paēdinātu ap 10 000 Rīgas bērnu un lai visi 37 000 dalībnieku būtu apmierināti un laimīgi. „Esam maza valsts, bet ir radīti tik smagnēji regulējumi visās jomās. Manuprāt, likumdevējiem ir jāmeklē risinājums, lai atvieglotu šādu svētku organizēšanu, lai pašvaldībām nav jābalansē uz likumības robežas,” atzīst D. Viksna, piebilstot, ka ir jāpateicas Rīgas pašvaldības vadībai par finansiālu atbalstu nošu partitūru iegādei, lai dalībniekiem varētu dāvēt svētku kreklīņus, lietut mētelīšus, nodrošināt transportu, paredzēt līdzekļus tērpu un mūzikas instrumentu atjaunošanai.

„Nedrīkst noniecināt tos kolektīvus un to dalībniekus, kuri nekļuva par skašu laureātiem un nevarēs piedalīties svētkos. Viņi ir īpaši jāuzmundrina, psiholoģiski jāpalīdz arī vadītājiem, jo viņi ir tikpat mīlami,” iesaka D. Liepa, bet M. Vilciņa norāda: „Tiem, kas palika aiz svītras, piedāvājam uzstāties ielu koncertos, un ridziniekus centisimies paēdināt vismaz reizi dienā. Vairāki kolektīvi jau ir pieteikušies.” ■

Pateicoties dalībai „Leonardo da Vinci” projektā, RCK audzēkņi pilnveido profesionālās iemaņas

IK ULDIS TIMPERS

Rīgas Celtniecības koledžas datortīklu administrators

Rīgas Celtniecības koledžas (RCK) audzēkņu prakse notika Valsts izglītības attīstības aģentūras administrētās Eiropas

Savienības mūžizglītības programmas „Leonardo da Vinci” apakšprogrammas mobilitātes projektā „Būvniecības nozares audzēkņu profesionālo iemaņu uzlabošana starptautiskas pieredzes apmaiņas ietvaros” (līguma Nr. 2013-1-LV1-LEO01-05206). Šajā mobilitātes projektā 2015. gada 8.–28. martā

piedalījās pieci RCK pēdējo kursu audzēkņi: Mārtiņš Bokišs, Mārcis Umbraško, Mikus Miķelsons, Roberts Barkāns, Vitālijs Baškirovs.

Projekta mērķis ir uzlabot un pilnveidot projekta dalībnieku praktiskās iemaņas, profesionālās valodas prasmi, prasmes iegūstamajā profesijā, kā arī attīstīt audzēkņu socializācijas prasmi, komunikācijas spējas un pilnveidot viņu personīgo izaugsmi, nodrošinot audzēkņiem iespēju pavadīt laiku citā valstī, iepazīstot dažādas kultūras, darba vidi un sadzīves paradumus.

Projektā paredzēto mobilitātes braucienu laikā dalībniekiem bija iespēja vairāk uzzināt par Eiropas darba tirgus īpatnībām un prasībām, kā arī gūt praktisku pieredzi un iemaņas darbam komandā. RCK audzēkņiem kā tiešajiem dalībniekiem šis projekts deva iespēju būt iesaistītiem būvniecības procesā no sākuma līdz gatava rezultāta sasniegšanai, attīstot un nostiprinot profesionālās iemaņas, savukārt skolotāju līdzdalība projektā palīdzēja izvērtēt teorētiskā un praktiskā mācību procesa stiprās un vājās puses, tādējādi radot iespēju veikt nepieciešamās korekcijas audzēkņu izglītošanā. Jaunieģutās iemaņas un pieredze motivēs audzēkņus censties izvēlēto profesiju apgūt pēc iespējas augstākā līmenī un palielinās profesionālo kvalifikāciju.

Prakses sadarbības skola ir Rostokas Būvniecības profesionālā vidusskola (*Berufliche Schule der Hansestadt Rostock-Technik*), kuras prioritārās nozares ir būvniecība, inženierkomunikācijas, kokrūpniecība un krāsu tehnoloģija. Skola gatavo mūrnieku darbu, bruģēšanas, izolēšanas, krāsošanas, sausās būves, būvniecības, rasēšanas, namdaru, galdniecības betona un stiegrbetona konstrukciju montēšanas speciālistus.

Pilnveido metināšanas prasmes

3. kursa students M. Umbraško stāsta, ka mobilitātes programmas laikā ir bijusi iespēja gan apgūt teoriju, gan arī praktizēties: „Rostokas Būvniecības profesionālās vidusskolas darbnīcas ir labi aprīkotas un līdzinās reālajai darba videi. Man bija iespēja apgūt metināšanas prasmes ar trijiem dažādiem metināšanas aparātiem. Jau savā skolā nedaudz biju apguvis metināšanas iemaņas un Vācijā tās lieliski papildināju. Vēl viens ieguvums no mobilitātes programmas bija iespēja praksē iepazīt vācu darba kultūru, viņu precizitāti un atbildību par darāmo darbu.” Jaunieģis atzīst, ka mācību process RCK un Rostokas Būvniecības profesionālajā vidusskolā ir organizēts ļoti līdzīgi. ■

Publicitātes foto

RCK prakses sadarbības skolā Rostokas Būvniecības profesionālajā vidusskolā prioritāras ir būvniecības, inženierkomunikāciju, kokrūpniecības un krāsu tehnoloģijas programmas.

EKA un RTU piedalās starptautiskā projektā inovāciju sekmēšanai augstākajā izglītībā

IK ISPEHE DARBA GRUPA

Sabiedrības attīstība mūsdienās ir iespējama, maksimāli attīstot savu radošumu un iesaistoties visaptverošos dažāda līmeņa inovāciju procesos. Inovāciju radīšanas sākums ir izglītība. Visā Eiropā tiek meklētas iespējas, kā uzlabot studiju procesu, lai jaunieši būtu gatavi izglītības, karjeras, darba dzīves izaicinājumiem.

Ar mērķi apkopot līdzšinējo pieredzi un radīt jaunas idejas programmas „Erasmus+” finansētā projektā Nr. 2014-1-MK01-KA203-000275 „Inovatīva stratēģiskā partnerība augstākajai izglītībai Eiropā” (ISPEHE) ir apvienojušās piecas Eiropas augstskolas: projekta koordinators Integrētā biznesa institūts (Maķedonija), Pāvijas Universitāte (Itālija), Ļubļanas Universitāte (Slovēnija), Ekonomikas un kultūras augstskola (EKA; Latvija) un Rīgas Tehniskā universitāte (RTU, Latvija).

Apkopojot partneraugstskolu pieredzi, projektā tiks radīti trīs būtiskākie inovatīvie komponenti:

- platforma biznesa izglītības integrācijai sabiedrībā (BEP),
- integrētais studiju programmas modelis inovāciju virzītās kultūras un mācīšanās efektivitātes veicināšanai augstākās izglītības iestādēs,
- kopīgs karjeras centrs.

“Projektā tiks izveidots integrētais studiju programmas modelis inovāciju virzītās kultūras un mācīšanās efektivitātes veicināšanai augstākās izglītības iestādēs.

BEP izveides mērķis ir palielināt uzņēmumu, valsts institūciju, augstākās izglītības iestāžu, studentu un citu iesaistīto pušu sadarbības iespējas. BEP kalpo kā virtuāla ieinteresēto pušu tikšanās un ideju apmaiņas vieta, paredzot inovatīvu projektu un produktu plānošanu, radīšanu, novērtēšanu utt. Platformā ir paredzēts iestrādāt arī projektu vadības un laika pārvaldības rīkus, lai atbalstītu kopīgu iniciatīvu realizāciju tiešsaistē.

Projektā tiks izveidots integrētais studiju programmas modelis inovāciju virzītās kultūras un mācīšanās efektivitātes veicināšanai augstākās izglītības iestādēs. Tas tiks veidots kā partnerorganizācijās realizēto izglītības pieeju un metožu sinerģija, lai radītu jaunu izglītības pilotprogrammu, kas būs vērsta uz inovāciju ieviešanu pašlaik lietotajās mācību metodēs. Apkopojot labās prakses piemērus biznesa izglītībā, īpaša uzmanība tiks pievērsta daudzveidīgajam studiju metožu piedāvājumam

partneraugstskolās, akcentējot studējošo pašpilnveides iespējas, izmantojot integrētas studijas ārpus auditorijām, uzlabojot praktiskās mācīšanās iespējas, izmantojot IKT priekšrocības.

Karjeras centra plānotais mērķis ir nodrošināt starptautisku ekspertu palīdzību profesijas izvēlē, karjeras plānošanā un sevis izzināšanas jautājumos. Projekta laikā tiks pilnveidotas partneraugstskolu komandas dalībnieku spējas darboties kā padomdevējam, sniegt pedagoģisko atbalstu un izmantot līdzdarbošanās pieeju, palīdzot studentiem izvēlēties piemērotākās nākotnes karjeras iespējas.

10. un 11. jūnijā EKA projekta dalībnieki apspriedīs pētījuma par partneraugstskolu pieredzi daudzveidīgu mācību metožu izmantošanā rezultātus un iz-

“Karjeras centra plānotais mērķis ir nodrošināt starptautisku ekspertu palīdzību profesijas izvēlē, karjeras plānošanā un sevis izzināšanas jautājumos.

strādās docētāju profesionālās pilnveides programmas pamatu. Parāli RTU tiksies projekta dalībnieku IT jomas speciālisti, lai turpinātu darbu BEP platformas izstrādē. ■

Informācija: <http://ispehe.org/lv/>.

Vulkāns, Rainis, „AirBoard”...

FOTO: Evelīna Balode

Liepājas Raina 6. vidusskolas direktors Kārlis Strautiņš aizrautīgi dalās pieredzē, kā skolas vidi veidot radoši, kā aizraut jauniešus ar inovācijām.

IK DAIGA KĻANSKA

Ieejot Liepājas Raina 6. vidusskolā, jutos gluži kā savā Balvu 1. vidusskolā, ko absolvēju pirms 25 gadiem. Tik pazīstams telpu izkārtojums, ka, šķiet, nekas nevarētu pārsteigt – un tomēr...

Par skolas direktora Kārļa Strautiņa idejām veidot citādu skolu laikrakstā „Izglītība un Kultūra” esam stāstījuši jau vairākkārt. Šoreiz kopā ar Latvijas Pašvaldību savienības izglītības darbiniekiem bija iespēja dzirdēto kaut nedaudz redzēt arī dzīvē. Nē, tā nebija vienkārša redzēšana, tā bija aktīva piedalīšanās nodarbību fragmentos un iepazīšanās ar skolas filozofiju.

Aši tiekam sadalīti četrās grupās un dodamies iepazīt citādo skolu.

Mana grupa vispirms dodas uz vienu no diviem skolas informātikas kabinetiem, kur informātikas skolotāja mums piedāvā apgūt interesantu ideju darbam starp klasēm. Mūsu uzdevums ir tiešsaistē uzrakstīt un noformēt skolai vēlējumu, izmantojot aplikāciju *piZap.com*. Kad vēlējums ir gatavs, tas ir jānosūta uz *PAD LED* sienu, kas atrodas skolas vestibilā. „Ikdiennā skolēni veido savus darbiņus, piemēram, kolāžas, un ievieto tos *PAD LED* sienā. Ne vienmēr bērni dzīvo kopā ar vecākiem, un šī ir iespēja vecākiem, atverot noteiktu adresi, redzēt gan sava, gan citu bērnu darbus no jebkuras vietas pasaulē. Turklāt tas ļauj bērnu darbus skolotājiem novērtēt tad, kad ir laiks,” pieredzē dalās informātikas skolotāja.

Nākamās nodarbības tēma ir „Cīemos pie Raina” latviešu valodas un literatūras kabinetā, kur skolotājas Daiga Muižule un Sigita Stefana mums demonstrē, kā mācību procesā jēgpilni izmantot IT. Skolotājas sāk ar iesildīšanos, ļaujot, kā vārdā ir nosaukta Liepājas 6. vidusskola. Kad mēs, skolēni, esam atbildējuši pareizi, tad fotogrāfijās ir jāpazīst divas personas un jāpasaka, kas viņām kopīgs.

Esam apķērīgi un vienā fotogrāfijā pazīstam skolas direktoru K. Strautiņu, bet otrā – dzejnieku Kārli Vērdiņu. Abiem kopīgs – vārds „Kārlis”. Skolotājas citē K. Vērdiņa dzejoļi –

„Manā pilsētā daudz koku,
krūmu, apstādījumu,
tāpēc ļaudis tik pa krūmiem
brien, viens otru nemanot.
Bet, ja kādreiz diviem gadās
kailā plavā sastapties,
satrūkstas tie,
nodur acis, pagriežas
un tālāk iet” –, jo uzskata, ka tā

saturs ilustrē viņu skolas būtību. „Mēs ejam ārpus skolas telpām, ejam pasaulē. Lai, ieraugot ko svešu un nezināmu, nenodurtu acis, bet droši skatītos tieši acīs, runātos un justos līdzvērtīgi,” stāsta D. Muižule. Tiekam aicināti uzmanīgi noskatīties video: <http://www.diena.lv/kd/dienas-gada-balva-kultura/dgb-zinas/karlis-verdins-dienas-gada-balvas-kultura-2008-gada-laureats-654420>. Kad tas ir izdarīts,

Informātikas skolotāji bērniem ir samācījuši daudz interesantu tehnoloģiju iespēju, un mēs mācāmies no saviem skolēniem, jo stundas ar tāfeli un krītu skolēnus garlaiko.

savos viedtālruņos ir jāatver vietne <https://kahoo.it>, jo skolotājas ir nolēmušas pārbaudīt mūsu zināšanas par Raina dzīvi un daiļradi. Mums izdodas atbildēt gan uz nopietniem, gan ne tik nopietniem jautājumiem, piemēram, kāpēc Rainis nonāk cietumā; kuru darbu cietumā tulkoja Rainis u. tml. Pirmo divu vietu ieguvēji balvā saņem

Ērika Kūļa grāmatu „No mīlestības vēl neviens nav nomiris”.

Pārbaudījuma beigās skolotājs tabulā saņem gatavu rezultātu, kurā redz, kā kuram skolēnam ir veicies, ko viņš ir zinājis, ko ne. Skolotāja šo pārbaudes darbu mums esot sagatavojusi 20 minūšu laikā. „Tehnoloģijas palīdz darbā, ja tās mērķtiecīgi un jēgpilni izmanto. Skolēni kontrolrabu šādā formātā raksta ar prieku un ļoti aizrautīgi. Ir skolēni, kuri arī paši gatavo uzdevumus, krustvārdu miklas. Protams, šādi mēs nestrādājam katrā stundā, bet laiku pa laikam mācību procesu dažādojam. Gandrīz pilnībā esam atteikušies no „PowerPoint” prezentācijām. Informātikas skolotāji bērniem ir samācījuši daudz interesantu tehnoloģiju iespēju, un mēs mācāmies no saviem skolēniem, jo stundas ar tāfeli un krītu skolēnus garlaiko,” viena otru papildinot, pieredzē dalās latviešu valodas skolotājas.

Dabaszinību stundā skolotāja mūs informē, ka šodien stundas tēma būs „Vulkāni”, bet stundu skolotāja vadīs kopā ar angļu valodas skolotāju Lindu. Vispirms dabaszinību skolotāja noskaidro mūsu iepriekšējās zināšanas par vulkāniem (atklājas, ka viena no šodienas skolniecēm ir bijusi Vezuvā), pie kartes tiek noskaidrots, kur Vezuvs atrodas. Tiek noskaidrots arī, ka Latvijā vulkānu nav. Stunda tiek sadalīta divās daļās. Teorētiskajā daļā noskatāmies video par vulkānu angļu valodā. Skolotāja Linda aicina neraizēties, ja visu nesapratīsim: saņemam lapiņu, uz kuras ir uzzīmēta vulkāna struktūra, un filmas laikā mums ir uzmanīgi jāskatās, jāklausa un jāpieraksta termini. Kad esam noskatījušies filmu, kopīgi pārrunājam vulkāna struktūru un skaļi izrunājam jaunus vārdus.

Kad tas ir izdarīts, sākas stundas otrā daļa – eksperiments. Skolotāja sadala skolēnus četrās grupās – katra no tām gatavos savu vulkānu. Vispirms noskaidrojam, kādas

FOTO: Evelīna Balode

Uz galda tiek radīts vulkāns, izmantojot smiltis, sodu, kas ir iebērtā plastmasas trauciņā, un etiķi. Sajaucoties etiķskābei un sodai, notiek ķīmiska reakcija, kuras rezultātā rodas gāze – oglekļa dioksīds, kas izraisa vulkāna izvirdumu.

sastāvdaļas ir nepieciešamas, lai vulkānu izgatavotu: *sand, a plastic cup, soda and secret ingredient – vinegar*. Uz galda uzklājam plēvi un dodamies pēc vulkāna sastāvdaļām, vaicājot skolotājai: „Can I have some sand, please?” Skolotāja iedrošina, ka eksplozija nav gaidāma. Kad uz galda ir uzbērts smilšu kalns, kura vidū novietots plastmasas trauciņš ar sodu, varam tajā ieliet etiķi. Sajaucoties etiķskābei un sodai, notiek ķīmiska reakcija, kuras rezultātā rodas gāze – oglekļa dioksīds, kas izraisa vulkāna izvirdumu.

Mūsu grupai finālā ir tikšanās ar skolas direktoru, kurš dalās savā pieredzē, kā organizēt mācību procesu citādi nekā ierastajās 40 minūšu stundās.

Direktors mūs iepazīstina arī ar 10. klases skolnieku Elvisu Straupenieku, kurš ir izgudrojis „AirBoard” (plašāk: <http://www.airboard.co/>) – vertikālās pacelšanās lidaparātu (kā helikopters), kurš aizņem tikai desmitdaļu telpas. „AirBoard” tiek kontrolēts ar cilvēka svara svārstībām (tāpat kā „Segway”), un tas lido, pateicoties četriem aptverošiem propelleriem. E. Straupenieks stāsta, ka iekārtas mērķis ir pārrīnāt pirmās nepieciešamības transporta operatīvo piekļuvi nepieejamās un ekstrēmās vidēs, kā arī samazināt ostu loča kuģu izdevumus par 568 miljoniem katru gadu. Par jaunieša izgudrojumu jau vēstīja britu tabloīds „Daily Mail”. Biznesa ideju konkursa „Ghetto Startup” finālā Elviss ar domubiedriem ieguva 2000 eiro savas idejas tālākai attīstībai.

Šajā skolā mācību process tiek

īstenots pa blokstundām, proti, 80 minūšu ilgām stundām vienam mācību priekšmetam, kā rezultātā skolēniem ir lielākas iespējas mācīties, teoriju pārbaudot praksē. „Kopš skolotāji strādā „E-klasē”, vairs nav iemesla pulcēties skolotāju istabā, tādēļ skolotāju istabā mums ir ierīkota ģērbtuve. Pēc pirmā bloka plkst. 10.20 skolotāji tur satiekas, lai socializētos, plānotu kopīgas stundas, projektus, dalītos pieredzē,” stāsta direktors.

Viņš, savukārt, dalās pieredzē, kā gudri un efektīvi izmantot skolas resursus, piemēram, skolotāju istabas mēbeles par nelielu naudu iegādājies no likvidētās AS „GE Money Bank” filiālēm, sadarbojas ar skolas absolventiem. Lai īstenotu dažādas idejas, aktīvi piedalās projektu konkursos. Tikko ir iekārtota skolas ierakstu studija, kur skolēni dublē filmas. K. Strautiņš lepojas, ka skola ir ieguvusi prestižo „Microsoft Showcase School” statusu (otra skola, kurai ir šis statuss, ir Siguldas pilsētas vidusskola), seši skolotāji ir ieguvuši balvu „Microsoft Innovation Award 2013”, skolotāji ir „Microsoft” inovāciju eksperti.

Skolā ir izstrādāti arī noteikumi „Par skolēnu zināšanu vērtēšanas kārtību”, kurus gan Liepājas izglītības pārvaldes speciālisti detalizēti analizēs, lai saprastu, vai tajos ir nepieciešamas korekcijas.

Ar Liepājas Raina 6. vidusskolas kolektīva radošajām idejām, kas ir apvienotas ar tehnoloģiju jēgpilnu izmantošanu, var iepazīties skolas mājaslapā www.citadaskola.lv vai arī pieredzes apmaiņas braucienā, piesakoties pie skolas direktora. ■

Informācijas tehnoloģijas kognitīvajā procesā – draugs vai drauds?

Publicitātes foto

IK DAINA VOITA

RPIVA rektora p. i. profesore Dr. biol.

Arvien straujāka tehnoloģiju attīstība un informācijas gūzma ir viens no lielākajiem cilvēces izaicinājumiem. Jaunās tehnoloģijas rada jaunas iespējas un diemžēl arī līdz šim nebijušas problēmas, jo mūsdienās viens cilvēks dienas laikā iegūst vairāk informācijas nekā vairākas mūsu senču paaudzes daudz gadu laikā. Bieži vien cilvēki ar informācijas pārbaudību pat nespēj tikt galā. Tas rada stresu, kļūdainus lēmumus, diskomfortu utt. Pagājušajā gadsimtā sācies kvalitatīvi kvantitatīvais lēciens jaunu datu apstrādes procesu, iekārtu un nesēju ieviešanā vairāk nekā jebkad agrāk ir ietekmējis zināšanu apguvi un sadzīvi.

Mūsdienu informācijas tehnoloģiju sistēmas var būt uni-

kāls un nenovērtējams palīgs, kas cilvēkiem paver vēl nebijušas iespējas sevis izzināšanā un mācību procesa uzlabošanā. Tā, piemēram, Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmija (RPIVA), kas savā darbībā vienmēr ir centusies izmantot jaunākos zinātnei pieejamos instrumentus un metodikas, bērnu psihofizioloģisko traucējumu apzināšanai un novēršanai tagad izmanto speciālas datorizētas diagnostikas iekārtas. Šīs iekārtas ļauj veikt dažādus organisma pārbaudes un paškontroles testus, tostarp Vīnes testu, kas spēj uzrādīt mācību traucējumu cēloņus, vai stresa un relaksācijas (*Biofeedback*) metodi, kas palīdz noskaidrot dažādu cilvēka psihofizioloģisko traucējumu cēloņus un pakāpenisku treniņu laikā iemācīties tos novērst vai samazināt.

Šis ir tikai viens no veidiem, kā jaunākās tehnoloģijas palīdz pedagogu darbā. Nav šaubu, ka elektroniskas ierīces izmantošim arvien biežāk un efektīvāk. Viens gan ir jāsaprot – tehnoloģijām ir arī savas ēnas puses, tāpēc mums ir jābūt modriem un piesardzīgiem. Savukārt mēs, plūcot to nestos augļus, nereti uzvedamies kā mazizglītoti mežonī, piemēram, ļaujām saviem bērniem stundām ilgi niekoties pie datora tā vietā, lai šo ierīci izmantotu izzīņas apvēršņa paplašināšanai vai kādām patiesi radošām darbībām. Tagad, kad datori ir gandrīz katrā ģimenē, bērni tos sāk lietot jau ar

4–5 gadu vecumu.

Pagājušajā gadā kompānija „TNS” veica pētījumu, lai noskaidrotu Latvijas interneta lietotāju ieradumus. Aptaujā pirmo reizi bija iekļauti arī bērni vecumā no 6 līdz 14 gadiem. Iegūto datu analīze parādīja, ka internetu ļoti regulāri izmanto arī bērni un pusaudži. Izrādījās, ka 6–9 gadu vecumā internetu katru dienu lieto 48 % aptaujāto, savukārt 10–14 gadu vecumā – jau 84 % (sk. <http://www.tns.lv/>).

“Tehnoloģijām ir arī savas ēnas puses, tāpēc mums ir jābūt modriem un piesardzīgiem. Savukārt mēs, plūcot to nestos augļus, nereti uzvedamies kā mazizglītoti mežonī, piemēram, ļaujām saviem bērniem stundām ilgi niekoties pie datora tā vietā, lai šo ierīci izmantotu izzīņas apvēršņa paplašināšanai vai kādām patiesi radošām darbībām.

lang=lv&fullarticle=true&category=showuid&id=4559).

Interneta lietošana pati par sevi, protams, ir apsveicama, un ir jāpiecējas, ka tik daudziem Latvijas bērniem ikdienā šāda iespēja ir nodrošināta. Ir jāsaprot tikai, ka nekontrolēta datora vai citu interneta pieejas rīku izmantošana var arī kaitēt. Ir bērni un jaunieši, kas dažādām datorspēlēm vai komunikācijai internetā velta gandrīz visu savu brīvo laiku, daudz nedomājot ne par mācībām, ne par socializēšanos, ne par nākotnes karjeras iespējām. Šiem bērniem jau ir izveidojusies diezgan smaga atkarība, kas var bremzēt viņu tālāko attīstību un kavēt personisko izaugsmi.

Datortechnikai kļūstot lētākai un pieejamākai, šī problēma aug augumā. Dažādas ārzemēs veiktas aptaujas rāda, ka laiks, ko bērni katru dienu pavada pie televizora, datora vai kādas citas elektroniskas ierīces, ar katru gadu palielinās. Nereti viņi pie šīm ierīcēm pavada vairāk laika nekā viņu vecāki darbā. Attiecīgi arvien mazāk stundu tiek veltīts fiziskajām aktivitātēm, interešu pulcīņiem, klātienē sarunām ar draugiem. Bieži vien arī darbā nogurušie vecāki savām atvasēm nespēj veltīt pietiekami daudz laika. Bērni aug vientuļi, mazkustīgi, sintētiskā tehnoloģiju vidē. Tā rezultātā viņiem var rasties gan atkarības, gan arī visdažādākie uztveres traucējumi.

Pedagogiem un logopēdiem

arvien biežāk nākas saskarties ar bērniem, kuriem ir runas grūtības, nepietiekami labi attīstīta prasme stāstīt vai sarunāties. Nabadzīgs ir arī vārdu krājums, un ir grūtības tos savirknēt teikumā. Daudzus no šiem bērniem diemžēl varam saukt par moderno tehnoloģiju upuriem. Viņu problēmas ir veidojušas galvenokārt tāpēc, ka ikdienā ir pietrūcis pilnvērtīgu sarunu biedru, kas ir obligāts priekšnosacījums tam, lai mazais varētu kopt un attīstīt savu stāstītprasmi. Šiem bērniem ģimeni un draugus ir aizstājuši datorspēļu varoņi, savukārt vajadzību pēc vārdiskas saskarsmes – datorpeles klikšķis. Bieži vien viņiem ir arī dažādas emocionālas problēmas, jo ikdienā ir pietrūcis dabisku cilvēcisku attiecību.

Bērnu ar mācīšanās grūtībām, runas problēmām, dažādiem domāšanas, uztveres un emociju traucējumiem kļūst arvien vairāk. Šā iemesla pēc, protams, neatteiksimies ne no datu apstrādes ierīcēm, ne no elektroniskajiem masu medijiem, tomēr vienlaikus ir jāsaprot, ka to lietošanai ir jābūt racionālai un rūpīgi pārdomātai. Šī nav joma, ko varam atstāt pašplūsmā ar domu – lai jau bērns sēž pie datora, cik ilgi grib, ka tikai miers mājās. Nekādā gadījumā! Bērniem vecākiem, skolotājiem, logopēdiem, psihologiem – visiem kopā būtu jāraugās, lai mazais cilvēks, mierinājumu meklējot, neieslīgtu moderno tehnoloģiju mākslīgajā paradīzē. ■

Diskutē par bērnu valodas pētīšanas paņēmieniem

IK IK INFORMĀCIJA

Valodnieki, pedagogi un valodas jautājumu interesenti Starptautiskajā bērnu aizsardzības dienā 1. jūnijā Latviešu biedrības namā klausījās profesoru Daces Markus un Anna Vulānes stāstījumu par Eiropas Ekonomikas zonas un Norvēģijas finanšu instrumenta aktivitātē „Pētniecība” 2009.–2014. gadā finansēto projektu Nr. NFI/R/2014/053 „Latviešu valodas monolingvāla un bilingvāla apguve: rīki, teorijas un lietojums” (LAMBA), tā mērķi, struktūru, jau iegūtajiem un sagaidāmajiem rezultātiem, kas noderēs pedagogiem, bērnu vecākiem, valodas un bērnu attīstības pētniekiem Latvijā un ārzemēs. Risinājās diskusija par labākajiem pētīšanas paņēmieniem, tika vērtētas agrāk izdotās un jaunākās publikācijas pētāmajā jautājumā. Projekts ir uzsākts 2015. gada 1. martā un ilgs 26 mēnešus.

FOTO: Andris Bērziņš

Projekta „Latviešu valodas monolingvāla un bilingvāla apguve: rīki, teorijas un lietojums” zinātniskā vadītāja profesore Dace Markus (otrā no labās) un profesore Anna Vulāne (trešā no labās) diskutē par bērnu valodas pētīšanu.

Prezentēs krājumu „Bērnu valoda Latvijā 21. gadsimtā”

IK IK INFORMĀCIJA

9. jūnijā plkst. 15.00 Rīgas pedagoģijas un izglītības vadības akadēmijā (RPIVA) notiks RPIVA Bērnu valodas pētījumu centra zinātnisko rakstu krājuma „Bērnu valoda Latvijā 21. gadsimtā” prezentācija. Rakstu autori Zenta Anspoka, Aigars Atvars, Dace Bērziņa, Inese Freiberga, Viktorija Kuzina, Dace Markus, Rasma Purmale, Jēkabs Raipulis, Egils Skudra, Inga Stangaine, Ilze Stikāne, Agrita Tauriņa, Ingēra Tomme-Jukēvica, Sarmīte Tūbele, Olga Ureka, Vladislava Uršulska un Anna Vulāne zinātnisko redaktoru D. Markus

un A. Vulānes vadībā ir radījuši apjomīgu izdevumu, kas atbilst RPIVA attīstības plāna 2014.–2020. gadam 3. sadaļai: „Paplašināt dalību nacionālā līmeņa pētījumos, izceļot RPIVA zinātnisko pētījumu unikālītāti un novitātes, veikt starpdisciplināros pētījumus.”

Krājums ir sagatavots un publicēts izdevniecībā „Zinātne” ar Valsts pētījumu programmas „Letonika” un RPIVA zinātnisko grantu projekta „Bērnu valoda 21. gs. Latvijā, I un II daļa” atbalstu. Recenzentes – Regīna Kvašīte (*Regina Kvašytė*, Lietuva), Monika Mihališina (*Monika Michaliszyn*, Polija), Elita Stikute (Latvija). ■

Svētkos satiksim 11 diasporas kolektīvu deļotājus un dziedātājus

►Turpinājums no 9. lpp.

Lai mūsu bērni deļotu skaitos tautastērpos, lielāko paldies sakām organizācijai „Latviešu kopība Vācijā”, kura atbalsta arī mūsu dalību deļu svētkos. Aktīvi tautastērpu tapšanā piedalījās Arnitas mamma Kristīne Grecka, šujot meiteņu brunčus un iemācot man šūt apakšbrunčus. Paši savām rokām pašlaik meistarojam mūsu kolektīva karogu, kuru būs iespējams redzēt svētku gājienā Rīgā.

Lielu pārsteigumu mums sagādāja valmieriete Baiba Mince, noauļot un dāvējot mūsu meitenēm skaitas tautiskās jostas.

Lepnumu par tautastērpu pirmajā koncertā nemaz nevaru aprakstīt. Lielākajai daļai mazo deļotāju koncerts bija arī pirmā tautastērpa uzvilšanas reize.

Tā kā deļu skatē godam esam izcīnījuši I pakāpes diplomu, mēs ar lielu prieku deļosim lieluzvedumā „Lidz varavīksnei tikt”.

Latviešu skoliņas Bergenā „Bergausis” vadītāja **Inta Šiliņa**: „Kolektīvam ir Bergenas latviešu kultūras skoliņas nosaukums – „Bergausis”. Skoliņa darbojas tikai pusotru gadu, tajā ir 57 bērni. Uz XI Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deļu svētkiem brauks 25 bērni savu vecāku un skolotāju pavādībā. Mūsu kolektīva bērnu vecums – no 3 līdz pat 14 gadiem.

Domāju, ka puse latviešu kaut kad ir piedalījusies dziesmu un deļu svētkos un katrs reiz ir bijis svētku koncerta skatītājs. Pat ja nav bijis ne vienas, ne otras iespējas, sapnis paliek – redzēt šos svētkus klātienē. Un tāpēc pirms pusotra gada, kārtējā skoliņas dienā, kamēr bērni mācījās, bet vecāki ar vadītāju pārrunāja ar skoliņu saistītos ļautājumus, izskanēja priekšlikums doties uz skolēnu dziesmu un deļu svētkiem kā „Bergauša” kolektīvam. Visu klātesošo atbilde bija vienprātīga: „Jā!” Tobrīd nebija nekā – ne tautastērpu, ne vajadzīgo skolotāju (vecāku), kas būtu gatavi bērnu sagatavot. Bet bija pats galvenais – vēlme un siltas atmiņas par pašu kādreiz piedzīvoto.

Aktīvu gatavošanos sākām 2014. gada rudenī, kad bērni pēc vasaras atkal satikās un bija atrasti nepieciešamie pedagogi – vecāki Artis un Zane Babri, kas kādreiz ir deļojuši „Ačkupā”, kā arī izcila mūzikas pedagoge Dace Pastere. Tā sākās mūsu bērnu gaitas latviešu deļas soļu apguvē un latviešu tautasdziesmu dziedāšanā.

Mūsu bērni nav apguvuši svētku repertuāru, bet tas ir sapnis nākamajiem bērnu un ļauniešu dziesmu svētkiem. Būs ļauns mērķis turp doties ļau ar kori, kas būs apguvis svētku repertuāru un stāvēs kopā ar tūkstošiem Latvijas bērnu, vienojoties kopīgā dziesmā. Šiem svētkiem mēs esam sagatavojuši 20 minūšu priekšnesumu,

kuru rādīsim Vērmanes dārzā un „Lido”. Ritma priekšnesumu un dziesmu palīdzēja sagatavot divas skolotājas – D. Pastere un Dace Tretjakova, divas latviešu tautas deļas – divi vecāku pāri: Inga un Kaspars Buši, A. un Z. Babri.

Tas arī parāda mūsu atšķirību no standarta skolas, jo vairākums skolotāju, kas brīvprātīgi darbojas skoliņā, reizē ir arī vecāki. Un „Bergausis” nav tikai skoliņa bērniem, tā ir arī satikšanās vieta vecākiem, lai, katru otro svētdienu savstarpēji komunicējot un viens otru un bērnus atbalstot, uzturētu latviešu valodu un kultūru dzīvu.

Prieks, pārsteigums un pirmais iespaids par latviešu kora dziedāšanu mūsu bērniem radās, kad nupat, 10. maijā, Bergenā ciemojās Madonas 1. vidusskolas bērnu koris un dziedāja skoliņas Mātes dienas koncertā. Tas bija savīļņojoši kā lieliem, tā maziem.

Bergausēniem grūtības sagādāja gandrīz viss – no precīza deļu soļa izpildes līdz pat skaidrai jebkura latviešu teksta izrunai. Norvēģu valodas fonētikā trūkst skaņu, kas latviešu valodā tiek bieži lietotas, – ķ, č, šķ, dž u. c. Nodziedāt latviešu dziesmu maksimāli skaidri īpašs izaicinājums ir bērnudārza vecuma bērniem. Skolotāji iegulda lielu darbu, lai mazajiem ķipariem tas izdotos, un gandarījums ir gan vecākiem un skolotājiem, gan pašiem bērniem.

Tikai vecākā no mūsu skolniecēm kādreiz ir deļojusi Latvijā un piedalījusies dziesmu un deļu svētkos ar skolas deļu kolektīvu. Arī šogad viņa piedalīsies.

Pusi no nepieciešamās summas tautastērpiem savācām ziedojumos, un ziedotāji bija skolēnu vecāki un citi Bergenā un tās apkārtnē dzīvojošie latvieši. Par to viņiem milzīgs paldies! Otru pusi „Bergausis” sedza no vecāku skolas naudas iemaksām. Bez vecāku nesavtīguma mums tas nebūtu izdevies. Paldies arī Latviešu biedrībai Norvēģijā par aktīvu iesaistīšanos ziedojumu piesaistē! Kopīgiem spēkiem mēs to esam paveikuši, un bergausēni svētkos piedalīsies īstos latviešu tautastērpos! Tautastērpa uzvilšana ļauj mums izjust, kas mēs esam un kāda ir mūsu izcelsme. Bērniem tas ir svētku tērps.

Svarīgākais ir entuziasms, kas mūs pavada ik reizi, kad tiekamies. Skoliņā arī vecākiem tika organizēta deļu soļu apguves nodarbība, lai viņi mājās kopā ar bērniem varētu trenēties, tādējādi palīdzot sagatavoties svētkiem. Mums gatavoties un būt klāt dziesmu un deļu svētkos ir ģimenes pasākums. Vecāki nepaguruši ved savus bērnus uz mēģinājumiem un iesaistās iz visā, lai kopā mums viss izdotos. Līdzī dzīvo arī Latvijā palikušās vecmāmiņas un vectētiņi, kas varēs redzēt uzstāja-

mies savus mazbērnus. Tas ir aizkustinājums līdz asarām.

Mūsu kolektīvs būs redzams 8. jūlijā plkst. 13.00 atpūtas kompleksā „Lido” un 9. jūlijā plkst. 11.30 uz Vērmanes dārza lielās skatuves, kā arī svētku gājienā.”

Londonas Latviešu skolas bērnu tautas deļu kopas vadītājas **Avita O’Donela** (*Avita O’Donnell*) un **Inguna Liepiņa**: „Ideja par deļu kopu ir dzimusi 2013. gada Lieldienās, pirmais mēģinājums notika tā pašā gada Miķeļos, pirmā uzstāšanās – Daugavas vana-džu organizētajā Ziemassvētku tirdziņā. Kopā deļo bērni vecumā no 5 līdz 12 gadiem, svētkos piedalīsies 24 deļotāji, kuriem galvenā motivācija mēģinājumos bija iespēja doties uz Latviju, gūt jaunas emocijas, pieredzi, iepazīties ar ļauniem draugiem.

Bērni atzīst, ka viņiem patīk „Juku, juku siki putni” un deļot kopā ar draugiem. Grūtības mums rada tas, ka mēs tik reti sanākam un deļojam kopā – esam svētdienas skola, nav iespēju regulāriem mēģinājumiem.

Tautastērpus sarūpēt palīdzēja Londonas Latviešu skola un milzīgs bērnu mammu entuziasms – tērpu izvēlē, izpētē, griešanā, šūšanā un visa apkopošanā. Tautastērps ceļ pašapziņu, apstiprina viņu latvietību, piederību Latvijai, mudina būt lepnim.

Mūsu kolektīva sniegumu varēs redzēt ielu koncertos.”

Bērnu tautisko deļu kolektīva „Sienāzītis” (Lonforda Īrijā) vadītāja **Olita Lagzdīņa**: „Mūsu kolektīvs ir izveidojies 2010. gada 3. septembrī. Kolektīva muzikālā pedagoge un palidze ir Linda Ozoliņa. Dziesmu un deļu svētkos piedalīsies 20 pirmsskolas grupas bērni: 17 no viņiem ir 4–7 gadu vecumā, trīs – vecāki. Septembrī, kad organizējam grupu dziesmu svētkiem, dažiem bērniem bija tikai trīs gadiņi.

2012. gadā norisinājās mūsu kolektīva lielais izbraukums uz Latviju, kur Brocēnu novada svētkos piedalījāmies ar 2–5 gadus veciem bērniem. Mērķis bija parādīt visiem, ka – par spīti tam, kur dzīvo, – var kopt savas tradīcijas un audzināt nacionālo kultūru bērnos.

Mani bērni vienmēr ir deļojuši pēc spējam, nevis pēc vecuma grupām. Ja bērni ir spējīgi ko izdarīt, kāpēc viņiem to neļaut? 2014. gadā mūsu kolektīvs piedalījās dziesmu svētkos Kanādā un bērni pierādīja, ka viņi, esot pirmsskolas vecumā, var deļot jebkura vecuma deļas.

Pēc Latvijas brauciena radās doma vairāk sadarboties ar Latviju. Liels paldies Dainai Laganovskai, kura bija Latviešu valodas aģentūras diasporas koordinatore līdz 2012. gada vasarai! Viņai patiesi rūpēja latviešu bērnu nākotne ārzemēs. Liels paldies Latvijai par iespēju ārzemju kolektīviem pīda-

līties skatēs par dalību dziesmu un deļu svētku lieluzvedumā „Lidz varavīksnei tikt”! Šo iespēju mēs neļaidām garām, jo svarīgi ir bērniem parādīt sevi tieši Latvijā – ka viņi ir tādi paši latviešu bērni, tikai dzīvo citā valstī, taču dziesma, deļa vieno mūs ar savu mīlestību, prieku.

Dziesmu svētku programmas skates video mēs sagatavojām piecās nedēļās, mēģinot gan reizi, gan divas, gan trīs reizes nedēļā. Ārzmēs kaut ko veidot ir grūtāk nekā Latvijā, bet, neskatoties uz visiem šķēršļiem, es lepojos ar saviem bērniem – astoņi dancotāji ir sākuši no nulles un sasnieguši labus rezultātus, iegūstot skatē 42 punktus un I pakāpes diplomu.

Prieku bērniem sagādāja mācību programma, kurā deļu soļus ielikām daudzās rotaļās, spēlēs, atrakcijās, arī baseinā bērni spēra „Vēderiņš burkšķ” spērienu ūdenī. Pēc grūtā darba katrs bērns saņēma mazu dāvanīņu.

Mūsu kolektīvā ir bērni, kas ir dzimuši Īrijā, viņu vidū arī īri, krievi, lietuvieši, igauņi.

Pati rūpējos par tautastērpiem. Kreklus un vestes meitenēm šuva Aigas Skrastiņas šūšanas salonā Valmierā, bikses un vestes zēniem tika darinātas Ventspilī. Pati izšuvu vainadziņus meitenēm, kreklus, kaklautiņus un vestes zēniem. Katru nedēļu par dancošanu vecāki maksāja astoņus eiro, ko izlietojām tērpu iegādei; arī pati bērnus finansīali atbalstīju.

Bērni trenē izturību, lai varētu deļot Daugavas stadionā lieluzvedumā. Liels notikums viņiem būs soļot cauri Rīgai gājienā.”

Briseles latviešu deļotāju vadītāja **Dagnija Martinsone**: „Mazie Briseles latviešu deļotāji savu pirmo deļu nodeļoja 2010. gada 18. novembra koncertā. Šogad ir piektais gads, kopš šie dzīvespriecīgie, azartiskie, humora pilnie, atbildīgie un arī draiskie bērni mācās latviešu deļas, tātad varētu pat sacīt, ka XI Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deļu svētki ir kā lieliska dāvana mūsu pulciņa 5. dzimšanas dienā! Mazie 2–14 gadus vecie deļotāji darbojas trīs grupās: pirmsskolas, 1.–4. klases un ļauniešu.

Deļu svētki ir jebkura deļotāja mērķis, kam ir vērts tērēt daudz pūļu. 36 mazajiem Briseles latviešu deļotājiem šie būs pirmie deļu svētki mūžā, kas, domājams, turpmākajā dzīvē nevienam no viņiem neļaus palikt imūniem pret latviešu kultūru, latviešu deļu. Dzīvojot vairākus tūkstošus kilometru no Latvijas, saglabāt latvietību bērnu vecākiem liekas būtiski, tādēļ viņi ved savus bērnus uz latviešu deļām, un tas ir viens no pamatojumiem, kādēļ arī piedalāmies deļu svētkos.

Vēl motivējošs faktors ir tas, ka šo piecu pulciņa pastāvēšanas gadu laikā mūsu mīļākās un visvairāk deļotās ir horeogrāfes A. Melnalksnes deļas. Viņas bērnišķīgais, sirsnīgais,

brīnumu un piedzīvojumu pilnais skatījums uz pasauli ir saprotams un raksturīgs arī mūsu mazajiem deļotājiem. Tas, ka šāgada skolēnu deļu svētki lielā mērā ir veidoti, godinot un pieminot lielisko horeogrāfi, mums arī bija būtiski.

Vairāk nekā gadu deļotāji cītīgi apguva deļu svētku programmas deļas, sekmīgi nodeļoja repertuāru skatē un ir godam nopelnījuši iespēju jūlijā Rīgā baudīt īpašo svētku noskaņu, deļot svētku koncertos gan Daugavas stadionā, gan Vērmanes dārzā un iet krāšņajā gājienā pa Rīgas ielām.

Briseles latviešu deļotāju ļauniešu un pirmsskolas grupas svētkiem ir sagatavojušas izvēles deļu programmu „Tinam, tinam, satinam”, ko izrādīs Vērmanes dārza koncertos. Deļu apguve notika sistemātiskos mēģinājumos, izvēlējamies deļas, kuras pašiem sagādā prieku, tādēļ, kaut gan mēģinājumi notika pavēlos piektdienu vakaros, nekādu grūtību nebija, tieši pretēji – dzirksteļoja prieks, azarts, mēģinājam caur deļām iejusties dažādos tēlos un izstāstīt neparastus stāstus, piemēram, kā vēderiņi burkšķ, kā senatnē bērni spēlējās ar skaliem, kā vāverītes ar ežiem sēnes mežā daliņa, kā ir vizināties dirižablī u. tml.

Vairāk saspringti un darba pilni pēdējie mēneši bija tieši 1.–4. klases deļotāju grupai, jo viņi piedalījās deļu skates video filmēšanā, lai svētku laikā varētu deļot lieluzvedumā „Lidz varavīksnei tikt” un būt starp tiem 17 000 dalībnieku, kas no visiem Latvijas novadiem ar deļas soļiem uzburs bērības sapņus un domas Daugavas stadionā. Galarezultātā – 43 punkti no 50 iespējamajiem. Tas ir jo īpaši nozīmīgs sasniegums bērniem, kas kopā deļo tikai vienu gadu un kam mēģinājumi notiek tikai vienu reizi nedēļā. Protams, bija nepieciešami arī daži papildu mēģinājumi svētdienās, taču reizē tās bija ļaukas nedēļas nogales mums visiem kopā, jo pēc kopīgas deļošanas bērniem bija arī kopīgs pikniks un lustīga atpūta, kas motivēja mazos atkal satīkties darbīdienā un turpināt piesīpēt deļas.

Mazajiem Briseles latviešu deļotājiem tautastērpus gādā vecāki. Ļauniešu grupa ir izvēlējusies deļot novada tautastērpos, savukārt mazākajiem bērniem izvēle ir par labu it kā vienkāršajiem linu tērpiem. Lai tos sagādātu un sašūtu, iesaistījās visi – gan radīnieki Latvijā, gan vecāki tepat. Esmu pateicīga, ka Briselē ir daudz radošu un entuziastisku mammu, kas palīdzēja izdomāt, kāds tērps būs koncertiem vispiemērotākais un bērniem ērtākais, kādus krāsu toņus izvēlēsīmies brunčiem un kādus rakstus ieadīsīm pīšu zeķēs. Pašlaik mazie deļotāji ir skaisti sapīstī koncertos, turklāt visiem ir arī vienādi mēģinājumu tērpi. Tas mūsu mazos deļotājus vēl vairāk vieno, mobilizē un motivē deļošanai.” ■

CSDD: jāpievērš uzmanība tam, ar kādiem autobusiem vedīs skolēnus uz dziesmu un deju svētkiem

IK INFORMĀCIJA

Pēc tam kad 25. maijā Tuku- ma novada Džūkstes pagastā ceļa Rīga–Skulte–Liepāja 43. kilometrā notika kravas automašīnas un autobusa, kurā Liepājas skolēni devās uz sacensībām Rīgā, sadursme, aktualizējās jautājums par to, kādēļ autobusi, ar kuriem pārveda skolēnus, netiek aprīkoti ar drošības jostām, kas pasargātu bērnus no traumām.

Tādēļ lūdzām Ceļu satiksmes drošības direkciju (CSDD), kurai viena no funkcijām ir transportlīdzekļu tehniskā stāvokļa kontrole, sagatavot informāciju par to, kā ir jābūt aprīkotam autobusam, kas nodrošina pasažieru pārvadājumus.

Agnese Korbe, CSDD Sabiedrisko attiecību daļas speciāliste:

Autobusiem Latvijā, līdzīgi kā visā Eiropā, atkarībā no to konstrukcijas un pirmās reģistrācijas datuma ir jābūt aprīkotiem ar drošības jostām. Prasības, kādām jostām (divpunktu vai trīspunktu) ir jābūt un kurām sēdvietām ir jābūt aprīkotām ar jostām, variē atkarībā no autobusa kategorijas un klases. Lai viestu skaidrību, tālāk ir minēts, ar kādiem nosacījumiem visām autobusu pasažieru sēdvietām ir jābūt aprīkotām ar drošības jostām.

T. s. lielajos starppilsētu jeb tūristu autobusus, kuros ir sēdvietas vairāk nekā 22 pasažieriem un kuru pilna masa pārsniedz 5 tonnas, un kuri ir pirmo reizi reģistrēti, sākot ar 2003. gada 1. janvāri, visām pasažieru sēdvietām ir jābūt aprīkotām ar divpunktu drošības jostām.

Savukārt autobusus, kuros ir 9–22 pasažieru vietas un kuru pilna masa ir lielāka par 3,5 tonnām, divpunktu jostām ir jābūt visām pasažieriem paredzētajām sēdvietām, ja tie ir reģistrēti, sākot ar 2007. gada 1. janvāri.

Mazajiem autobusi (deviņi pasažieri un vairāk), kuru pilna masa nepārsniedz 3,5 tonnas, jau sākot ar 2001. gada 1. janvāri, ir jābūt divpunktu jostām visām pasažieru sēdvietām un trīspunktu jostām pasažieru sēdvietām, kuras atrodas pirmajā rindā blakus vadītājam.

Ja tehniskajā apskatē kādu iemeslu dēļ drošības jostu nav, šādi autobusi nesaņem atļauju piedalīties ceļu satiksmē un nedrīkst pārvadāt pasažierus, kamēr trūkumi nav novērsti, proti, kamēr nav uzstādītas visas jostas atbilstoši tam, kā to ir noteicis autobusa izgatavotājs.

Ir jāpiebilst, ka bērnus (skolē-

“ Autobusiem Latvijā, līdzīgi kā visā Eiropā, atkarībā no to konstrukcijas un pirmās reģistrācijas datuma ir jābūt aprīkotiem ar drošības jostām.

nus) pārvadā ne tikai t. s. skolu autobusi, bet, piemēram, ekskursiju vajadzībām autobusi parasti tiek nomāti. Tādēļ ikvienas skolas (pašvaldības) tiesības, iespējas un arī pienākums ir pārliecināties par konkrētā autobusa atbilstību drošības prasībām, tostarp tām, kas ir saistītas ar jostām. Ja ir nepieciešams padoms, CSDD savu iespēju robežās tādu nekad nav atteikusi.

Ir jāsaprot, ka tīri tehniski tāda transportlīdzekļu kategorija kā skolēnu autobuss atsevišķi nedz Latvijā, nedz citviet Eiropā netiek izdalīta, jo autobuss ir paredzēts pasažieru, t. i., cilvēku, pārvadāšanai neatkarīgi no viņu vecuma. Galvenā doma prasībām, kas ir iekļautas arī normatīvajos aktos, – gan autobusi, gan pārējiem transportlīdzekļiem ir jāatbilst noteiktām tehniskajām, tostarp drošības un ekoloģijas, prasībām. Neatbilstības gadījumā transportlīdzeklis nesaņem pozitīvu vērtējumu tehniskajā apskatē vai, veicot transportlīdzekļa tehniskā stāvokļa kontroli uz ceļiem, tā vadītājam (īpašniekam) var tikt piemērots konkrēts sods (līdz pat tehniskās apskates anulēšanai).

CSDD atbilstoši savai kompetencei raugās un nodrošina (pamatā – caur tehniskās apskates procesu), lai ceļu satiksmē pieda-

“ Ikvienas skolas (pašvaldības) tiesības, iespējas un arī pienākums ir pārliecināties par konkrētā autobusa atbilstību drošības prasībām, tostarp tām, kas ir saistītas ar jostām. Ja ir nepieciešams padoms, CSDD savu iespēju robežās tādu nekad nav atteikusi.

litos droši, tehniskā kārtībā esoši un visām prasībām atbilstoši aprīkoti transportlīdzekļi, tostarp autobusi.

Kopumā vidējais autobusu vecums ir mazāks nekā vieglo auto vidējais vecums (tie ir ražoti līdz 2003. gadam, bet prasība pēc obligātām drošības jostām ir t. s. lielajiem starppilsētu autobusi, kuri ir ražoti pēc 2003. gada).

Noteikti no savas puses viennozīmīgi pastāvam uz to un nodrošinām to, lai ceļu satiksmē tiek izmantoti tikai un vienīgi tehniskā kārtībā esoši transportlīdzekļi. Atbalstāma ir arī to skolu un pašvaldību rīcība, kas seko un lūkojas, lai, piemēram, skolēnu pārvadājumiem, ekskursijām tiek izmantoti tādi transportlīdzekļi, kas ir gan tehniskā kārtībā, gan pēc iespējas mūsdienīgāk aprīkoti, tostarp ar drošības jostām. Tā kā tuvojas skolēnu dziesmu un deju svētki, no savas puses aicinām skolas, pašvaldības un arī vecākus pievērst uzmanību tam, ar kādiem autobusiem viņu bērni tiks vesti uz svētkiem, mēģinājumu laikā utt.

Pirmajā reizē tehnisko apskati iziet vidēji 60 % autobusu Pavisam Latvijā ir reģistrēti 4845 autobusi (01.01.2015. dati):

- 500 autobusu: pilna masa – līdz 3500 kg,
- 1926 autobusu: pilna masa – 3500–12 000 kg,
- 2419 autobusu: pilna masa – lielāka par 12 000 kg.

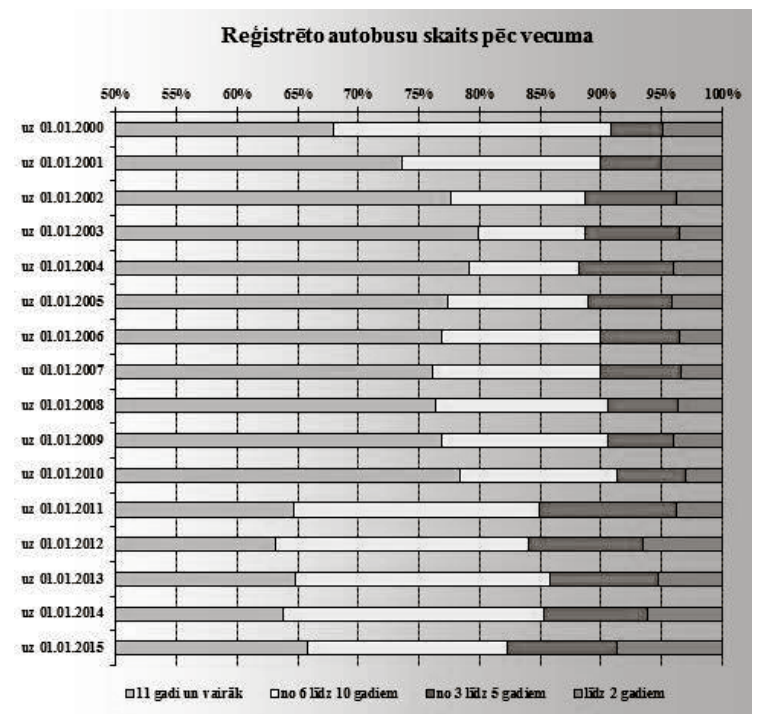
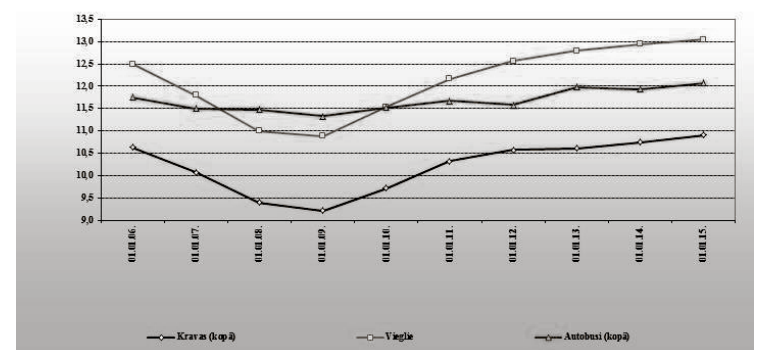
Autobusu un tehniskās apskates statistika liecina, ka kopumā ar pirmo reizi tehnisko apskati iziet jeb pozitīvu vērtējumu saņem vidēji 60 % autobusu. No 4845 reģistrētajiem autobusi tehniskā kārtībā (ar derīgu apskati) ir 4206 jeb 86,8 % autobusu (viegļajiem auto šī proporcija ir mazāka – 85 %).

Jostu neatbilstība drošības prasībām ir viens no retākajiem apskates rādītājiem, par ko tiek piešķirti divnieki jeb transportlīdzeklis saņem negatīvu vērtējumu, proti, mēnesī transportlīdzekļiem vidēji tiek piešķirti apmēram 87 tūkstoši divnieku, bet par jostām – ap 230 divnieku.

Īpašs satiksmes drošības portāls www.berniem.csdd.lv

Pievēršot īpašu uzmanību bērnu un jauniešu drošībai, CSDD jau vairāk nekā 20 gadu rīko dažādus konkursus un izglītojošus pasākumus gan topošajiem un jaunajiem

Tehniskā kārtībā esošo transportlīdzekļu vidējais vecums (tie transportlīdzekļi, kam ir derīga tehniskā apskate).

“ Tā kā tuvojas skolēnu dziesmu un deju svētki, no savas puses aicinām skolas, pašvaldības un arī vecākus pievērst uzmanību tam, ar kādiem autobusiem viņu bērni tiks vesti uz svētkiem, mēģinājumu laikā utt.

velosipēdistiem, gan mopēdistiem, gan autovadītājiem. Tiek veidoti izglītojoši materiāli, organizēti eksāmeni velosipēda vadītāja apliecības iegūšanai (pirmā eksāmena kārtības reize ir bez maksas).

2014./2015. mācību gada sākumā ir izveidots satiksmes drošības portāls bērniem un jauniešiem www.berniem.csdd.lv.

Bojā gājušie (līdz 14 gadu vecumam):

- 2010. gads: 9, t. sk. 3 pasa-

žieri, 6 gājēji, 0 velosipēdistu vai mopēdistu, 0 vadītāju;

- 2011. gads: 5, t. sk. 4 pasažieri, 1 gājējs, 0 velosipēdistu vai mopēdistu, 0 vadītāju;

- 2012. gads: 6, t. sk. 2 pasažieri, 1 gājējs, 2 velosipēdisti vai mopēdisti, 1 vadītājs;

- 2013. gads: 7, t. sk. 3 pasažieri, 3 gājēji, 1 velosipēdisti vai mopēdisti, 0 vadītāju;

- 2014. gads: 7, t. sk. 4 pasažieri, 2 gājēji, 1 velosipēdisti vai mopēdisti, 0 vadītāju.

Ievainoti (līdz 14 gadu vecumam):

- 2010. gads: 394, t. sk. 176 pasažieri, 171 gājējs, 46 velosipēdisti vai mopēdisti, 1 vadītājs;

- 2011. gads: 429, t. sk. 187 pasažieri, 173 gājēji, 67 velosipēdisti vai mopēdisti, 2 vadītāji;

- 2012. gads: 444, t. sk. 186 pasažieri, 174 gājēji, 78 velosipēdisti vai mopēdisti, 6 vadītāji;

- 2013. gads: 484, t. sk. 238 pasažieri, 176 gājēji, 69 velosipēdisti vai mopēdisti, 1 vadītājs;

- 2014. gads: 464, t. sk. 227 pasažieri, 162 gājēji, 72 velosipēdisti vai mopēdisti, 3 vadītāji. ■

Simbols jāizjūt...

IK PAULIS ČIMURS

Tukuma Vakara un neklāties vidusskolas bibliotekārs

Latviešu kultūras vēsturē simbols kā izteiksmes līdzeklis ir maz pētīts (vienīgi tas, ko rakstījuši literatūrzinātnieki par literatūru), un maz par to ir lasāms arī vidusskolas kulturoloģijas mācību grāmatās. Pietiekami filozofisks un sarežģīts temats – un vienlaikus interesants, ja tajā iedziļinās un grib saprast. Rīgā Sokrata tautskolā Dainis Ozoliņš lasa lekciju ciklu par simboliem. Es aicināju viņu uz mūsu skolu, vienlaikus paziņojot arī tuvējo novadu kulturoloģijas skolotājiem par iespēju kļūt gudrākiem. Atbrauca vien Tukuma Raiņa ģimnāzijas skolotājas.

D. Ozoliņš mums stāstīja, ka 25 gadus pēta simbola teoriju un praksi – tas esot viņa vaļasprieks. Sācis esot ar latviešu folkloru, jo licies, ka tas ir kas ļoti nozīmīgs un mums vajadzīgs. „Visu, ko jums stāstīšu, esmu pētījis un mācījies pats,” teica D. Ozoliņš, piebilstot – ir pētījis antropoloģiju, rakstījis arī par parapsiholoģiju un pieļauj, ka simbolus skata kā mistiķis.

Ciemiņš pateica ko negaidītu un pārdomu vērtu: „Pats būtiskākais cilvēkā ir viņš pats, un nevienam neko nevar iemācīt, var tikai iemācīties. Ja paši negribēsiet, tad nekas nesanāks.” Vai to mūsu skolēni dzirdēja, ņēma vērā?

“Pats būtiskākais cilvēkā ir viņš pats, un nevienam neko nevar iemācīt, var tikai iemācīties. Ja paši negribēsiet, tad nekas nesanāks.”

„Galvenais ir zināšanas, ko esat sajutoši, tās ir paliekošas. Tieši tās sajūstās, pat nojaustās zināšanas dod ceļu dziļākai simbolu izpratnei. Simbola būtību vārdos grūti izteikt. Definīciju ir bez gala, bet tās, manuprāt, ierobežo. Jāsaprot būtība,” atzina viesis.

D. Ozoliņš pirms tam apmeklēja mūsu vakarskolas skolas bibliotēku. Loga priekšā, pavisam tuvu, tur plīvo divi karogi: Eiropas Savienības zilais un Latvijas sarkanbaltsarkanais. Es stāstīju un rādīju bildes, kuras agrāk uzņēmu, kad tur bija tikai mūsu – Latvijas – karogs. Es teicu: „Iesākumā likās, ka karogs ir kā tāda dzīva būtne, es vienmēr jutu tā klātbūtni.” Klasē D. Ozoliņš to pastāstīja un teica: „Lūk, simbols – karogs – kā dzīva būtne.” Ar to par simbolu bija pateikts viss būtiskākais, to audi-

“Ornaments senatnē ir radies no pinuma raksta. Divu nokrāsu šķiedras tika liktas kopā un savienotas noteiktā kārtībā. Un tas ir cilvēka gara darbs.

torijā vajadzēja saprast.

„Simbolu nevar izskaidrot, tas ir jāizjūt. Simbols nosacīti ir kāda pazīšanās zīme no seno grieķu laikiem, varbūt domāts slepenām biedrībām. Ir atšķirība starp to, kas ir zīme un kas ir simbols... Zīme dod vienkāršāku informāciju, bez dziļa zemteksta. Cilvēkam ir kas jāiemācās sajūtu veidā. Jāprot ieiet zemapziņas pasaulē vai kaut kā dziļākā būtībā – un tā jums dos simbola izpratni. Tā ir ļoti spēcīga izteiksme,” skaidroja D. Ozoliņš. „Naktī mēs sapņojam kādā simbolu valodā. Sapņi dod mums zināšanas par to, kas mēs patiesībā esam, mūsu būtību. Vārdos ir grūti pateikt neracionālo. Apzinātā cilvēku darbība ir 3–5 %, neapzinātā – 95–97 %. Būtiski ir saprast simbolu nozīmi, ar to varam tikt klāt cilvēka neapzinātajai darbībai. Kad notiek apzinātā darbība, tikai tad cilvēks ir brīvs. Ja gribat būt brīvi, nedarboties pūļa, masu mediju vai diezin kā iespaidā, centieties izprast sevi! Ja cilvēks nav brīvs, viņš nekad neko nespēs sasniegt.”

Zemapziņa kultūrai piedod dziļumu, tieši tas ir vērtīgi. Zemapziņas un simbolu izpratni iegūsim, sevi izglītojot, kas nenotiek ātri un uzreiz. Kad sāc orientēties, tad no mazas daļiņas var iegūt informāciju par visu.

Ar simboliem taisa arī ideoloģiskus trikus, iedarbojoties uz zemapziņu. Piemēram, svastika – spēcīgs, būtībā laimes simbols, bet kā to pārvērtā Hitlers ar savu darbību? Izrādās, arī padomju ideoloģijā tika izmantots kāšķrusts (sk. attēlu). Piecstaru zvaigzne ir lietuvēna simbols.

D. Ozoliņš katram lika uzziņēt koku un pēc tam sniedza tā skaidrojumu: „Šo simbolu antropozofi valdorfskolā ļoti smalki lieto. Stumbrs rāda, kāda ir dzīves virzība. Ja nav viens stumbrs, bet to ir daudz, tad tas ir krūms un tu nezini, ko gribi, tavai dzīves virzībai nav noteiktības. Jo vairāk sīko zariņu, jo vairāk dzīvē esi ieguvīvis. Apskatiet, kas ir jādara ar to jūsu koku, lai tas būtu skaists, un sapratisiet, kas jums pašiem ir jādara, lai būtu brīvi, skaisti cilvēki. Krūmu nevar raksturot.”

Mēs negaidīti bijām fakta priekšā – domāt, ka mēs katrs esam tendēti uz kādu pamatīgu-

FOTO: https://i9.ifrype.com/posts/266/979/v1388603963/l_11266979.jpg

Sarkanās armijas 1918.–1920. gada Dienvidaustrumu frontes komandieru krūšu nozīme. Tātad krieviem vajadzētu pazīt šo zīmi, nevis saskatīt tikai nacistu kāšķrustu. Ugunskrustu esot likvidējis Ļevis Trockis (īstajā vārdā Leiba Bronšteins, 1879–1940). Viņš bija ebreju izcelsmes Ukrainā dzimis Krievijas revolucionārs un marksisma teorētiķis, viens no Oktobra revolūcijas līderiem un Sarkanās armijas izveidotājs. Ļ. Trocka izveidotā teorija trockisms būtiski ietekmēja kreiso kustību attīstību pasaulē.

mu? Simbols „koks” nav vienkārtīgs, katram mums par to būs sava izpratne.

Pavisam negaidīti šis pārdomas turpinājās dažas dienas vēlāk sarunā ar kolēģu uzaicināto rotkali Hariju Jaunzemu no Sabiles. Skaidrojot rotu ornamentālo veidojumu, viņš lietoja vārdu „zīmes”. Te es sapratu, ka ir pienācis laiks dziļākai diskusijai. Šur tur jau ir runāts par rotām, to latvisko nozīmi, nojausma jau mums ir, bet kā tad īsti sauksim? Ornaments tā kā esot padomju laika lietojums, lai samazinātu to dziļo sakrālo jēgu. Drīzāk tie esot raksti. Tātad zīmes, raksti, ornaments, simbols. Lūk, cik daudz skatījumu! Nešaubīgi ir tas, ka šie raksti, ja tos tā sauksim, noteikti kaut ko simbolizē un tajos var atrast dziļāku jēgu. Noteikti tagadējā kulturoloģijas mācību priekšmeta ievirzē tās nevar uzskatīt par zīmēm, drīzāk simboliem, kas kopumā prasās pēc labāka filozofiska pamatojuma un plašāka skaidrojuma.

Tukuma Vakara un neklāties vidusskolas bibliotēkā atradu skolotājas Ingridas Jansones-Henkuzenes 2010. gadā dāvinātu Jāņa Mazulāna Zviedrijā pašizdotu grāmatu „Burvīgi rotājumi”, kura, iespējams, citās bibliotēkās pat nav atrodamā. Autors paziņo, ka ornaments senatnē ir radies no pinuma raksta. Divu nokrāsu šķiedras tika liktas kopā un savie-

notas noteiktā kārtībā. Un tas ir cilvēka gara darbs. „Mūsu sajūtu, mūsu gara ritmiskā kārtība... Tas ir garīgo pārdzīvojumu izteiksmes veids. Toreiz tā bijusi augsta tehnika un gudrība – iesiet akmens cirvi koka kātā, lai tas jau pirmajā cirtienā neaizlidotu pa gaisu. Pinums bija ne tikai zināšanas un gudrība, bet arī māksla. Vajadzēja locīt, vīt, sapīt, lai no ritmiskās kārtības rastos pinums, kurā ir skaistums un mākslas gars [...] dažādas ritmiskas kārtības līnijas veido figūras ar saskanīgu un harmonisku izteiksmi, kurās vislielākais miers un noteiktība, vai arī figūras, kuras griežas un rada virpuļojošu nemieru [...] Jājautā, vai ornamentiem tiešām ir kāds burvības spēks, vai tie satur kādu noslēpumainu garu [...] vai tie aizvēstures cilvēkam varēja kalpot dažādām burvestībām, aizdzīt ļaunos un saistīt labos garus, kuri kalpo cilvēku harmoniskai, saskanīgai dzīvei un mūžībai? Šajās harmoniski ritmiskajās līnijās ir burvības spēks un dzīvības gars [...] jājautā tālāk – kas ir šis noslēpumainais spēks, kas saistīja seno cilvēku un saista mūs arī šodien? Tas ir ritmiskās harmonijas un skaistuma dzīvinošais spēks. Divi rada ritmu. [Viņš uzskata, ka no diviem sākumiem veidojas ornaments.] Viens ir bez ritma [...] Ja garam pietrūkst kārtības ritma, tas nonāk nedrošības, bailu, uztraukuma un nelaimes iespaidā.”

“Simbolu nevar izskaidrot, tas ir jāizjūt. Simbols nosacīti ir kāda pazīšanās zīme no seno grieķu laikiem, varbūt domāts slepenām biedrībām. Ir atšķirība starp to, kas ir zīme un kas ir simbols... Zīme dod vienkāršāku informāciju, bez dziļa zemteksta.

Tātad, pēc J. Mazulāna domām, mūsu raksts, ornaments, kas vienlaikus ir arī simbols, ir cilvēku harmonizējošs, sakārtojošs faktors, un šajā harmonijā, kas ir noskatīta dabā, viņš jūtas labi.

1912. gadā arheologi pie Mezinas ciema Ukrainā atrada ziloņkaulā gatavotas rotaslietas, kas bija bagātīgi rotātas ģeometriskiem ornamentiem. Starp tām ļoti interesanta ir kāda rokassprādze ar viļņotām un spirāles līnijām. Vēsturnieki domā, ka atradums ir no ledus laikmeta, apmēram 50 000 gadu vecs. Balti? ■

FOTO: no personiskā arhīva

IK KASPARS BĪKŠE

Latvijas un Dānijas
augstskolu lektors, publicists

Aicināsim skolēnus zīmēt

Reiz kāda skolotāja manis vadītajā seminārā „Darbs ar talantīgajiem bērniem” (sīkāk par šā semināra apmeklējuma iespējām laikraksta 23. lpp.) ar rūgtumu sirdi rādīja kāda skolēna pierakstu burtnīcu, kur visas stundas garumā bija ierakstīti... tikai pieci vārdi, toties sazimēts – krustu šķērsu.

“Mēs taču nelasām septiņas grāmatas vienlaikus – vispirms izlasām vienu, tikai tad ķeramies pie nākamās, vai ne?”

Aicināsim skolēnus stundu laikā zīmēt, jo tad viņi skaidrāk definēs galveno mācību materiāla ideju, saskatīs saistību starp būtiskākajām domām, rosinot veidot ideju un domu asociācijas. Šāda domu kartes struktūra ļaus ne tikai jebkurā brīdī pievienot papildu idejas, bet arī uzlabos atcerēšanās procesu – centrā ir uzreiz pamanāms būtiskākais, informāciju var ātri un efektīvi atkārtot.

Attēls smadzenēm un acīm liks koncentrēties un atcerēties tiem saprotamā veidā, piesaistīs uzmanību, ļaus labāk sakopot domas un mācīšanās procesu padarīs pievilcīgāku un aizrautīgāku. Tas viss, stimulējot gan labo, gan kreiso galvas smadzeņu puslodi, efektīvi rosinās atvērt prātu apkārtējai pasaulei.

Piemērs mācību dienas darba organizācijai

Vispirms ir jāsaka – no psihes bioloģisko pamatu viedokļa daudz efektīvāk būtu, ja visas dienas garumā mēs mācītos tikai vienu priekšmetu (arī mācību pārziņiem tas atslēgtu stundu sarakstu veidošanu), piemēram, tikai literatūru, nevis septiņus priekšmetus vienlaikus (izņēmums, protams, ir tādi priekšmeti kā sports u. tml.). Mēs taču nelasām septiņas grāmatas vienlaikus – vispirms izlasām vienu, tikai tad ķeramies pie nākamās, vai ne?

Par gatavošanos centralizētajiem eksāmeniem (3. daļa)

“Aicināsim skolēnus stundu laikā zīmēt, jo tad viņi skaidrāk definēs galveno mācību materiāla ideju, saskatīs saistību starp būtiskākajām domām, rosinot veidot ideju un domu asociācijas.

domu kartēm, iepazīstina ar pilnīgu kopsavilkumu par to, ko ir uzzinājuši konkrētajā mācību materiālā. Katrai prezentācijai vajadzētu būt vismaz minūtes trīsdesmit ilgai. Pēc katras prezentācijas ieturēsim pauzi.

Kamēr viens no grupas runā, mēs, pārējie, veidosim savu domu karti un turpināsim gūt izpratni, kas ir līdzvērtīga vismaz stāstītāja sasniegtajai. Prezentācijas laikā papildināsim, bagātināsim un uzlabosim savu domu karti.

Pēc prezentācijas mums galvā būs pieci jauni informācijas materiāli, grāmatas un vienīgais, kas mums būs jāizdara ar šīm grāmatām atlikušajā mēneša (semestra) laikā, – tās būs jāpāršķir, lai papildinātu domu karti.

Šādi mēs būsīm ieguvuši, papildinājuši un uzlabojuši zināšanas kādā mācību priekšmetā, iepazīstinot un iepazīstoties ar domu kartēm, nevis lineārām piezīmēm, kas zināšanas tikai izklaidē un rada nepārskatāmas, tas ir, neorganizējam.

Piemēram, literatūras grāmatā, kurā ir daudz nodaļu par dažādiem virzieniem – klasicismu, romantismu, realismu, simbolismu u. c., lielais vairākums klasē būs apguvuši vismaz lielāko daļu. Bet vidusmēra skolēns, kas izlasa visu grāmatu un patērē tam krietni vairāk laika, visa mācību gada laikā uztver 60–80 % no tajā rakstītā un pēc tam nedēļas laikā aizmirst līdz pat 80 % (Tony Buzan, 2007).

Mācīsimies ātrlasīšanu

„Kdāas Anjilgas unviertisātes pītēmuji licniea, ka brutu kītrābai vdārā nav nīmozes. Gevalnias, lai svaā vtieā btūu pmirais un pjēdais bturs. Prējāie bturi var būt sainrotēdi pīgnili nazepreii, tketsu tik un tā var ilsazīt bez gūtībārm. Tas ir tpēac, ka mēs nasleām kratu bturu asvitšķē, bet vsiu vdāru kpumoā.”

Tas nozīmē, ka mēs varam sevi pieradināt skatīties uz katru trešo vārdu teksta rindā. Tas lasīšanas ātrumu palielinās vismaz par trim reizēm. Mēs iegūsim to, ko mēs paši sev atļausim.

Pētījumi apstiprina, ka ātrla-

sīšana ļauj sekmīgāk koncentrēt uzmanību, ātri izskatīt informāciju un pārskriet tai pāri, lai uztvertu lietas būtību, radītu vidi, kas noskaņo darbam. Tā samazinām acu fizisko piepūli, jo nevajag tik bieži ieturēt pauzi (acīm ļaujam vienkārši brīvi skriet), ļaujam vieglāk uztvert lasītā jēgu (jo vairāk tiecamies pauzēt, jo vairāk jūtamies garlaikoti), kā arī vairāk saprast.

Lasot mūsu acis izdara nelielus un regulārus pārlēcienus, ieturot pauzi jeb apstājoties, lai uztvertu informāciju. Tādējādi mūsu acu kustība pa lapu nav nepārtraukta un līdzena, tā apstājas un atkal turpinās, lai uztvertu informāciju. Saisinot katru pauzi, ir iespējams uzlabot lasīšanas ātrumu. Acis visskaidrāk saskata objektus tad, ja spēj tos paturēt mierā.

Pārliedzināsimies, turot pirkstu acu priekšā! Kamēr tas stāv mierā, arī acis nekustas; pakustinot pirkstu, acis tam seko. Šo novērojumu attiecinot uz lasīšanu, varam secināt, ka acīm ir jāapstājas, lai uztvertu vārdus, jo tie ir statiski. Ik reizi apstājoties, mūsu acis vienlaikus spēj uztvert piecus šos vārdus. Tās viegli spēj piestāt kaut kur rindiņas vidū, uzņemot informāciju no malām. Labi saskatāmais samazina paveicamā darba apjomu, liek smadzenēm darboties mērķtiecīgi un saglabā pastāvīgu lasīšanas ātrumu. Ja objekts ir nekustīgs, arī acīm jābūt nekustīgām.

“Ar labi izkārtotas domu kartes palīdzību skolēnus var iepazīstināt ar mācību grāmatas saturu pat vienas dienas laikā. Piemēram, bioloģijā vairāki skolēni var izlasīt, domu kartēs atainot, saprast un pārrunāt kaut vai piecas grāmatas vienlaikus.

Lasīsim skaļā balsī

Mēs varam selektīvi izmantot savu iekšējo balsi, t. i., lai uzsvērtu svarīgus vārdus vai idejas, pēc vajadzības runāt skaļāk un vajadzības gadījumā tos pat izkliegt. Šāda rīcība lieliski palīdzēs tos atcerēties.

Vilksim līdzī ar zīmuli

Acs uzbūve ir piemērota tam, lai sekotu kustībai. Vilksim līdzī

tekstam ar zīmuli. Tas palīdzēs uzturēt tempu.

Paplašināsim redzeslēcņa plašumu

Lūkosimies taisni uz priekšu. Koncentrēsim skatienu uz punktu, kas atrodas iespējami tālu. Saliksīm abus rādītājpirkstus kopā tā, lai to gali saskartos un izveidotais taisna līnija, tad novietosim tos apmēram 10 cm attālumā no deguna. Lai acis paliek nekustīgas pie tālumā esošā punkta! Vienlaikus attālināsim pirkstgalus pa taisnu, horizontālu līniju. Turpināsim kustību, līdz pirksti ir ār-

“Vidusmēra skolēns, kas izlasa visu grāmatu un patērē tam krietni vairāk laika, visa mācību gada laikā uztver 60–80 % no tajā rakstītā un pēc tam nedēļas laikā aizmirst līdz pat 80 %.

pus redzeslauka un vairs nevaram tos saskatīt pat ar acu kaktiņiem. Apturēsim kustību un lūgsim biedram izmērīt attālumu starp pirkstiem.

Tagad to pašu atkārtosim pa vertikālu līniju.

Iemācoties vairāk izmantot perifēro redzi, mēs sāksim lietot vēl neapgūto perifērās redzes potenciālu – gara acis, t. i., spēju lasīt vai redzēt ne tikai acis, bet visas smadzenes.

Dažas ātrlasīšanas tehnikas

Lasīsim ļoti ātri, neapstājoties un neuztraucoties, vai esam sapratuši izlasīto. Virzīsim acis vienlaikus pa divām teksta rindiņām. Šī metode apvieno gan vertikālo, gan horizontālo redzeslauku.

Tagad mēģināsim acu kustību veidot līdzīgi kā iepriekšējā gadījumā, bet centīsimies aptvert tik rindiņu, cik vienlaikus spējam. Pēc tam izmēģināsim katru tehniku lēnākā ātrumā. Tas ātrāk smadzenes pieradinās pie lielāka lasīšanas ātruma.

Vēl viena tehnika – mainīsim virzienu un atkārtoti pārskatīsim katru teksta daļu atpakaļgaitā (no labās puses uz kreiso). Problēmas neradīs uzmanības vājums, bet gan tas, kam mēs pievēršam uzmanību. Lasot lēni, mēs smadzenes pieradinām lasīt vēl lēnāk.

Vēstulēm: kaspars.bikse@gmail.com

Galvenais ir vēlēšanās darboties, nevis tautība

IK LĀSMA GAITNIECE

Iepriekšējos laikraksta numuros vairākkārt esam vēstījuši par diasporas latviešu skolām Austrālijā, taču šajā reizē vēlamies pastāstīt par latvisko izglītību, ko iegūst gados visjaunākie latviešu bērni. Paši jaunākie no viņiem ir vien 20 mēnešu veci, vecākajiem nesen ir apritējuši četri gadi. Kopīgs mūsu stāsta varoņiem ir tas, ka viņi, pateicoties savu vecāku iniciatīvai, apmeklē bērnudārzu „Daina”, kas atrodas Melburnā, Austrālijas otrajā lielākajā pilsētā, Viktorijas štata galvaspilsētā. Minētā pirmsskolas izglītības iestāde (PII) darbojas jau kopš 1985. gada.

Kas ir galvenais dzinulis?

Kopš 2014. gada sākuma bērnudārzu vada Amanda Hirsta-Vaita (*Amanda Hirst-Whyte*). Atšķirībā no iepriekšējo diasporas stāstu varoņiem Amandas dzimtā latvieši ir tikai viņas vecvecāki, savukārt jaunās sievietes mamma ir dzimusi Vācijā, bet tētis ir citas tautības cilvēks. Tas PII vadītājai, kura jau kopš dzimšanas dzīvo tik tālu prom no Latvijas, nav bijis šķērslis apgūt mūsu valodu un tradīcijas tādā līmenī, lai sekmīgi varētu nodot tālāk.

„2013. gadā mūsu bērnudārzā bija trīs audzēkņi, kuru ģimenēs abi vecāki ir latvieši – tas nozīmē, ka viņi arī mājās runā latviešu

FOTO: Māra Moore

Bērnudārza „Daina” audzēkņi. Jaunākajam no viņiem ir 20 mēnešu, savukārt vecākais novembrī svinēja savu ceturto dzimšanas dienu.

valodā un saprot latviešu valodu. Pārējiem bērnudārza apmeklētājiem tikai viens no vecākiem ir latvietis. Tātad varam secināt, ka ne vienmēr piederība konkrētai nacionalitātei ir dzinulis kaut ko darīt savu bērnu izglītības labā, piemēram, vest uz bērnudārzu un mācīt latviešu tradīcijas,” pauž A. Hirsta-Vaita.

Šajā mācību gadā bērnudārzu „Daina” apmeklē piecas meitenes un seši puīši, tātad kopā 11 audzēkņu. Interesanti, ka viena audzēkņa vecāki paši ir bijuši šīs PII audzēkņi – viņi to apmeklēja bērnudārza dibināšanas jeb 1985. gadā.

Uzdzied lācītim vēltu dziesmiņu

Bērnudārzam „Daina” ir izstrādāts nodarbību saraksts, kā arī pedagogi ik pēc pusgada rīko tikšanās reizes vecākiem, lai viņus informētu par aktualitātēm.

„Atšķirībā no lielākās daļas Austrālijas latviešu skolu mēs savu darba grafiku veidojam citādi, proti, satiekamies reizi nedēļā – otrdienu rītos – un darbojamies divas stundas – no plkst. 10.00 līdz 12.00,” stāsta PII vadītāja. Otrdienu rīti, kad audzēkņi ir ieradušies, sākas ar dažādām spēlēm, kurās bērni var piedalīties paši pēc savas izvēles

“Ne vienmēr piederība konkrētai nacionalitātei ir dzinulis kaut ko darīt savu bērnu izglītības labā, piemēram, vest uz bērnudārzu un mācīt latviešu tradīcijas.

un iniciatīvas. Šā iemesla dēļ latviešu baznīcas zālē, kur notiek bērnu tikšanās, otrdienu rītos tiek ienestas dažādas rotaļlietas. Kad pusstunda ir pavadīta spēlējoties, audzēkņiem mantiņas ir jānoliek tām paredzētajās vietās. Seko kopēja iešana rotaļās un dziesmiņu dziedāšana. „Nodarbības iesākam ar īpaši sagatavotu ievadu, un tās vada vai nu kāds šim uzdevumam izraudzīts vecāks, vai arī es. Pirmo nodarbību pavadām visi kopā, sēžot uz lielā matrača, kas bērniem ļoti patīk. Ir arī nodarbības, kad visi sēžam pie viena galda,” atklāj bērnudārza „Daina” vadītāja.

Lai audzēkņiem šīs satikšanās reizes šķistu interesantas un labi paliktu atmiņā, katrai nedēļai tiek atrasts īpašs temats, kā arī ciešā sadarbībā ar vecākiem tiek

izdomāti dažādi nodarbību veidi un atrakcijas. Dažreiz tā ir kopēja dziedāšana un pat vairāku mūzikas instrumentu spēlēšana. „Mums ir pieņemts, ka rītu noslēdzam ar tautasdziesmas „Aijā, žūžū, lāča bērni” dziedāšanu, bet pēc tam audzēkņi mieļojas ar augļiem,” stāsta A. Hirsta-Vaita.

Aizkustinošais 18. novembris

Tā kā bērnudārza „Daina” apmeklētāji vēl ir vecumā, kad interesi raisa absolūti viss uz pasaules un ikkatra jauna lieta tiek uztverta kā vesels piedzīvojums, vadītāja regulāri plāno, kur savus audzēkņus aizvest un ko neparastu viņiem parādīt. „Šajā gadā esam apmeklējuši fermu un peldbaseinu, kā arī bijuši Melburnas zooloģiskajā dārzā,” viņa atceras.

Lai audzēkņi uzzinātu par latviešu tradīcijām un tās izprastu, bērnudārzā ik gadu svin Jāņus un Latvijas Republikas Proklamēšanas dienu. „Ja vienas ir iespējams, bērni šajos datumos ierodas tautastērpos,” stāsta A. Hirsta-Vaita, piebilstot: „Pagājušā gada 18. novembris mums bija īpašs. Viena bērna vecmāmiņa bija izveidojusi miniatūru Brīvības pieminekli, ko novietojām lielajā zālē un pie kura audzēkņi nolika ziedus. Pēc tam visi kopā nodziedājām himnu „Dievs, svētī Latviju!”.”

ZIŅAS

BIZNESA PORTĀLS NOZARE.LV

ARHĪVS

APSKATI

PR SERVICE

MEDIJU MONITORINGS

TULKOJUMI

FOTO UN VIDEO

Marijas iela 2, Rīga, LV – 1502

marketing@leta.lv

+371 – 672 225 09

www.leta.lv

Jūnija beigās notiks VIII Ziemeļu un Baltijas valstu dziesmu svētki

IK INFORMĀCIJA

No 2015. gada 25. līdz 28. jūnijam Rīgā un Latvijas novados norisināsies VIII Ziemeļu un Baltijas valstu dziesmu svētki, svinot šīs tradīcijas 20 gadus. Šo gadu laikā svētki ir sarīkoti visās tradīcijā iesaistītajās dalībvalstīs. Simboliski, ka tieši jubilejas gadā tie atgriežas Latvijā.

Svētkos piedalīsies Dānijas, Igaunijas, Islandes, Latvijas, Lietuvas, Norvēģijas, Somijas, Zviedrijas kori, kā arī latviešu kori ārvalstīs. Programmu papildinās deju kolektīvi un pūtēju orķestri – pavisam svētkos tiksies ap 8000 dalībnieku.

VIII Ziemeļu un Baltijas valstu dziesmu svētku atklāšanas dienā **25. jūnijā** Latvijas Universitātes Lielajā aulā izskanēs Ziemeļu un Baltijas valstu dziesmu svētku 20 gadu jubilejai un svētku aizsācēja izcilā latviešu diriģenta Imanta Kokara piemiņai veltīts koncerts. Esplanādē norisināsies svētku atklāšanas ceremonija.

26. jūnijā notiks meistarklases un svētku dalībnieku gājiens.

Novadu dienā, **27. jūnijā**, koru koncerti notiks vairākās Latvijas pilsētās – Bauskā, Cēsīs, Jūrmalā, Ogrē, Siguldā un Tukumā.

Svētku noslēguma koncerts norisināsies **28. jūnijā** Mežaparka Lielajā estrādē Rīgā. Koncerta programmu veidos izcili skaņdarbi, kas iepriekš jau ir izskanējuši Ziemeļu un Baltijas valstu dziesmu svētkos, kā arī vairākas jaunas dziesmas no visām svētku dalībvalstīm. Ziemeļu un Baltijas valstu kopkoris izpildīs daļas no Karla Orfa (*Carl Orff*) slavenās kantātes „Carmina Burana”, kas būs grandiozākais šā skaņdarba atskaņojums pasaulē. Vokālā grupa „Cosmos” apvienosies īpaši šim gadījumam, lai svētku noslēguma koncertā kopā ar kopkori

UZZIŅAI

Ziemeļu un Baltijas valstu dziesmu svētku tradīcija ir iedibināta 1995. gadā ar mērķi pulcēt Baltijas un Ziemeļvalstu amatierkoros, izkopjot dziesmu un deju svētku tradīcijai raksturīgo kopdziedāšanu, tostarp *a capella* izpildījuma, kura ir raksturīga Baltijas valstīm. Iepriekšējie svētki ir notikuši Latvijā (1995), Zviedrijā (1997), Norvēģijā (2000), Lietuvā (2002), Igaunijā (2008), Islandē (2010) un Somijā (2012).

izpildītu dziesmu „Vindo”.

„20 gados šo svētku ideja ir pierādījusi savu dzīvotspēju, un mums ir skaists pienākums to turpināt pēc vislabākās sirdsapziņas. Aicinu visus uz prieku, ko svinēsim, grandiozam kopkorim apvienojoties vienā no visvairāk izpildītajiem skaņdarbiem pasaulē – K. Orfa kantātē „Carmina Burana”, aicina svētku mākslinieciskais vadītājs Romāns Vanags.

Svētku noslēguma koncerts vienlaikus būs arī Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības (ES) Padomē kultūras programmas noslēguma pasākums Latvijā, tādējādi piesaistot gan Latvijas, gan visas Eiropas sabiedrības uzmanību dziesmu svētku tradīcijai.

Kultūras ministre Dace Melbārde stāsta: „Man ir patīss prieks, ka Latvijas prezidentūru ES Padomē noslēgs tieši spilgts dziesmu svētku tradīcijas piemērs – VIII Ziemeļu un Baltijas valstu dziesmu svētki. Tie simbolizē visu to, ko ietver mūsu prezidentūras atslēgvārdi. Tā ir izaugsme, jo no nelielas koru pulcēšanās 140 gadu laikā ir izaugusi plaša kustība, kas turklāt attīstās dažādos inovatīvos veidos, ko pierāda tāda salīdzinoši jauna tradīcija

Publicitātes foto

Romāns Vanags (no kreisās), Dace Melbārde, Selga Laizāne un Signe Pujāte preses konferencē Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijā.

kā Ziemeļu un Baltijas valstu dziesmu svētki. Tā ir iesaiste, jo dziesmu svētkos piedalās cilvēki neatkarīgi no vecuma, nodarbošanās, reliģiskās vai etniskās piederības, tā ir vietējo kopienu iesaiste un radošas sadarbības veicināšana. Un tā ir ilgtspēja – jo Viduseiropas kopdziedāšanas tradīcija, kas iedvesmoja pirmos baltiešu dziesmu svētkus 19. gadsimtā, ir sen izzudusi, bet Baltijas jūras reģionā tā joprojām ir dzīva, krāšņa un daudzveidīga.”

„Latvijas prezidentūras publiskās diplomātijas un kultūras programmas vadmotīvs ir laikmetīgums, unikalitāte un izcila. Šo vadmotīvu mēs prezentējam kultūras programmā gan Latvijā, gan ārvalstīs. Programmas daudzveidība atspoguļojas plaša spektra pasākumos – no augstas kvalitātes profesionālās mākslas līdz izcilai tautas mākslai. Un tās vainagojums, protams, ir dziesmu un deju svētku tradīcija. Ziemeļu un Baltijas valstu dziesmu svētki šai tradi-

FAKTI PAR DALĪBNIEKIEM:

Ārzemju kori: 56 kori, 1383 dziedātāji.

Prezentācijas kori (Lietuva, Igaunija, Somija, Dānija, Norvēģija, Zviedrija): 6 kori, 160 dziedātāju.

Latvijas kori: 251 koris, 4616 dziedātāju (60 koru no Rīgas, 191 – no citām pašvaldībām).

Diasporas kori: 8 kori, 178 dziedātāji.

cijai, ko esam kopuši un kas arī citām valstīm – mūsu draugiem un sadarbības partneriem – ir ļoti svarīga, piešķir starptautisku dimensiju. Tādēļ nāciet uz svētkiem, ar savu līdzdalību kupliniet tos un nesiet tālāk šo tradīciju!” uzsver Latvijas prezidentūras ES Padomē publiskās diplomātijas un kultūras programmas vadītāja Selga Laizāne.

Svētku laikā izstāžu zālē „Rī-

DIASPORAS KORI:

Vīnes latviešu koris,
Cīrihes latviešu koris „Balts”,
Austrālijas apvienotais koris „Atbalsis”,
Maskavas latviešu kultūras biedrības koris „Tālava”,
Pēterburgas latviešu koris „Pēterpils”,
Igaunijas latviešu koris „Ziemeļu balsis”,
Kopenhāģenas latviešu koris,
Stokholmas latviešu koris.

www.nordicbalticchoir.lv
twitter.com/Choir_Festival
facebook.com/NordicBalticChoralFestival

gas Mākslas telpa” tiks atklāta latviešu tautastērpiem un dziesmu un deju svētku tradīcijai veltīta izstāde „Latviskās dvēseles raksti”, kuras ekspozīciju papildinās tautastērpi no Skandināvijas un Baltijas valstīm. ■

Baznīcu nakts norisināsies 40 baznīcās Rīgā un 105 baznīcās citviet Latvijā

IK INFORMĀCIJA

5. jūnija vakarā ar plkst. 18.00 jau otro gadu norisināsies kultūras notikums „Baznīcu nakts”. Šogad kopumā 145 baznīcās visā valstī – Kurzemē, Zemgalē, Vidzemē un Latgalē – cilvēki būs aicināti iepazīt Latvijas dievnamu un klosteru kultūras un garīgo mantojumu. Uzzināt, kuras baznīcas piedalīsies pasākumā, var jaunajā mājaslapā www.baznicunakts.lv, kur ir izvietotas interaktīvās novadu kartes.

Baznīcu nakts programma arī šogad ir veidota kā iespēja iepazīt kristīgo konfesiju – luterāņu,

katoļu, baptistu, adventistu, metodistu, pareizticīgo un vecticībnieku – baznīcu garīgo un kultūras mantojumu. Baznīcās notiks koncerti, ekskursijas, pasākumi bērniem, būs laiks aizlūgumiem un apcerei klusumā.

Pasākumā Rīgā piedalīsies 40 kristīgo konfesiju draudzes un to dievnami. Kultūras programma būs baudāma ne tikai senajos Rīgas centra un Vecpilsētas dievnamos, bet arī Āgenskalnā, Vecmīlgrāvī, Bolderājā, Mežaparkā un Sarkandaugavā. Pirmā baznīcu nakts, kas norisinājās 2014. gadā Rīgā, pulcēja 20 000 apmeklētāju.

Atklāj baznīcas Latvijas novados

Šogad, paplašinot pasākuma norisi ārpus Rīgas, baznīcu nakts pulcēs cilvēkus daudzās Latvijas pilsētās un ciemos, atklājot arī novadu baznīcu mantojumu un garīgo klātbūtni šodienā.

Kurzemē dalību ir apstiprinājušas 35 baznīcas, t. sk. astoņas – Liepājā. Ir saņemti pieteikumi no Lībiešu krasta – Kolkas un Mazirbes luterāņu baznīcām un Kolkas Jūras Zvaigznes Dievmātes Romas katoļu baznīcas. Kurzemnieki varēs apmeklēt arī vēsturisko kuršu kōniņu apvidu, kur ar bāroka interjeru priecēs Klosters

(Jamaiku) luterāņu baznīca.

Plaši pārstāvēta ir Vidzeme – 39 baznīcas. Šogad aprīt 800 gadu, kopš Latvijas teritorijai pāvests Inocents III piešķīra Māras zemes nosaukumu – *Terra Mariana*. Tālaika Livonijas noskaņu varēs izjust Vidzemes senajās baznīcās Cēsīs, Valmierā un Straupē. Baznīcu nakts notiks arī brāļu draudžu kustības vēsturiskajos apgabalos Alūksnē, Jaunpiebalgā, Matīšos, Apē un Smiltēnē.

Zemgalē pasākumā piedalīsies 16 baznīcu. Līdzās Jelgavas un Dobeles pilsētām, Līvberzes un Penkules pagastu baznīcām

baznīcu nakts notiks arī Zemgales kaimiņu novadā Sēlijā, kur dalību ir pieteikušas vairākas Jēkabpils, kā arī Neretas un Viesītes luterāņu baznīcas.

Latgalē būs pārstāvēta ar 15 baznīcām. Viļakas, Baltinavas, Šķilbēnu un Balvu baznīcām ir pievienojusies arī Aglonas bazilika, Jasmuižas, Feimaņu Sv. Jāņa Kristītāja Romas katoļu baznīcas un Kampišķu vecticībnieku lūgšanu nams.

Lai uzzinātu vairāk par baznīcu sagatavo pasākumu programmu, aicinām sekot informācijai www.baznicunakts.lv vai draudžu mājaslapās internetā. ■

PASĀKUMI

5. jūnijā

Sv. Jēkaba katedrālē Jēkaba ielā 9 Rīgā plkst. 19.00 baznīcu nakts klasiskās mūzikas koncertā dziedās Rīgas domes IKSD KTMAC „Mazā ģilde” viru koris „FRA-CHO-RI”. Ieeja – brīva.

6. jūnijā

Koncertzālē „Rīga” Akadēmijas laukumā 1 notiks Starptautiskās sabiedriskās kustības „Par tikumiem!” 2. kongress. Delegātu vidū: Tautskolas „99 baltie zirgi” vadītājs Ojārs Rode, rakstniece un sabiedriskā darbiniece Tatjana Mikušina (Krievija), Montessori pedagoģe Karolina Gomesa del Valle (Carolina Gómez del Valle, Meksika) un citi ievērojami zinātnes un kultūras darbinieki. Iepriekšēja reģistrācija: <http://tikumiba.net>.

8. jūnijā

RIIMC Kaņiera ielā 15 Rīgā plkst. 9.30–14.30 sākas kursi „Autisms – mode vai slimība? Seksuālās audzināšanas metodes un principi bērniem ar attīstības traucējumiem” (12 h) speciālās izglītības pedagogiem (sākumskola), vispārīzglītojošo skolu pedagogiem, kuri strādā ar bērniem ar speciālām vajadzībām. Pieteikties un anotācija: <http://riimc.lv/lv/pedagogiem/seminari>.

Rīgas domes plenārsēžu zālē plkst. 13.00–16.30 notiks inteliģences diskusiju forums „Laulība, ģimene un bērns mūsdienu krīzes sabiedrībā”. Pieteikties: <http://go.gforms/FJeohBS6oO>.

8.–9. jūnijā

RIIMC Kaņiera ielā 15 Rīgā plkst. 13.00–18.00 sākas kursi „Valodas prasmju attīstīšanas procesa organizēšana un lasītprasmes veicināšanas iespējas skolēniem ar speciālām vajadzībām” (18 h) speciālo skolu skolotājiem. Pieteikties un anotācija: <http://riimc.lv/lv/pedagogiem/seminari>.

9. un 11. jūnijā

RIIMC Kaņiera ielā 15 Rīgā plkst. 10.00–14.30 sākas kursi „Pētnieciskās darbības prasmes un skolēnu produktīva darbība bioloģijas stundās” (12 h) bioloģijas skolotājiem. Pieteikties un anotācija: <http://riimc.lv/lv/pedagogiem/seminari>.

RIIMC Kaņiera ielā 15 Rīgā plkst. 10.00–14.30 sākas kursi „Pētnieciskās darbības prasmes un skolēnu produktīva darbība fizikas stundās” (12 h) fizikas skolotājiem. Pieteikties un anotācija: <http://riimc.lv/lv/pedagogiem/seminari>.

10. jūnijā

VISC Strūgu ielā 4 Rīgā notiks folkloras skolotāju, metodiķu un bērnu un jauniešu folkloras kopu vadītāju konference.

10.–11. jūnijā

Starptautiskajā izstāžu centrā Ķīpsalā plkst. 9.00 notiks XI Lat-

Brocēnu novada Blīdenes pamatskolā notiek pedagoģiskās padomes sēde.

Skolas direktore Rasa stingrā balsī:

– Ei, jūs abas, tur, pēdējā solā! Beidziet šķirstīt tos žurnālus! Jūs atrodaties pedagoģiskās padomes sēdē!

– Cienītā direktore, tie nav nekādi žurnāli! Mēs šķirstām jaunās skolotāju dienasgrāmatas.

– Ā, nu tad atvainojiet!

Katrai dienai ir savi uzmundrinājumi, katrai nedēļai – afirmācijas (pozitīvi pašsugestējoši apgalvojumi); iesieta spirālē, puscietos, laminētos vākos ar papildu spirālē iesietu aizsargplēvi. Cena: 5 €.

Zvanīsim uz Pedagoģiskās meistartības skolas kanceleju Guntim un, pirms dodamies vasaras atvaļinājumā, ar prieku pasūtīnāsim tās!

Tālr.: 27583454;

e-pasts: kanceleja@pedagogs.lv

Ar dienasgrāmatas saturu vari iepazīties www.pedagogs.lv

Fonda „Sibīrijas bērni” piedāvājums

1941. gada 14. jūnijā no Latvijas uz Sibīriju izsūtīto bērnu likteņstāsti ir apkopoti grāmatā „Sibīrijas bērni” – 740 interviju divos sējumos.

Esam izdevuši grāmatas tulkojumu angļu un krievu valodā.

Sibīrijas bērnu atmiņas latviešu, angļu un krievu valodā drīz būs bibliogrāfisks retums, viena no retajām liecībām par

padomju sistēmas noziegumiem pret cilvēci.

Ir svarīgi vēsturi saglabāt savai tautai, svarīgi to izstāstīt citām tautām. Esam Eiropas Savienībā, mums ir svarīgi, lai par traģēdiju, ko ir pārdzīvojuši no Latvijas uz Sibīriju aizvestie bērni, pasaulē izlasītu.

Aicinām jūs iegādāties abus grāmatas „Sibīrijas bērni” sējumus latviešu, angļu vai krievu valodā. Grāmatas varam nosūtīt pa pastu.

Grāmatas ir pieejamas fondā „Sibīrijas bērni”, zvanot uz tālr. 26598498 vai rakstot uz e-pastu sibirijasberni@gmail.com.

Informācijai skatīt mājaslapu: www.sibirijasberni.lv

vijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētku mūsdienu deju lielkoncerta kopmēģinājumi.

10. un 15. jūnijā

RIIMC Kaņiera ielā 15 Rīgā plkst. 15.30–18.30 sākas kursi „21. gs. informātika pamatskolā” (8 h) pamatskolu informātikas skolotājiem. Pieteikties un anotācija: <http://riimc.lv/lv/pedagogiem/seminari>.

10., 15. un 18. jūnijā

RIIMC Kaņiera ielā 15 Rīgā plkst. 10.00–13.00 sākas kursi „Mājskolotāju komunikācijas pamatprincipi motivētai sadarbībai” (12 h) māj mācības skolotājiem. Pieteikties un anotācija: <http://riimc.lv/lv/pedagogiem/seminari>.

10. un 18. jūnijā

RIIMC Kaņiera ielā 15 Rīgā plkst. 10.00–14.30 sākas kursi „Radoši uzdevumi internātskolu audzēkņu lasītprasmes attīstīšanai ārpusstundu darbā” (12 h) internātskolu audzinātājiem. Pie-

teikties un anotācija: <http://riimc.lv/lv/pedagogiem/seminari>.

11. un 12. jūnijā

RIIMC Kaņiera ielā 15 Rīgā plkst. 10.00–15.00 sākas kursi „Eksperimenti mākslā” (12 h) vizuālās mākslas skolotājiem. Pieteikties un anotācija: <http://riimc.lv/lv/pedagogiem/seminari>.

RIIMC Kaņiera ielā 15 Rīgā plkst. 9.00–14.00 sākas kursi „Audzināt ar prieku” (12 h) pirmskolas skolotājiem. Pieteikties un anotācija: <http://riimc.lv/lv/pedagogiem/seminari>.

13.–14. jūnijā

BJC „Rīgas skolēnu pils” K. Barona ielā 99 notiks XI Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētku noslēguma koncerta folkloras priekšnesuma muzikantu mēģinājums.

15. jūnijā

BJC „Rīgas skolēnu pils” K. Barona ielā 99 notiks XI Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un

Skolotāju vasaras nometnes

(ar dzīvesbiedriem, draugiem un bērniem):

- ☀Mālpils: 15.–17. jūnijs;
- ☀Liepāja: 25.–27. jūnijs;
- ☀Klaipēda: 29. jūnijs – 1. jūlijs.

Plašāka informācija: tālr.: 27583454, www.pedagogs.lv sadaļā „Tālākizglītība”, kanceleja@pedagogs.lv

Pieteikšanās: aizpildot www.pedagogs.lv sadaļu „Pieteikuma lapa”.

Pedagogu vasaras skolas kursu un nometņu grafiks

♦ **Mobings izglītības iestādē, profilakse, tā novēršana:** 06.07.; 20.07.; 05.08.; 10.08.; 15.08.; 20.08.; 22.08.

♦ **Izglītības iestādes psihohigiēna:** 05.06.; 10.06.; 18.06.; 14.07.; 28.07.; 04.08.; 27.08.

♦ **Uzvedības korekcijas iespējas:** 08.06.; 19.06.; 13.07.

♦ **Saliedētas komandas veidošana:** 07.07.; 30.07. un 31.07. – 2 dienu seminārs apvienojumā ar ekskursiju; 06.08.

♦ **Labvēlīgas psiholoģiskās vides veidošana (36 h):** 15.07.; 21.07.; 27.07.; 03.08.; 11.08.; 17.08.; 19.08.; 21.08.; 25.08.

♦ **Izglītojamā un pedagoģa ķermeņa valodas un krāsu ietekme pedagoģiskajos procesos:** 08.07.; 22.07.; 29.07.

♦ **Emocionālās izdegšanas sindroms, tā pazīšana, profilakse un samazināšanas iespējas.**

♦ **Dzimumaudzināšanas pedagoģiskās pieejas, stratēģijas un mācīšanas metodoloģiskie aspekti, paņēmieni un metodes:** 14.08.

♦ **Pozitīvas attieksmes mācīšana izglītības iestādē, tās metodoloģiskie aspekti.**

♦ **Stresa un laika menedžments.**

♦ **Darbs ar talantīgajiem bērniem un skolēniem ar mācīšanās grūtībām:** 12.08.; 24.08.; 28.08.; 29.08.; 31.08.

Klātienes grupām kursi notiek Rīgas Lietuviešu vidusskolā Prūšu ielā 42a. Sākums – plkst. 10.00.

Neklātienes grupām kursi notiek vakaros vai atvaļinājuma laikā, izmantojot interaktīvu tiešsaistes video (vebinārs), kur tiešraidē var vērot lektora uzstāšanos, sekot sagatavotajiem prezentācijas materiāliem, uzdot jautājumus, pildīt testus, iesaistīties diskusijās, elektroniski saņemt mācību materiālus u. tml. Videotiešraidē ir redzams tikai lektors. Un tas viss, nodrošinot dalībnieku aktīvu piedalīšanos lekcijā, patstāvīgo uzdevumu pildīšanu, interaktīvo pārbaužu un kontroles fāžu nodrošināšanu, ir iespējams, neizejot no sava kabineta, mājas vai atpūšoties laukos. Ir nepieciešams tikai dators ar interneta pieslēgumu.

Pēc kursa beigšanas tiek izsniegta saskaņota 12 h pedagogu profesionālās pilnveides un tālākizglītības kursu apliecība.

Programmu izstrādātāji un īstenotāji ir RPIVA profesore Dr. psych. Guna Svence un *Højskolen Østersøen* (Dānija) lektors Mg. psych. Kaspars Bikše.

deju svētku rotaļu programmas „Rotaļu raksti” mēģinājums Rīgas folkloras kopām.

RIIMC Kaņiera ielā 15 Rīgā plkst. 10.00–15.00 sākas kursi „Veselīgs uzturs un droša māja” (12 h) mājturības un tehnoloģiju, māj-saimniecības skolotājiem (visiem). Pieteikties un anotācija: <http://riimc.lv/lv/pedagogiem/seminari>.

15.–17. jūnijā

Rīgas Tehniskajā koledžā Braslas ielā 16 plkst. 10.00 notiks deju lielkoncerta „Līdz varavīksnei tikt” deju laukuma

zīmējumu seminārs tautas deju kolektīvu vadītājiem.

16. jūnijā

VISC Strūgu ielā 4 Rīgā plkst. 10.30 notiks XI Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētku pašvaldību koordinātoru sanāksme.

RIIMC Kaņiera ielā 15 Rīgā plkst. 10.00–17.00 sākas kursi „Dažādu mācību metožu un metodisko paņēmieni izmantošanas iespējas klases stundās (2. grupa)” (8 h) klašu audzinātājiem (5.–12. klases). Pieteikties un anotācija: <http://riimc.lv/lv/pedagogiem/seminari>.

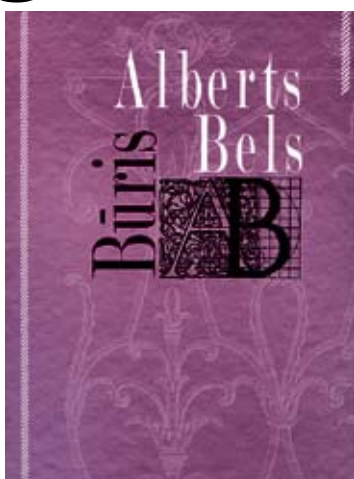
Gudras grāmatas – gudrāki lasītāji

Vēlot jauku atpūtu vasaras brīva laikā vidusskolēniem un skolotājiem, SIA „Apgāds Zvaigzne ABC” sērijā „Skolas bibliotēka” piedāvā izcilus latviešu oriģinālliterāras darbus: Alberta Bela „Būri”, Regīnas Ezeras „Aku”, Gundegas Repšes „Ugunszīmi”, Marģera Zariņa „Viltoto Faustu jeb Pārlabotu un papildinātu pavārgrāmatu”. Katrā izdevumā ir literatūrpētnieka ievads, kas sniedz ieskatu autora daiļradē un vērtē konkrēto literāro darbu.

Šīs grāmatas piedāvā baudīt labu literatūru un padziļināt izpratni par latviešu romānu.

Ieskats literatūrpētnieku atziņās Viesturs Vecgrāvis par „Būri”:

„Bela „Būris”, manuprāt, ir ietilpīga un simboliska līdzība par nepieciešamību ikvienam cilvēkam kādos svarīgos viņa dzīves posmos iedzīt, varbūt pat ar varu, tādos bezizejas būros, kuros atmostos cilvēka snaudošie sakrālie gara spēki, kuros atmostos „debesu spēkā uzturēšanas” alternatīva kaut minimāli, kaut nedaudz, bet tomēr kā sapratne

ne vairs par vērtībām (to mums sniedz ikdienā), bet gan par virsvērtībām.”

Guntis Berelis par „Aku”:

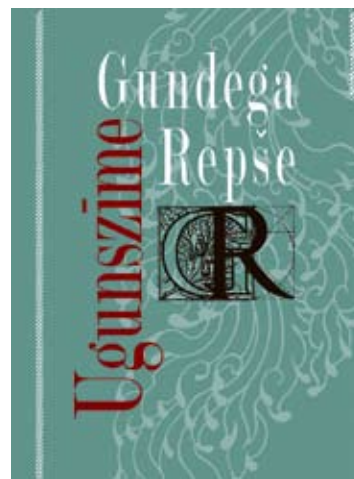
„Ezera nekad neko nepasaka līdz galam. Teksts ir piesātināts ar mājienu, nojausmām, aprautiem dialogu fragmentiem, kuri it kā vēsta par romāna personāžiem ārkārtīgi svarīgām norisēm, taču tās nekādi nesakārtojas cēloņsakarīgā notikumu virknē. [...] Starp personāžiem valda bezmaz fiziski jūtams spriegums, kas gan ļoti reti realizējas darbībā, tomēr to labi iz-

jūt arī lasītājs. Mazpamazām noskaidrojas, ka katram no romāna centrālajiem personāžiem ir kāds skelets skapī, t. i., pagātnē palicis kāds noslēpums, varbūt grēks, neapdomīga rīcība, kas izraisījusi smagas sekas, iluzoras iedomas, kuras sabrucinājusi drūmā ikdiena, un tamlīdzīgi.”

Ieva Dubiņa par „Ugunszīmi”:

„Joprojām augstu vērtējams Gundegas Repšes devums latviešu modernajā beletristikā ir viņas agrīnais romāns „Ugunszīme”. Tā zemdegās rodami vēsturiski ob-

jektīvi impulsi, savukārt mākslinieciskajā risinājumā – subjektīvs pārdzīvojums un pagātnes-tagadnes perspektīva. Kāpēc tapis rakstnieces pirmais romāns par laiku, kad ne autore, ne romāna vēstītāja Ērika vēl nebija dzimušas? Varbūt tāpēc, lai izprastu ilgstošajai un nekādās robežās neietilpināmajai tagadnei tik svarīgo pagātnes dimensiju, kas nosaka jebkura cilvēka, un jo īpaši mākslinieka, identitāti, lai ielūktos mītiskajos avotos, pie kuriem dzesēt slāpes pēc kolektīvās piederības apziņas un iekšējās garīgas tāpatības.”

Guntis Berelis par „Viltoto Faustu jeb Pārlabotu un papildinātu pavārgrāmatu”: „[...] nedefinējams postmodernisms ar dažām tam raksturīgajām tendencēm: kultūras pašrefleksiju, teksta sevis apzināšanos, robežu noārdīšanu un žanru – „augstās” literatūras un zemās „pavārgrāmatas” – saplūšanu, bahtinisko karnevalizāciju, marginālismu un citām. [...] „Viltotais Fausts” nebūt nav garlaikots un daudz lasījuša intelektuāla literāras at-
raugas: romāns kopumā ir aizraujoša lasāmviela.”

Klāt izlaidumu laiks

Klāt tik ilgi gaidītā vasara un arī izlaidumu laiks! SIA „Apgāds Zvaigzne ABC” piedāvā jaukas grāmatas gan skolu absolventiem, gan ikvienam, kuram tuva ir plaša un bagāta domu pasaule.

Kad meklē dvēseli... Atziņas

„Kad meklē dvēseli, tad agri ej no rīta,

Kad to kā jaunu zvanu tikko lej.”

Šajā **Aspazijas** atziņu krājumā atradīsiet gan labāk zināmus, gan mazāk pazīstamus izcilās dzejnieces atzinumus par tādām tēmām kā mīlestība un personības tapšana, daba un darbs, dzejnieks un dzejnieka loma sabiedrībā. Atsevišķā nodaļā ir apkopoti

Aspazijas izteikumi par Raini no iecerētās grāmatas par ievērojamo dzejnieku.

Tu dzīvoji dižu darbu Manas tautasdziesmas

Imants Ziedonis grāmatā ir atlasījis savas tautasdziesmas, izveidojis sistēmu un katrā nodaļā ir skaidrojis savu izvēli: „Šis ir manas galvenās tautasdziesmas. Man tautasdziesma ir mazā un lielā kopsavedums. Cildenā un ikdienišķā saistes mācība. Pareizo galu sasiešanas paņēmiens. Tautasdziesma man ir mārisko un laimisko likumu ieraudzīšanas un kopsalaišanas prieks.”

Domu putniem vārdu spārni Aforismi un atziņas

„Uzmaniet domas – tās pārvēršas vārdos. Uzmaniet vārdus – tie pārvēršas rīcībā...” kādā atziņā paudis Oskars Vailds.

Pie lasītājiem steidz jauns aforismu krājums, kura teksts ir izvēlējusies nu jau pieredzējuši aforismu krājumu sakārtotāja **Inta Saprovska**. Ir sakopotas atziņas par vārda un domu spēku, vārda un domas brīvību, valodu, par runāšanas sudrabu un klusēšanas zeltu... Bet varbūt runāšana ir zelts un klusēšana – tikai sudrabs? Pārdomas rosināši aforismi, kuri ir atrasti, pārlopojot daudzu romānu lappuses.

Es gribēju jums vēl vairāk dot Atziņas

„Topi asa, doma!
Topi skanīgs, vārds!”

Rainis atziņu krājumā atradīsiet gan populārus, gan mazāk dzirdētus izcilā dzejnieka atzinumus par tādām tēmām kā tauta un valsts, literatūra un valoda, attīstība un mūža ritējums, draudzība un mīlestība, mērķi un ideāli.

Domu putniem vārdu spārni. Dzīvo skaisti. Atziņas

Krājumā „Dzīvo skaisti” apkopotas latviešu autoru atziņas par cilvēka sevis meklējumiem daudzveidīgajā pasaulē. Krājuma piecpadsmit sadaļas akcentētas vērtības, kas rosina dzīvot skaisti. Apzinoties savu

neatkarotamību šajā pasaulē, katrs cilvēks tiecas meklēt dzīves piepildījumu mīlestībā, laipnībā, prasmē uzticēties un sarunāties, literatūrā, mākslā un savā valodā, katrs apzinās dzīves mirkļa neatkarotamību.

Lasīšanas stafete jaunajiem grāmatu lasītājiem

Tev ir 11, 12, 13 vai 14 gadu? Tev patīk lasīt grāmatas? Tu esi aktīvs sociālajos tīklos?

Mums tev ir lieliska ziņa! Piedalies SIA „Apgāds Zvaigzne ABC” grāmatu lasīšanas stafetē un laimē iespēju pavadīt nedēļu superīgā žurnāla „Ilustrētā Junioriem” un „Skrivanek Baltic” valodu skolas vasaras nometnē (02.08.–07.08.2015.).

Konkurss norisinās no 1. jūnija līdz 15. jūlijam.

Uzzini vairāk www.zvaigzne.lv sadaļā „Aktualitātes”!

IZDEVUMI

Apgāda Zvaigzne ABC izdevumi 2015. gada maijā

- ❖ **Skolotāja kalendārs 2015/16**
- ❖ **Rainis. Puķu lodziņš.** Dzejoļi bērniem
- ❖ **Aspazija. Zila debess zelta mākoņos.** Sērija „Lasītprieks!”
- ❖ **E. Uspenskis. Krokodils Gena un viņa draugi**
- ❖ **D. Robertss, A. Makdonalds. Nevīža Bērtijs. Sliekas!**
- ❖ **Dž. Stiltons. Mīlestība ir kā siers...**
- ❖ **M. Kerenens. Noslēpumainais puķu čiepijs**
- ❖ **K. Olsena. Sudraba puisēns**
- ❖ **Dzīvo skaisti!** Atziņas. Absolventiem
- ❖ **Z. Gailīte. Mūsu Baumaņu Kārlis.** Biogrāfija
- ❖ **B. Simsons. Monstri un metaforas.** Ieskats šausmu literatūras pasaulē
- ❖ **H. Murakami. Par ko es runāju, runādams par skriešanu.** Esejas
- ❖ **R. Puertolā. Neparastais ceļojums, kurā faņš iestrēga IKEA skapī.** Romāns
- ❖ **Dž. Patersons. Kurš mīrs pirmais.** Romāns
- ❖ **Dž. Grīns. Papīra pilsētas.** Romāns
- ❖ **Gandijis. Stāsts par maniem eksperimentiem ar patiesību.** Autobiogrāfija
- ❖ **Č. Duhigs. Ieraduma spēks.** Kāpēc dzīvē un biznesā darām to, ko darām...
- ❖ **Ietaupām kopā ar Džeimiju.** Iepērcies gudri, gatavo atjautīgi, tērē mazāk